

עיקרי הדוח

מבוא

בפרק זה נכללים:

1. אוכלוסיית החברות.
2. מגמות עיקריות בסקטור החברות הממשלתיות - כללי.
3. הפרטה וגיוס הון מהציבור.
4. מידע על חברות עיקריות.
5. ריכוז נתונים כלליים.

1. אוכלוסיית החברות *

במהלך שנת 2007 קטן מספר החברות הממשלתיות והמעורבות הפעילות (עסקיות ולא עסקיות) מ-89 ל-88 (לא כולל חברות בנות ממשלתיות) עקב הפרטת חברת בז"ן בתחילת השנה.

מספר החברות הממשלתיות והמעורבות הפעילות, כולל בנות ממשלתיות, עמד בסוף שנת 2007 על 95 חברות לעומת 96 בסוף שנת 2006 ו-94 בסוף שנת 2005.

מספר החברות העסקיות מכלל החברות, הסתכם ביום 31 בדצמבר 2007 ב-39 חברות, מתוכן 28 ממשלתיות, 6 בנות ממשלתיות ו-5 מעורבות. בנוסף לכך ישנן 56 חברות לא עסקיות, מתוכן 39 ממשלתיות, 1 בת ממשלתית ו-16 מעורבות. נכון ל-31 בדצמבר 2006 מספר החברות העסקיות עמד על 41 חברות, מתוכן 29 ממשלתיות, 7 בנות ממשלתיות ו-5 מעורבות.

הנתונים המוצגים בעיקרי הדוח בפרק המבוא (מגמות בסקטור החברות הממשלתיות) ובגרפים מתבססים על נתוני דוחות כספיים מברקים, טיוטות דוחות כספיים ופירוטים נוספים אשר דווחו על ידי חברות ממשלתיות ומעורבות הכוללים את מרבית החברות הממשלתיות והמעורבות הגדולות.

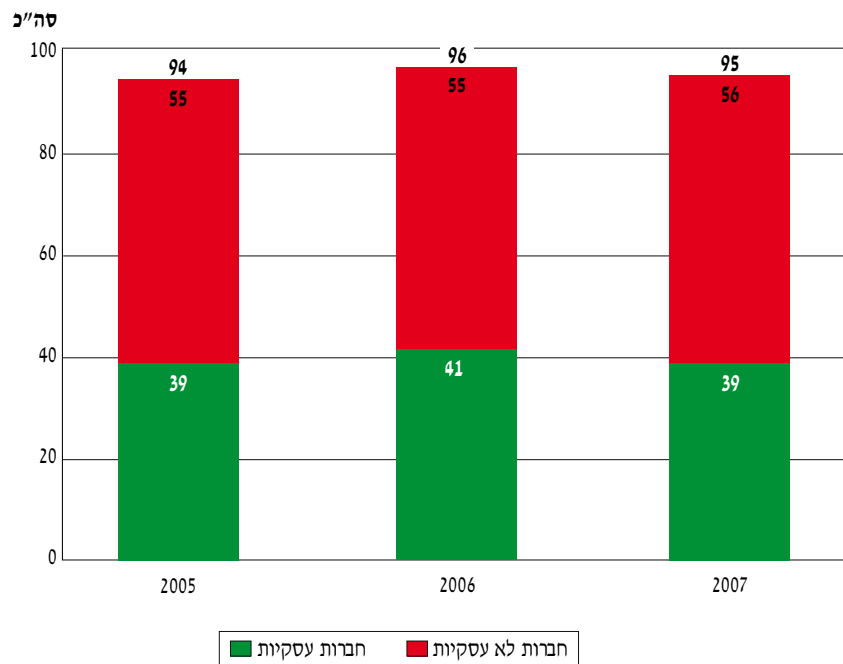
יש לציין כי בפברואר 2007 הופרטה חברת בתי זיקוק לנפט (בז"ן). בשל היותה בעלת משקל מהותי מסך החברות הממשלתיות נבחנו בדוח, בין היתר, השפעות עיקריות של החברה על סך הנתונים של החברות הממשלתיות, כולל נתונים השוואתיים ונטרול השפעת החברה על סך הנתונים הכולל.

מחוץ למסגרת החברות נכללו השנה, בפרק נפרד בדוח זה, ארבע עמותות: האגודה לתרבות הדיור, המרכז הארצי לפיתוח המקומות הקדושים, הקרן למורשת הכותל ומתימו"פ.

* פירוט אוכלוסיית החברות הממשלתיות לפי ענפים ולפי מתכונת עסקית ל-31 בדצמבר 2007 והשינויים בשנים האחרונות נא ראו לדוחות מספר 1, 2א, 2ב;

עיקרי הדוח

גרף 1 - חלוקת החברות בהן הממשלה מחזיקה במניות לעסקיות ולא עסקיות בשנים 2005-2007
(לא כולל בנות ממשלתיות)

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

2. מגמות עיקריות בסקטור החברות הממשלתיות - כללי

2.1. מצבת החברות והרכבן

בשנים האחרונות קיימת יציבות במספר החברות הממשלתיות לאור תהליך ההפרטה של החברות מחד, ותהליך של תוספת חברות כתוצאה מהפיכתן של יחידות סמך ורשויות סטטוטוריות לחברות ממשלתיות מאידך. כל זאת, תוך ביצוע שינויים מבניים שמטרתם שיפור השירות לציבור, הגברת התחרות בפעילויות בעלות מאפיינים מונופוליסטיים וקידום הפרטת חברות.

2.2. הבקרה הפנימית והחיצונית בחברות הממשלתיות

המגמה העיקרית הבולטת בשנים האחרונות הינה הידוק הבקורות הפנימיות והחיצוניות בחברות הממשלתיות והגברת השקיפות ונכונות הדיווחים של החברות. פעילות זו שולבה בתיקוני חקיקה אשר כתוצאה מהם נדרשו, בין היתר, יו"ר הדירקטוריון, מנכ"לים והאחראים על ענייני כספים בחברות לצרף לדוחות הכספיים הצהרות מנהלים אישיות בדבר הפעולות שנקטו והמצגים שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון (על בסיס הוראות סעיף 302 בחוק האמריקאי Sarbanes Oxley). דרישה זו היא מתוך "תקנות החברות הממשלתיות (דוח נוסף בדבר הפעולות שנקטו והמצגים שניתנו להבטחת נכונות הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון), התשס"ו-2005".

במקביל טופלו סוגיות אתיות ברכיבים בעלי חשיבות ציבורית ועסקית כגון כללים בדבר העסקת קרובי משפחה, אופן בחירת ומינוי פקידים בכירים ומבקרים פנימיים.

החברות וראי החשבון המבקרים נדרשו להגיש מערך שלם ושיטתי של דיווחים (בדוחות הכספיים וכמידע נוסף) שמטרתם יישום הנורמות הגבוהות שנדרשו ע"י רשות החברות הממשלתיות (להלן: "הרשות") לגבי יושרה, שקיפות ומתן דין וחשבון ונשיאה באחריות ("Accountability") ואפקטיביות הבקורות הפנימיות והחיצוניות בחברות (לרבות על בסיס הוראות סעיף 404 בחוק Sarbanes Oxley). דרישה זו היא מתוך "תקנות החברות הממשלתיות (דוחות נוספים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי), התשס"ח-2007".

2.3. התקינה החשבונאית בחברות הממשלתיות

מגמה עיקרית בולטת נוספת בחברות הממשלתיות הינה אימוץ הדרגתי ושיטתי של נורמות גבוהות יחסית המקובלות במדינות מפותחות, כדוגמת ארצות הברית, לגבי הביקורת החשבונאית, הן בסקטור הפרטי והן בסקטור הממשלתי. במסגרת זו, החליטה הממשלה באוגוסט 2004, כי התקינה הייחודית לחברות הממשלתיות הינה בנוסף לתקינה של הסקטור הפרטי, או כהרחבה ו/או כחידוד של נושאים ספציפיים לחברות ממשלתיות כמפורט בחוזרי רשות החברות וכי הרשות תמשיך להסתייע בצוותים המקצועיים שהוקמו על ידה לצורך כך.

2.4. נתונים עיקריים

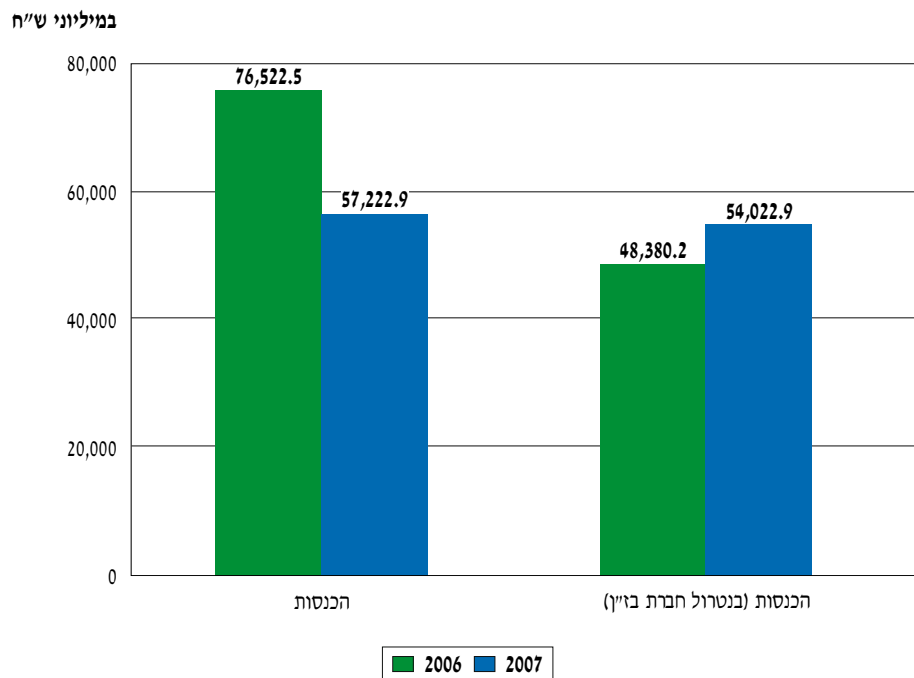
2.4.1. הכנסות

מחזור ההכנסות של החברות הממשלתיות ירד מ-76,832.5 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ל-57,222.9 מיליוני ש"ח בשנת 2007. הירידה בשיעור של כ-25% נובעת מהפרטת בז"ן.

בנטרול חברת בז"ן חל גידול של כ-4.1 מיליוני ש"ח שהם כ-0.8%.

עיקרי הדוח

גרף 2 - הכנסות של החברות הממשלתיות בשנים 2006-2007

מחזור ההכנסות של החברות הממשלתיות העסקיות ירד בשנת 2007 ב-19,483 מיליוני ש"ח מ-74,909.1 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לכ-55,426.1 מיליוני ש"ח בשנת 2007, ירידה של כ-26%.

בנטרול השפעת בז'ן, כאמור לעיל, חל גידול של כ-4.3 מיליוני ש"ח שהם כ-8.9%.

מחזור ההכנסות של החברות המעורבות העסקיות עלה בשנת 2007 ב-943.1 מיליוני ש"ח מ-23,113.2 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לכ-24,056.3 מיליוני ש"ח בשנת 2007, עליה של כ-4%.

שיעור הכנסות החברות המעורבות ביחס להכנסות החברות הממשלתיות גדל במשך השנים כתוצאה מהפיכת חברות ממשלתיות למעורבות במסגרת מהלכי הפרטה (כגון החברות אל על ובזק) וכתוצאה מכך שיעור ההכנסות עמד על כ-30% בשנת 2007 לעומת כ-13% בשנת 2002. לעניין הגידול בהכנסות החברות העיקריות, נא עיינו בסעיף 5.5 שבפרק המבוא.

2.4.2. רווחיות

רווחי החברות הממשלתיות ירדו מ-2,846.7 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לכ-606.1 מיליוני ש"ח בשנת 2007 (והתשואה להון ירדה מ-6.9% ל-2%).

בנטרול השפעת חברת בז'ן, ירדו רווחי החברות ב-337.6 מיליוני ש"ח, והתשואה להון ירדה מ-2.3% ל-1.8%.

רווחי החברות הממשלתיות העסקיות, ירדו ב-2,170 מיליוני ש"ח מרווח של כ-2,820.5 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לרווח של כ-650.4 מיליוני ש"ח בשנת 2007. התשואה להון ירדה מ-6.9% ל-2.1%.

בנטרול השפעת חברת בז'ן, ירד בשנת 2007 הרווח ב-267.1 מיליוני ש"ח. הירידה נובעת ברובה משינוי ברווחי חברת החשמל. התשואה להון ירדה מ-2.2% בשנת 2006 ל-2% בשנת 2007.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

טבלה 1 - רווח נקי בחברות הממשלתיות העסקיות בשנים 2005-2007:

במיליוני ש"ח			
2005	2006	2007	
2,772.6	2,820.5	650.4 (1)	רווח נקי בחברות הממשלתיות העסקיות
7.5%	6.9%	2.1%	שעור תשואה להון עצמי
1,330.3	817.5	550.4	רווח נקי בחברות הממשלתיות העסקיות (בנטרול חברת בז"ן)

יש לציין, כי המעבר לכללי החשבונאות הבינ"ל (IFRS) שהחברות הממשלתיות נדרשו ע"י הרשות לבחון את השלכותיו, עלול להשפיע באופן מהותי על הרווחיות וההצגה בדוחות הכספיים. לא ניתן בשלב זה להצביע על ההשפעה העתידית בטרם תסתיים הבחינה כאמור.

ברוחיות של החברות המעורבות, חל גידול מרווח של כ-757.3 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לרווח של כ-2,032.2 מיליוני ש"ח בשנת 2007 (גידול בתשואה להון מתשואה של 7.8% לתשואה של 24.4%).

טבלה 2 - רווח נקי בחברות המעורבות בשנים 2005-2007:

במיליוני ש"ח			
2005	2006	2007	
924.2	757.3	2,032.2	רווח נקי בחברות המעורבות
9.3%	7.8%	24.4%	שעור תשואה להון עצמי

2.4.3. חלק המדינה ברווח

חלקה של המדינה בסך רווחי החברות הממשלתיות הסתכם בשנת 2007 בכ-598.4 מיליוני ש"ח לעומת כ-2,823 מיליוני ש"ח בשנת 2006 וכ-2,769.6 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

אם ננטרל את השפעת חברת בז"ן, חל קיטון של כ-321.6 מיליוני ש"ח לעומת שנת 2006.

חלקה של המדינה בסך הרווח של החברות הממשלתיות העסקיות בלבד הסתכם בשנת 2007 בכ-628.9 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ-2,803.8 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ורווח של כ-2,755.3 מיליוני ש"ח בשנת 2005. כלומר, ירידה בחלק המדינה ברווח בסך של כ-2,174.9 מיליוני ש"ח לעומת עלייה של כ-48.5 מיליוני ש"ח בשנה הקודמת.

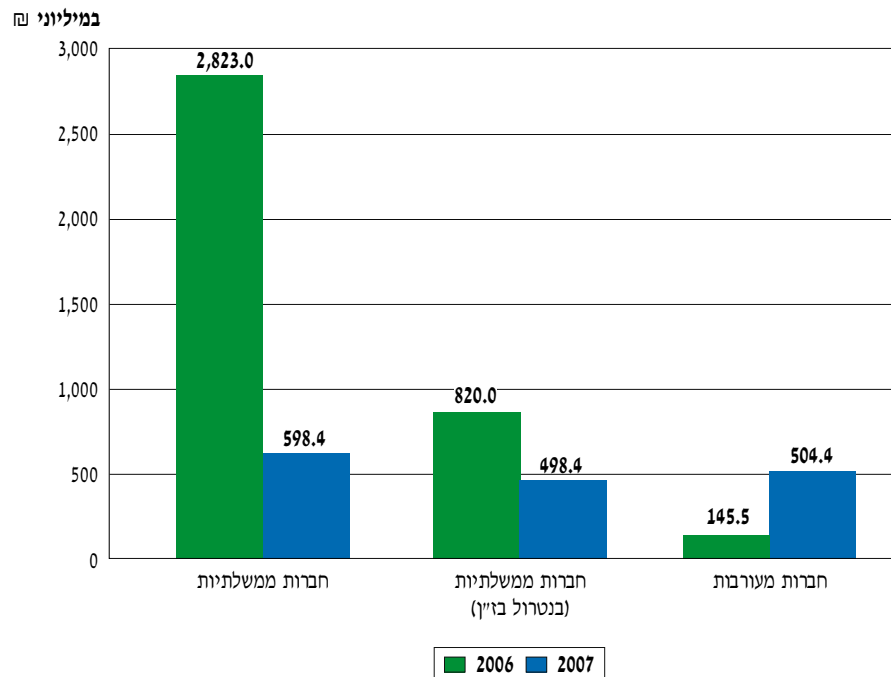
בנטרול השפעת חברת בז"ן, חל קיטון בחלק המדינה ברווח בסך של כ-271.9 מיליוני ש"ח לעומת שנת 2006.

חלקה של המדינה בסך רווחי החברות המעורבות, הסתכם בשנת 2007 בסך של כ-504.4 מיליוני ש"ח לעומת רווח של כ-145.5 מיליוני ש"ח בשנת 2006 וסך של כ-171.7 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

(1) כולל רווח של חברת בז"ן עד למועד ההפרטה על פי אומדן.

עיקרי הדוח

גרף 3 - חלק המדינה ברווחי החברות הממשלתיות והמעורבות בשנים 2006-2007

2.4.4. סך נכסים

בהיקף המאזנים של החברות הממשלתיות העסקיות חל בשנת 2007 קיטון של כ-6,337.4 מיליוני ש"ח מ-141,501.7 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לכ-135,164.3 מיליוני ש"ח בשנת 2007 המהווה קיטון של כ-4% וזאת לעומת שנה קודמת בה חל גידול של כ-6.6%. אם ננטרל את השפעת בז״ן, חל גידול של כ-4,163.2 מיליוני ש"ח, המהווה גידול של כ-3.2%. שינוי זה נובע בעיקר מגידול בהיקף המאזן בחברות רכבת ישראל, החברה הלאומית לאספקת פחם וחברת נמל חיפה.

2.4.5. מספר המועסקים

במספר המועסקים של החברות הממשלתיות העסקיות חל קיטון של 35 עובדים, מ-50,063 עובדים בשנת 2006 ל-50,028 עובדים בשנת 2007, המהווה קיטון בשיעור של כ-0.1%, זאת בהשוואה לעלייה של 4,593 עובדים בתקופה הקודמת, קרי משנת 2005 לשנת 2006, המהווה עלייה בשיעור של כ-10.1%. בנטרול השפעת בז״ן, חל בשנת 2007 גידול של 995 עובדים לעומת שנת 2006.

2.4.6. היקף השקעות

בהיקף ההשקעות ברוטו לפני פחת של החברות הממשלתיות חל בשנת 2007 קיטון יחסית לשנת 2006 בשיעור של כ-16% מסך של 8,540.1 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לסך של 7,162.1 מיליוני ש"ח בשנת 2007. בנטרול השפעת בז״ן חל קיטון של 6.1% לעומת שנה קודמת. שינוי זה נובע בעיקר מקיטון בהיקף ההשקעות של חברת החשמל.

היקף ההשקעות החשבונאי אינו כולל פיתוח תשתית כבישים באמצעות מע״צ בסך כ-2,359.6 מיליוני ש"ח בשנת 2007 ובסך כ-1,866.5 מיליוני ש"ח בשנת 2006 אשר נרשמו כהוצאה בדוחות הכספיים. עם הכללת השקעות חברת מע״צ, היקף ההשקעות בשנת 2007 גדל לכ-9,521.7 מיליוני ש"ח לעומת 10,406.6 מיליוני ש"ח בשנת 2006.

בהיקף ההשקעות ברוטו לפני פחת של החברות הממשלתיות העסקיות חלה בשנת 2007 ירידה של כ-1,377.3 מיליוני ש"ח, מכ-8,500.1 מיליוני ש"ח לכ-7,122.8 מיליוני ש"ח המהווה ירידה של כ-16% לעומת שנת 2006. אם ננטרל את השפעת בז״ן

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

חל קיטון של כ-6% בלבד. ההשקעות בוצעו בעיקר בענפי התשתיות של המשק: חשמל, מים, תחבורה, דלק, גז טבעי ותעשיות ביטחוניות.

2.4.7. נתונים מאקרו כלכליים

בסך היצוא (פ"ב - Free On Board) של החברות הממשלתיות העסקיות חל קיטון בשיעור של כ-38.7% לעומת השנה הקודמת. בנטרול השפעת חברת בז"ן, חל גידול ביצוא בשיעור של כ-17% ביחס לאשקד.

בהיקף התוצר של החברות הממשלתיות העסקיות חל קיטון של כ-9.9% לעומת השנה הקודמת (בשנה קודמת חל גידול של כ-9.2% ביחס לשנה שלפניה).

משקל החברות הממשלתיות בתוצר המקומי הגולמי (תמ"ג) עמד על כ-1.8% בשנת 2007 וכ-2.1% בכל אחת מהשנים 2005 ו-2006.

משקל החברות הממשלתיות העסקיות בתוצר המקומי הגולמי (תמ"ג) עמד על כ-1.7% ב-2007 וכ-2% בכל אחת מהשנים 2005 ו-2006.

משקל המועסקים בחברות הממשלתיות מסך המועסקים במשק עמד על כ-2% בשנת 2007, כ-2.1% בשנת 2006 וכ-1.9% בשנת 2005.

משקל המועסקים בחברות הממשלתיות העסקיות מסך המועסקים במשק עמד על כ-1.9% בשנים 2007 ו-2006 וכ-1.8% בשנת 2005.

משקל היצוא של החברות הממשלתיות מסך היצוא במשק עמד על כ-5.0% בשנת 2007, כ-9.4% בשנת 2006 וכ-8.8% בשנת 2005.

בנטרול השפעת חברת בז"ן משקל היצוא של החברות עמד על כ-4.3% בשנים 2007 ו-2006 וכ-5.2% בשנת 2005.

בבחינה לאורך זמן במהלך עשר השנים האחרונות, חל קיטון מהותי במשקלן של החברות הממשלתיות העסקיות במשק כלהלן: קיטון של כ-55% במשקל החברות בתמ"ג (משיעור של כ-3.8% בשנת 1998 לשיעור של כ-1.7% בשנת 2007), קיטון של כ-21% בחלקם של המועסקים בחברות הממשלתיות העסקיות מסך המועסקים במשק (משיעור של כ-2.4% בשנת 1998 לשיעור של כ-1.9% בשנת 2007), קיטון של כ-50% בהיקף ההשקעות של החברות הממשלתיות העסקיות מכלל ההשקעות במשק (משיעור של כ-10.6% בשנת 1998 לשיעור של כ-5.3% בשנת 2007) וקיטון של כ-35% היקף היצוא של החברות הממשלתיות העסקיות מסך היצוא במשק (משיעור של כ-7.7% בשנת 1998 לשיעור של כ-5.0% בשנת 2007).

הפעילות בחברות הממשלתיות העסקיות מראה, כי בהיקף התוצר למועסק חל קיטון של כ-14% בשנת 2007 לעומת שנת 2006, בהכנסה למועסק חלה ירידה של כ-29.4%, ביצוא למועסק חל קיטון של כ-41.5% ובהשקעות פיתוח למועסק חל קיטון של כ-20% בין השנים.

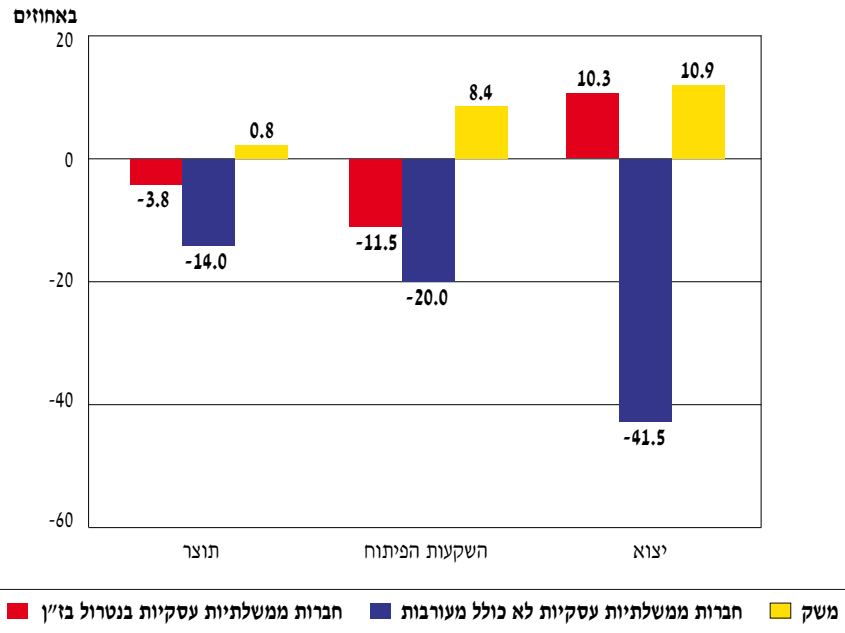
בנטרול השפעת חברת בז"ן, נראה כי בהיקף התוצר למועסק חל קיטון של כ-3.8% בשנת 2007 לעומת שנת 2006, בהכנסה למועסק חל גידול של כ-2.7%, ביצוא למועסק חל גידול של כ-10.3% ובהשקעות הפיתוח למועסק חל קיטון של כ-11.5% בין השנים.

היקף התוצר למועסק בחברות הממשלתיות העסקיות הסתכם בשנת 2007 בכ-232 אלפי ש"ח לעומת כ-248 אלפי ש"ח בשאר המשק. היקף ההשקעות למועסק הסתכם בכ-142 אלפי ש"ח לעומת כ-50 אלפי ש"ח בשאר המשק. היקף היצוא למועסק הסתכם בכ-46 אלפי דולרים לעומת כ-17 אלפי דולרים בשאר המשק.

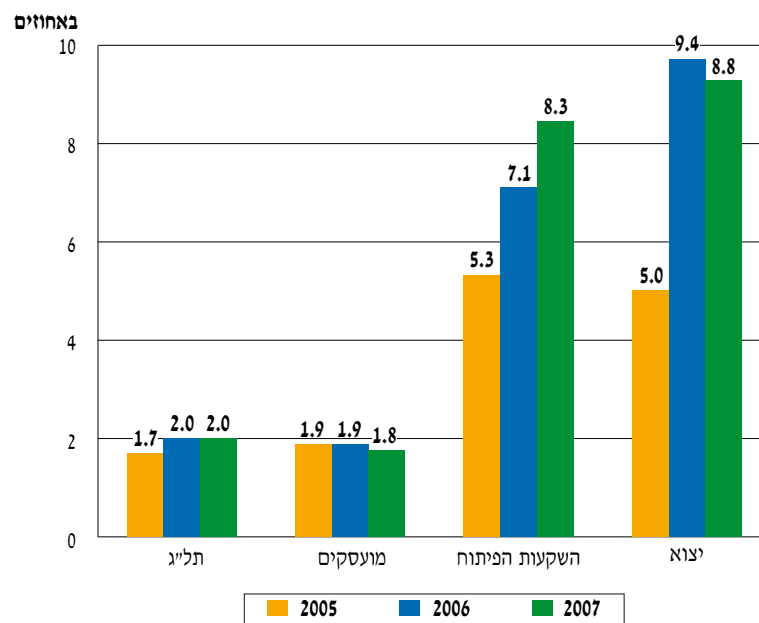
דין וחשבון על חברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

גרף 4 - השינוי השנתי בפרמטרים הכלכליים למועסק בחברות הממשלתיות העסקיות בהשוואה לשאר המשק בשנת 2007

גרף 5 - חלק החברות הממשלתיות העסקיות מכלל המשק בשנים 2005-2007

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

3. הפרטה וגיוס הון מהציבור

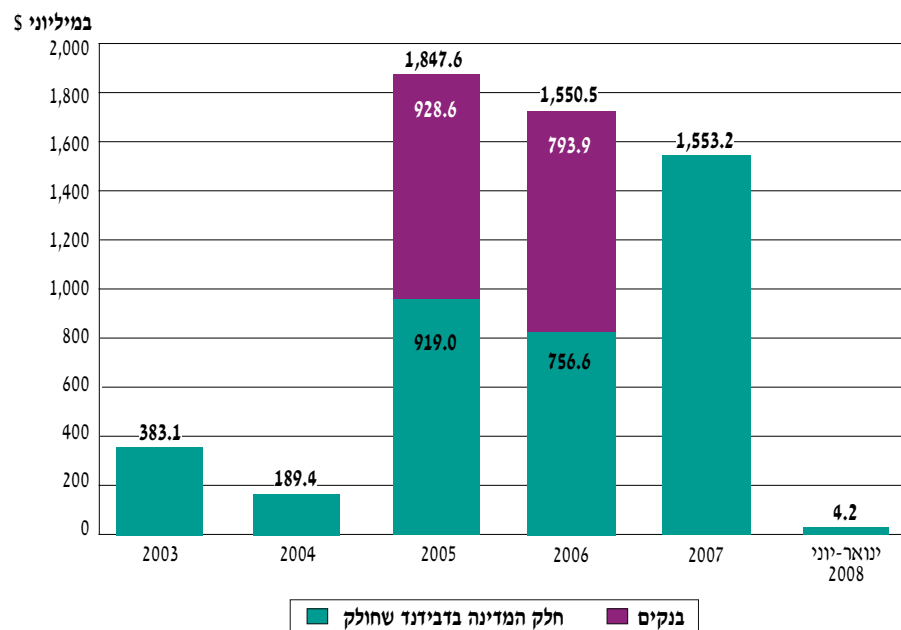
3.1. הפרטה בישראל בתקופה ינואר 2003 עד יוני 2008

(גיוס הון מיידי ועתידי למדינה ולחברות הממשלתיות בניירות ערך הוניים)

להלן פירוט ההיקפים הכספיים של ההפרטות בשנים 2003 עד 6/2008:

שנה	היקף במיליוני דולרים
2003	383.1
2004	189.4
2005	1,847.6
2006	1,550.5
2007	1,553.2
1-6/2008	4.2
סה"כ	5,528.0

פירוט מופיע בנספח ההפרטה המצורף לפרק זה.

גרף 6 - הפרטה בישראל בשנים 2003 עד 6/2008
(גיוס הון מיידי ועתידי למדינה ולחברות הממשלתיות)

3.2. הפרטה וגיוס הון בתקופת הדוח (ינואר 2007 עד יוני 2008)

ההיקף הכספי של ההפרטה וגיוס הון מהציבור (גיוס מיידי ועתידי) הסתכם בשנת 2007 בכ-1,553.2 מיליוני דולרים בהשוואה לכ-1,550.5 מיליוני דולרים בשנת 2006. בתקופה ינואר-יוני 2008, ההיקף הכספי הסתכם בכ-4.2 מיליוני דולרים.

עיקרי הדוח

להלן רשימת החברות בהן בוצעו פעולות הפרטה בתקופת הדוח (תיאור מפורט של פעולות ההפרטה מצורף ב"נספח הפרטה" המצורף כנספח לפרק זה):

1. בתי זיקוק לנפט בע"מ
2. פי גלילות מסופי נפט וצינורות בע"מ
3. החברה הממשלתית למדליות ולמטבעות בע"מ
4. קרן השתלמות למהנדסים בע"מ
5. כימיקלים לישראל בע"מ

במהלך חודש דצמבר של שנת 2007 מכרה הממשלה עוד 0.11% מתוך הון המניות של כימיקלים לישראל בע"מ (להלן: "כיי"ל") בבורסה לניירות ערך בתל אביב וזאת בתמורה לכ-58.6 מיליוני ש"ח המהווים כ-14.9 מיליוני דולרים. כיום מחזיקה המדינה במניית זהב של כ"ל שנועדה לשמור על עניינים חיוניים בתקנון כ"ל ועוד 205 מניות רגילות המקנות אחוז אחזקה אפסי.

להלן רשימת החברות הממשלתיות אשר רשות החברות הממשלתיות מכינה את מכירתן או הנפקתן המלאה או החלקית:

1. בנק לפיתוח התעשייה בע"מ
2. בנק החקלאות בע"מ
3. גפים בע"מ
4. החברה לאוטומציה במינהל השלטון המקומי בע"מ
5. תדמור - בית הספר המרכזי למלונאות בע"מ
6. חברת דואר ישראל בע"מ
7. אגרוסקו בע"מ
8. ערים חברה לפיתוח עירוני בע"מ

עיקרי הדוח

4. מידע על חברות עיקריות

להלן נתונים מרכזיים לגבי החברות הממשלתיות והמעורבות העיקריות:

4.1. חברות תשתיות ונפט:

4.1.1. בתי זיקוק לנפט בע"מ

החברה הופרטה בפברואר 2007. לעניין הליכי הפרטה נא ראו נספח ההפרטה.

4.1.2. חברת החשמל לישראל בע"מ

חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "החברה") הינה מונופול כמעט מוחלט בתחומים השונים בהם היא פועלת על פי רשיונותיה והינה אחת החברות התעשייתיות הגדולות במשק הישראלי.

החל מיום 5 במרץ 1996 פועלת החברה בהתאם לחוק משק החשמל התשנ"ו-1996 (להלן: "חוק משק החשמל"). בנוסף, החברה כפופה להוראות חוק החברות.

מטרתו של חוק משק החשמל היא להסדיר את הפעילות במשק החשמל לטובת הציבור, וזאת תוך הבטחת אמינות, זמינות, איכות ויעילות והכל תוך יצירת תנאים לתחרות ומזעור עלויות. חוק משק החשמל תוקן לאחרונה מספר פעמים, התיקון המהותי האחרון לחוק בחודש מרץ 2007 (תיקון מספר 5) תוקן, בין היתר, במטרה להסדיר שינויים מבניים במשק החשמל (לרבות המבנה העתידי של החברה). לפירוט עיקרי התיקון והחלטות ועדת השרים מיום 29 בינוי 2008, נא ראו נספח שינויים מבניים.

בהתאם להחלטת הממשלה מס' 104, מיום 25 במרץ 2003, פעלה הרשות ליישום הרפורמה בחברת החשמל. בתחילת 2006 סיכמו משרד האוצר ומשרד התשתיות הלאומיות על מבנה היעד למשק החשמל המבוסס בעיקרו על המלצות חברת הייעוץ הבינלאומית KPMG.

בהתאם לתיקון מס' 5 בחוק משק החשמל, תתפצל חברת החשמל לישראל בע"מ לקבוצת חברות ייצור, הולכה, חלוקה ושירותים נוספים וחברה נפרדת בבעלות ממשלתית מלאה של ניהול המערכת, בהתאם ללוחות הזמנים המפורטים בחוק, החל מיום 1 בינואר 2008. בהתאם להוראות החוק, הוארכו ביום 1 בנובמבר 2007 רישיונות הייצור וההולכה בחברת החשמל עד ליום 1 ביולי 2008 ורישיונות החלוקה וההספקה הוארכו עד ליום 1 ביולי 2009. ביום 29 במרץ 2007 המציאו נציגי המדינה את ההצעה הראשונית מטעם המדינה למשא ומתן בנוגע להשלכות השינוי המבני בחברת החשמל לישראל בע"מ על זכויות העובדים ותנאי העסקתם לידי מר עופר עיני, יו"ר הסתדרות העובדים החדשה, כמתחייב מפסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה מיום 18 במרץ 2007. בין הצדדים מתקיים מו"מ הן בנוגע להסכם שכר בחברה והן בנוגע להשלכות השינוי המבני בחברת החשמל על זכויות העובדים בחברה.

בחודש פברואר 2008 נחתם הסדר לפרישה מוקדמת מיוחדת של כ-300 עובדים.

צוותי עבודה הכוללים את נציגי רשות החברות, אגף התקציבים, החשב הכללי, משרד התשתיות הלאומיות והרשות לשירותים ציבוריים חשמל, בסיוע יועצים מקצועיים, בוחנים במשותף ובהרכבים שונים סוגיות הרלבנטיות ליישום הרפורמה לגבי אופן פעילות מקטעי הייצור, ההולכה, ניהול המערכת והחלוקה וכן סוגיות פיננסיות ומשפטיות בנושאי הנכסים וההתחייבויות של חברת החשמל.

ביום 29 בינוי 2008 החליט הקבינט הכלכלי - חברתי על הקמת חברת ניהול המערכת וכן על הקמת חברת תחנות ייצור חשמל חדשות, אשר תפעל להגדלת ייצור החשמל מעבר להיקף הייצור שנקבע לחברת החשמל וליצרנים פרטיים. צוות בראשות מנהל רשות החברות ובהשתתפות גורמי מדינה נוספים יבחן את הסוגיות הרלבנטיות לפעילות החברות. כמו כן, החליטה ועדת השרים לענייני חקיקה ביום 29 בינוי 2008 על תיקונים בחוק משק החשמל כגון, שרישיונות החברה יוארכו עד ליום 1 ביולי 2009.

עיקרי הדוח

הכנסות החברה בשנת 2007 הסתכמו בסך של כ-19,264 מיליוני ש"ח לעומת כ-18,188 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (עלייה של כ-6%).

בשנת 2007 דיווחה החברה על הפסד של כ-101 מיליוני ש"ח, לעומת רווח של כ-262 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ורווח של כ-1,328 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

בשנת 2007 השקיעה החברה בנכסים קבועים סך של כ-2.9 מיליארדי ש"ח בהשוואה לכ-3.5 מיליארדי ש"ח בשנת 2006 וכ-4.6 מיליארדי ש"ח בשנת 2005.

בשנת הדוח הגיע סכום הוצאות המימון לכ-2.1 מיליארד ש"ח, לעומת כ-2.2 מיליארד ש"ח בשנה קודמת.

בחודש ינואר 2008, הנפיקה החברה אג"ח למשקיעים זרים בחו"ל בסך כולל של 250 מיליון דולר ארה"ב ונרשמה למסחר בבורסה של סינגפור.

בחודש מאי 2008, הנפיקה החברה אג"ח לגופים מוסדיים בארה"ב בסך כולל של מיליארד דולר ארה"ב.

בדוחות הכספיים של החברה לשנים 2006 ו-2005 נאמר, כי הדירקטוריון אינו ממליץ לעת עתה על חלוקת דיבידנד לשנים אלו, אולם בהתאם למדיניות הרשות נעשתה הפרשה לחלוקת דיבידנד בשיעור של 60% מהרווח השוטף, בסכום של כ-165 מיליון ש"ח לשנת 2006 ובסכום של 761 מיליוני ש"ח לשנת 2005.

בחודש מרץ 2008 הודיעה הרשות כי בשנת 2008 אין בכוונתה לדרוש חלוקת דיבידנד בגין השנים 2005-2006.

דירקטוריון החברה המליץ על חלוקת דיבידנד בסך 118 מיליוני ש"ח בגין רווחי שנת 2004, בשעה שבהתאם למדיניות הרשות של חלוקת דיבידנד בשיעור של 60% מהרווח השוטף, נרשמה הפרשה בסך של 1,546 מיליוני ש"ח. דירקטוריון החברה נימק את עמדתו בכך שלדעתו אין לחלק דיבידנד מרווחים הנובעים משינוי חשבונאי ומסכום הנובע מירידת שיעור המס. נכון למועד פרסום הדוח טרם הוכרעה סוגיה זו בנוגע לחלוקת דיבידנד של החברה בגין רווחי שנת 2004.

על פי הוראת הרשות שפורסמה בתקנות בחודש דצמבר 2007, תחול על החברה חובה לצרף דוח נוסף בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי החל מהדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2009. למועד פרסום הדוח מדווחת החברה שהיא לומדת את התקנות ומתארגנת ליישום הנדרש ממנה.

בהתאם לתקנות שפורסמו ביום 30 ביוני 2008 בדבר עריכת דוחות כספיים בהתאם לתקני IFRS, החברה אימצה החל מיום 1 בינואר 2008 את התקנים הבינלאומיים (תקני - IFRS). כאמור בביאור 32 לדוחות הכספיים לשנת 2007, הוצגו מאזנים לימים 1 בינואר 2007 ו-31 בדצמבר 2007, דוח רווח והפסד לשנת 2007 והתאמות להון העצמי כשהם ערוכים לפי תקני חשבונאות בינלאומיים. בנוסף, מוצגות התאמות מהותיות הנדרשות לצורך המעבר.

בעקבות המעבר לדוח על פי תקני IFRS, קטן ההון העצמי של החברה לימים 31 בדצמבר 2007 ו-1 בינואר 2007 בכ-2.6 מיליארד ש"ח ובכ-2.7 מיליארד ש"ח בהתאמה.

ביום 14 לספטמבר 2004 התקין שר האוצר מתוקף סמכותו לפי סעיף 33א' לחוק החברות תקנות, לפיהן חברת החשמל לישראל בע"מ ("החברה") תערוך את דוחותיה הכספיים כשהם מותאמים על בסיס ריאלי לפי השינויים בכוח הקנייה הכללי של המטבע הישראלי (מדד המחירים לצרכן), ולא על בסיס נומינלי ("התקנות"). בשנת 2006 הוארכו התקנות לתקופה של עד סוף שנת 2007.

בהיעדר תקן חשבונאות ישראלי או בינלאומי המתייחס ספציפית לחברות בפיקוח מסוגה של החברה, יישמה החברה עד תום שנת 2007 הוראות בתקן האמריקאי לחברות בפיקוח (FAS 71). עניינו של תקן זה הוא בהתאמת טיפול חשבונאי מסוים בדוחות הכספיים למדיניות התעריפים והרגולציה בחברות שירותים חיוניים לציבור מסוגה של החברה.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

מטרתיהם של התקנים האמריקאים לחברות בפיקוח (RE) הינן התאמת הטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים למדיניות התעריפים והרגולציה בחברות שירותים חיוניים לציבור מסוגה של החברה, כאשר ה- RE6 כולל את כל האספקטים (תקנים) המושפעים מבסיס התעריף והרגולציה. באמצעות תקנים אלו נמנע נתק בין בסיס הדיווח הכספי לבין בסיס התעריף והרגולציה הקובע את הסביבה הכלכלית שלפיה פועלות החברות הנ"ל.

שמירת מתאם ומניעת נתק בין בסיס הדיווח הכספי לבין בסיס התעריף והרגולציה חשובים למניעת חשיפות וסיכונים בלתי ראויים לחברה ולהשגתם של יעדים שנקבעו בחוק משק החשמל, התשנ"ו-1996 ולהצגה הראויה של הדוחות הכספיים בחברות מסוגה של החברה.

ביום 29 ביוני 2008 נחתמו תקנות החברות הממשלתיות (כללים לעריכת דוחות כספיים של חברת החשמל לישראל בע"מ) (הוראות שעה) (תיקון) התשס"ח-2008 אשר קבעו, בין היתר, את הארכת התקנות הקודמות בדבר עריכת דוחות כספיים על בסיס מותאם מיום 31 לדצמבר 2007 ליום 31 לדצמבר 2008 וכן לאפשר לחברה להמשיך ביישום תקן לחברות בפיקוח מסוגה של החברה כאמור לעיל, לרבות התאמת סעיפי דיווח כספי נוספים לבסיס התעריף והרגולציה בהתאם לתקינה החשבונאית האמריקאית באותו הקשר.

בנוסף לעקרונות הנ"ל, נקבעו הוראות מעבר ברבעון הראשון והשני של שנת 2008 עד ליישום מלא ברבעון השלישי של תקנות אלו.

בביאורים לדוחות הכספיים של החברה למועד הנכלל בתקופת המעבר יכלול גילוי איכותי (לא כמותי) המסביר באילו היבטים כללי הדיווח המיושמים בדוחות הכספיים של החברה שונים מתקני דיווח כספי בין-לאומיים. בדוח הדירקטוריון תצוין הערכת ההשפעה הכספית של שוני זה על ההון העצמי והרווח הנקי של החברה.

החברה השלימה היערכותה למעבר לדיווח לפי התקינה הבינלאומית והגישה את הדוחות הנ"ל.

בביאורים לדוחות הכספיים ציינה החברה כי הרשות במכתבה מיום 12 במרס 2008 הודיעה, בין היתר, על עמדתה לפיה "יש לתת ביטוי בשיעור ההיוון למרכיבי הסיכון וחוסר הודאות הכלולות בפנסיה" וכי הוקמה ועדה לבחינה מחודשת של כלל ההנחות בשיסוד ההתחייבות בשל סיום יחסי עובד מעביד. בין היתר, הועדה תבחן את הקשר בין ההנחות העומדות בבסיס חישוב ההתחייבויות האקטואריות של קופת פנסיה, הנחיות אגף שוק ההון ואופן החישוב האקטוארי כמוצג בספרי החברה.

לפי הוראות IAS 19, שיעור הניכיון לחישוב המחויבות לפנסיה יהיה בהתאם לתשואות השוק בסוף תקופת הדוח על אגרות חוב תאגידיות ("קונצרניות") באיכות גבוהה. במדינות שבהן אין כל שוק עמוק באגרות חוב כאלו, יעשה שימוש בתשואות השוק על אגרות חוב ממשלתיות.

עד למועד אישור דוחות כספיים אלה לא הסתיימה הבחינה (הנעשית על ידי רשויות ממשלתיות) לגבי קיומו או אי קיומו של שוק עמוק באגרות חוב תאגידיות באיכות גבוהה. בחישוב המחויבות לפנסיה השתמשה החברה בשלב זה בשיעור ניכיון המתאים לתשואות השוק על אגרות חוב ממשלתיות. אם הבחינה הנ"ל לא תקבע שאין בישראל כל שוק עמוק באגרות חוב תאגידיות באיכות גבוהה, יהיה על החברה להציג מחדש את המחויבות לפנסיה תוך שימוש בשיעור ניכיון המתאים לתשואות השוק על אגרות חוב תאגידיות בדירוג AA. לגבי כל טווח זמן בעתיד קיים מרווח שונה בין שיעור התשואה על אגרות חוב תאגידיות בדירוג AA לבין שיעור התשואה על אגרות חוב ממשלתיות.

החברה העריכה בדוחותיה הכספיים כי בהתייחס למחויבות לפנסיה של החברה, הנתון הממוצע המשוקלל של המרווח הנ"ל לסוף שנת 2007 הינו בין 2% ל-2.4% וההשפעה הממוצעת של כל 0.1% ממרווח זה הינה הקטנת המחויבות לפנסיה בסך כ-270 מיליוני ש"ח והגדלת ההון העצמי בסך כ-180 מיליוני ש"ח. לתחילת שנה זו, הנתון הממוצע המשוקלל של המרווח הנ"ל הינו בין 1.5% ל-1.9% וההשפעה הממוצעת של כל 0.1% ממרווח זה הינה הקטנת המחויבות לפנסיה בסך כ-280 מיליוני ש"ח והגדלת ההון העצמי בסך כ-210 מיליוני ש"ח.

עיקרי הדוח

בדוח רואה החשבון המבקר לדוחות הכספיים לשנת 2007 צוין, כי כאמור בביאורים 34 ו-35 החברה כוללת בדוחות הכספיים מידע הנדרש בחוזרי הרשות שהסתמכו על סעיף 33 ב' בחוק החברות, למעט מידע בדבר זכויות במקרקעין כאמור בביאור 34ה'. ביאור 35 כולל מידע לגבי פיצול רווח והפסד ומאזן לפי מקטעי הפעילויות של ייצור הולכה וחלוקה ומידע לגבי פיצול דוח רווח והפסד ומאזן ל-18 יחידות דיווח ונערך בהתבסס על הנחות מסוימות כמפורט בביאור. ביאור 34 כולל מידע נוסף הנדרש בחוזרים כאמור.

בדוח רואה-החשבון המבקר לדוחות הכספיים לשנת 2007 ישנן, בין היתר, הפניות תשומת הלב:

1. הפנייה לאמור בביאור 1א' (6) באשר ל"הסדר הנכסים".
2. הפנייה לאמור בביאור 21ב' (סעיפי משנה (1), (2) ו-(5)) בדבר תביעות ייצוגיות ודרישות מהותיות אחרות שהוגשו נגד החברה.
3. הפנייה לאמור בביאור 32ה' בדבר אפשרות של הצגה מחדש של נכסי והתחייבויות פיננסיות צמודי מדד.
4. הפנייה לאמור בביאור 32ה' ב' בדבר האפשרות של הצגה מחדש של המחויבות לפנסיה.

4.1.3. נתיבי הגז הטבעי לישראל בע"מ

נתיבי הגז הטבעי לישראל בע"מ (להלן: "החברה") נוסדה בחודש יולי 2003 והחלה בפעילותה במהלך שנת 2003. החברה הינה בבעלות מלאה של מדינת ישראל והוקמה על פי החלטת ממשלה לפיה יוענק לחברה רשיון להקמה ולהפעלה של מערכת הולכת גז טבעי לפי חוק משק הגז הטבעי התשס"ב-2002. לפיכך, על החברה חלות הוראות חוק החברות והתקנות שהותקנו על פיו.

החברה קיבלה מהמדינה רשיון להקמה ולהפעלה של מערכת הולכה לתקופה של 15 שנה מיום מתן הרשיון (אוגוסט 2004). בחודש נובמבר 2005 תוקן הרשיון כך שתקופת הרשיון הינה 30 שנה, עד ליום 31 ביולי 2034.

בהתאם לרשיון ולהסכמים עם המדינה תעביר החברה למדינה או למי שהיא תורה לה, ללא תמורה, את מערכת הגז הטבעי, לרבות כל הזכויות והחובות עם ביטולו. במקרה זה עלולה החברה שלא לעמוד בפרעון של מלוא התחייבויותיה.

החברה פועלת להסדרת החשיפה כאמור ולצורך גיוס מימון להקמת מערכת ההולכה, כדלקמן:

1. במסגרת התוספת להסכם, התחייבה ממשלת ישראל, כי לא תיתן רישיון הולכה לגורם אחר שיבוא במקום החברה, אלא אם כן הגורם האמור יקבל על עצמו את כל חובות החברה וזכויות החברה לפי ההסכם המשולש.
2. במסגרת שטר הנאמנות בגין הנפקת אגרות החוב שנחתם בחודש דצמבר 2006, נקבע, כי העברת תמורת הנפקה לחברה תלויה, בין היתר, בקבלת מכתב חתום על ידי שר התשתיות הלאומיות והחשב הכללי, לפיו לא יועברו זכויות השימוש במערכת ההולכה אלא לגורם אשר נתקיימו לגביו ההוראות הבאות (להלן: "הגוף החליף"):

2.1. הגוף החליף יהיה בעל רישיון הולכה לתקופה שאינה פחותה מיתרת תקופת הרישיון כפי שהיא במועד החתימה על המכתב או תקופה של שנתיים לאחר המועד הקבוע להחזר ההלוואה על פי לוח הסילוקין של אגרות החוב, כנמוך מביניהן.

2.2. הגוף החליף יתקשר בשטר נאמנות עם הנאמן וינפיק אגרות חוב לטובת מחזיקי האג"ח, הדומים בעיקר תנאיהם המהותיים של שטר הנאמנות ואגרות החוב (לרבות לעניין הבטחונות שהועמדו על פיהם), וייטול על עצמו את יתרת החוב למחזיקי האג"ח, כפי שתהיה באותו מועד, כנגד ביטול אגרות החוב (סדרה א') שהנפיקה החברה.

בפברואר 2007 התקבל בידי החברה מכתב חתום ע"י שר התשתיות הלאומיות והחשב הכללי.

בחודש יוני 2006 חתמה החברה עם חברת החשמל לישראל בע"מ (להלן: "חח"מ") על הסכם הולכה לתקופה של 15 שנים עם אופציה להארכה של 5 שנים נוספות, בהתאם להסכם ההולכה הכללי שפרסמה רשות הגז הטבעי. להסכם זה צורף נספח לגבי תחנות אשכול ורידינג לפיו נקבעה הקיבולת המוזמנת לתחנות אלו.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

בחודש אוקטובר 2006, חתמה החברה עם חח"י על התוספת השנייה להסכם ההולכה האמור. בעקבות החתימה ניתן תוקף להסכם החברה עם חח"י לתקופה של 15 שנים עם אופציה להארכה ל-5 שנים נוספות. במסגרת התוספת השנייה להסכם ההולכה הסכימו הצדדים, כי נקודות מחלוקת שנתרו פתוחות יפתרו ע"י מנכ"ל משרד התשתיות.

לתוספת השנייה להסכם ההולכה צורף נספח המפרט את הקיבולת החוזית המוזמנת לכל אחת מ-7 תחנות הכח של חח"י.

בחודש מרס 2006 קבעה מועצת רשות הגז הטבעי (להלן: "המועצה") תעריף חדש אשר יאפשר לחברה לגייס את ההון הנדרש לצורך הקמת מלוא מערכת הגז הטבעי.

במהלך שנת 2006 שכרה המדינה יועץ מימון לצורך בדיקת היתכנות מימון להקמת מערכת ההולכה ולסיכונים הקיימים, בכפוף לעקרונות ולכללים שנקבעו ע"י המועצה.

בחודש אוקטובר 2006, התקבלה החלטת המועצה בעניין העקרונות והפרמטרים לעדכון תעריף ההולכה. על בסיס החלטת המועצה, החברה קיבלה דירוג ראשוני (A + /Stable) מחברת מעלות ובנוסף הגישה החברה למועצה בקשה לעדכון תעריפי ההולכה.

בחודש דצמבר 2006, גייסה החברה סך של 283.8 מיליון ש"ח בדרך של הנפקת אגרות חוב.

בחודש ינואר 2007 אושרו תעריפי ההולכה התואמים את דוח הדירוג של חברת מעלות. בחודש אוגוסט 2007 הודיעה חברת מעלות על דירוג ראשוני (A+ /stable) לצורך הנפקה נוספת בסך של עד 275 מיליון ש"ח.

בחודש ספטמבר גייסה החברה באמצעות הרחבת אגרות החוב סך של 254 מיליון ש"ח נוספים באמצעות הרחבת אגרות החוב.

בתקופת הדיווח לשנת 2007 עוסקת החברה בהולכת גז לתחנת הכוח "אשכול" באשדוד, לתחנת הכוח ברידינג ולמתקני בתי הזיקוק באשדוד, בביקוח על הקמת המקטע הימי מתל-אביב לחוף דור וכן בהקמת מקטע אשדוד-גור-אשקלון, בתכנון והקמת המקטע הדרומי ובתכנון המקטע הצפוני.

בדוחות הכספיים לשנת 2007 הציגה החברה רווח נקי של כ-468 אלפי ש"ח לעומת הפסד בסך של כ-2,004 אלפי ש"ח אשתקד. הכנסות החברה בשנת 2007 הסתכמו לכ-32,751 אלפי ש"ח לעומת הכנסות בסך של 26,618 אלפי ש"ח בשנת 2006.

רואה החשבון מצוין, בין היתר, בחוות דעתו לדוחות הכספיים כי הדוחות ערוכים גם בהתאם להוראות חוזרי רשות החברות.

בהתאם להנחיות רשות החברות, החברה נערכת לבחינת השפעת יישום כללי חשבונאות בינלאומיים (IFRS). במסגרת הערכותה, החברה בוחנת את הפערים בין התקינה הבינלאומית לבין התקינה החשבונאית הקיימת. תהליך זה נעשה, בין היתר, באמצעות השתתפות בהשתלמויות שונות ובאמצעות שיתוף מומחים שונים בחברה ומחוצה לה. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה את השפעת יישום התקינה הבינלאומית על אופן מדידת הרווחיות ועל היתרות המאזניות שלה.

תהליך האימוץ החל בזיהוי ההשפעות האיכותיות המהותיות על הדוחות הכספיים של החברה כתוצאה מהמעבר לדיווח לפי IFRS. מטרת שלב זה הינו איתור עיקרי השינויים הרלוונטיים לחברה אשר צפוי כי ייתכן ויהיה להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים. סוגיות מהותיות הנובעות מהמעבר נמצאים בדיווח בין החברה לרשות.

בהתאם להנחיות הרשות, מיישמת החברה את סעיפים 404 + 303 לחוק SARBANES OXLEY ACT OF 2002.

במהלך חודש מאי 2006 סיימה החברה את שלב א' של הפרויקט אשר כלל סקר סיכונים ברמת כלל החברה ותכנון הפרויקט. במסגרת תכנון הפרויקט נבחרו 7 תהליכים הדורשים תיעוד ובדיקה לצורך יישום סעיף 404 לחוק SARBANES OXLEY ACT OF 2002.

שלב ב' של התהליך כולל ניתוח ותיעוד התהליכים, העברת התהליכים המתועדים לתגובת רואה החשבון המבקר של החברה ותיקון התהליכים בהתאם.

עיקרי הדוח

שלב ב' הסתיים בחודש פברואר 2007. בחודש ינואר, במקביל לסיום שלב ב' של הפרויקט, עברה החברה לביצוע שלב ג', שלב ההטמעה והיישום של הביקורת (REMEDIATION) ושלב ביצוע בדיקות טיב הבקרה (TESTING).

4.1.4. תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ

תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ (להלן: "החברה" / "תש"ן") הינה חברת התשתיות הלאומית של משק האנרגיה בישראל, אשר בבעלותה המלאה חברת "קו מוצרי דלק בע"מ" (להלן: "קמ"ד"). ביום 26 ביולי 2004 חתמה החברה על שטר להעברת המניות של פי גלילות שבבעלותה (50%) למדינה. העברת המניות בוצעה ללא תמורה ובהתאם לעקרונות ההסדר הכלכלי מיום 6 ביולי 2003.

בנוסף, החברה מחזיקה ב-50.8% ממניותיה של ת.כ.ג. אחזקות בע"מ וב-50% ממניותיה של חברה ישראלית לאוניות דלק בע"מ שהינן חברות לא פעילות.

החברה עוסקת בעיקר בתכנון, הקמה ותחזוקה של מאגרים לאחסון נפט גולמי ותזקימים כולל אחסון מוגן, הפעלת נמלי דלק לתזקימים ומעגן דלק לפרישת נפט גולמי, תכנון, הקמה הפעלה ותחזוקת מערכות להולכת תזקימים ותכנון, הקמה, הפעלה ותחזוקת מתקני אחסון תזקימים וניפוק תזקימי דלק למיכליות כביש. לחברה מעמד מונופוליסטי בחלק מתחומי התשתית בהם היא עוסקת. תעריפי החברה נמצאים תחת פיקוח.

הכנסות החברה על פי הדוחות הכספיים המאוחדים שלה גדלו מכ-276.3 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לכ-311.2 מיליוני ש"ח בשנת 2007. הרווח הנקי גדל מרווח בסך 53.1 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לרווח בסך 78.7 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

הרווח הנקי של חברת הבת, קמ"ד, גדל מכ-24.7 מיליון ש"ח בשנת 2006 לכ-29.6 מיליון ש"ח בשנת 2007.

החברה פועלת מתוקף זיכיון שניתן בשנת 1931. משך הזיכיון הינו ל-70 שנה והסתיים בשנת 2001.

על-פי חוות דעת שבידי המדינה, בתום הזיכיון בשנת 2001, למדינה היתה זכות לקבל ללא תמורה את נכסי המפעל. עמדת החברה כפי שמוצגת בדוחות הכספיים היתה כי "לחברה זכות משפטית מוצקה כלפי המדינה שבקשתה להארכת זיכיון תיענה בחיוב".

מנכ"ל משרד האוצר, במכתביו לחברה בחודשים מרץ ומאי 1998, הבהיר לה, כי הועדה הבינמשרדית, שהוקמה על ידי הממשלה לשם בחינה וגיבוש המלצות בנוגע למבנה ענף התשתיות במשק הדלק, מגבשת דעה גם בנושא הארכת הזיכיון. לדעת המנכ"ל לא סביר שההסדר שיגובש לשם סיום הזיכיון צריך לכלול מרכיב כלשהוא של הארכת זיכיון שניתן לחברה לפני 70 שנה, אלא שההסדר צריך להיות מבוסס על כללים המתאימים למציאות העכשווית, כמקובל במשקי התשתית השונים בישראל.

עמדת רשות החברות, בהסתמך על דוח רואה חשבון חיצוני, דרשה להתאים את הפחתת הנכסים בדוחות הכספיים של החברה ע"פ זכותה של המדינה בשנת 2001 (שנת תום הזיכיון) לקבל ללא תמורה את "נכסי המפעל". החברה חלקה על עמדה זו.

בתאריך 31 בדצמבר 2000 נחתם הסכם עקרונות בין המדינה לחברה שכותרתו "עקרונות להמשך פעילות חברות תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ וקו מוצרי דלק בע"מ לאחר תום הזיכיון" וכן נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין החברה להסתדרות וועד עובדי החברה.

ההסכם קובע, בין השאר כי, עם תום הזיכיון, החל מיום 5 בינואר 2001, תמשיך תש"ן לפעול בתחום האחסון וחברת קמ"ד תמשיך לפעול בתחום הזרמת הדלק. המשך הפעלת והסדרת הנכסים יעשו בהתאם לעקרונות, שהותוו בהסכם.

בקווים כלליים, הנכסים ממוינים בהסכם לפי שתי קבוצות עיקריות - נכסים המשמשים לפעילות במשק הדלק ונכסים שאינם משמשים לפעילות במשק הדלק.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

- בסיכום מיום 6 ביולי 2003 של הצוות הכלכלי המשותף לנציגי המדינה והחברה, בעניין הסדרי תום הזיכיון נקבע בין השאר, כי:
1. נכסי החברה וקמ"ד יועברו לבעלות המדינה.
 2. הנכסים יועברו לחברות בהסכמי חכירה שתקופתם: החברה - 15 שנה ואופציה ל-15 שנה, קמ"ד - 20 שנה ואופציה ל-20 שנה. דמי השימוש הקבועים ישולמו החל מיום 1 באוקטובר 2003.
 3. המדינה תדאג לרישום הנכסים על שמה ועל חשבונה. החברה וקמ"ד תפעלנה לשמירה ותחזוק שוטף של הנכסים בהם ישתמשו.
 4. נכסים שלא משמשים לפעילות במשק הדלק יוחזרו למדינה.
 5. החברה תסלק את כל תביעותיה כנגד המדינה והמדינה תסלק את כל תביעותיה כנגד החברה.
- דירקטוריון החברה אישר את הסיכום שפורט לעיל בישיבתו מיום 15 ביולי 2003. על אף שהושגה הסכמה כאמור, למועד הגשת הדוחות הכספיים טרם נחתם הסכם מפורט המבוסס על הסיכום הנ"ל.
- בחודש יוני 2004 מונתה ועדה מטעם משרד התשתיות, לבדיקת התעריפים של שירותי התשתית במשק הדלק. תפקיד הועדה לבחון את כל התעריפים הקיימים במשק הדלק, ולהמליץ על מבנה חדש לתעריפים העתידיים, לרבות מנגנון לעדכון.
- בחודש אוגוסט 2004 העבירה החברה לועדה את עמדתה לגבי שיטת התעריפים הקיימת. בחודש פברואר 2005 פנתה הועדה לחברה לקבלת נתונים בגין השנים 2000-2004. טרם התקבלו מסקנות הועדה, או התייחסותה לעמדת החברה שהובאה בפניה.
- החלטות ממשלה שהתקבלו ועתידות להשפיע על פעילות החברה הינן כדלקמן:
1. פרויקט הגז הטבעי - הממשלה קיבלה החלטה המסדירה את מבנה משק הגז בישראל, החלטה זו שוללת בפועל את האפשרות שהחברה תשתף בפרויקט כבעלים. לאור החלטת ועדת השרים לענייני כלכלה על המבנה הענפי של משק הגז, החברה החליטה על השקעות מינימאליות בפרויקט. יעד החברה נשאר להשתלב בפרויקט, עד כמה שניתן, כפוף למגבלות ולהחלטות המבניות, בעיקר בתחום השימוש האפשרי בתוואי החברה וכן בהענקת שירותי תפעול שוטף.
 2. אחסון אסטרטגי - ההסדרים שיופעלו ע"י מנהל הדלק בכל הקשור למלאים אסטרטגיים עשויים להשפיע באופן משמעותי ביותר על הכנסות החברה מדלק גולמי ומאחסון תזקיקים.
- דוח רואה חשבון המבקר לשנת 2007 ישנן הפניות תשומת לב לאמור בביאור 2 ל"דוחות הכספיים בדבר התאמה בדרך של הצגה מחדש (Restatement) של הדוחות הכספיים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2005, על מנת לשקף בהם למפרע תיקון טעות בחישוב מיסים נדחים, וכן לאמור בביאור 1.2 לדוחות הכספיים, בדבר המחלוקת שבין החברה למדינה בנושא תום הזיכיון של החברה, לפרוט הניתן בביאור 9.ב. בדבר ההשפעות האפשריות של הסכם העקרונות שנחתם בין המדינה לבין החברה ביום 31 בדצמבר 2000 ולהשפעת הסכם מיום 6 ביולי 2003 על הצגת נכסי החברה, לרבות המחלוקת שבין החברה למדינה בנושא זה.
- רואה החשבון מצייין, בין היתר, בחוות דעתו לדוחות הכספיים האמורים כי הינם ערוכים בהתאם להוראות חוזרי רשות החברות המפורטות בביאור 2 לדוחות הכספיים. בדוחות הכספיים ניתן גילוי למחלוקת בנושא הדיבידנד. אין הסכמה בשלב זה, בין החברה לבין רשות החברות בעניין ייעוד רווחים לשנים 2004, 2005, 2006 ו-2007 וכי החברה הפרישה בדוח על השינויים בהון העצמי כדיבידנד נדרש סך של 8,963 אלפי ש"ח, סך של 33,691 אלפי ש"ח, סך של 31,849 אלפי ש"ח וסך של 50,688 אלפי ש"ח בגין השנים 2004, 2005, 2006 ו-2007 בהתאמה.
- ביום 6 במאי 2007 פנתה רשות החברות לחברה בדרישה לתשלום דיבידנד בגין רווחי השנים 2004-2006 בסך של 74.5 מיליון ש"ח. דירקטוריון החברה החליט להמליץ בפני האסיפה הכללית לאשר את תשלום הדיבידנד בסך של 74.5 מיליון ש"ח מרווחי השנים הנ"ל. הסכם הנ"ל שולם במהלך שנת 2007.

עיקרי הדוח

על פי נהלי הרשות נדרשת החברה להגיש יחד עם הדוחות הכספיים דיווח בדבר פרטי היערכותה לביצוע דוח לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והאפקטיביות שלה (על בסיס דומה לזה שבסעיף 404 בחוק). ועדת הביקורת של החברה ודירקטוריון החברה קיימו מספר דיונים לבחינת הערכות האפקטיביות של הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי לפי חוק Sarbanes Oxley. החברה החלה בתהליך יישום ההמלצות כפי שאושרו לרבות הערכות לביצוע סקר סיכונים.

בחודש ינואר 2008, קבלה החברה מגורם מקצועי חיצוני טיוטת דוח בעניין סקר סיכונים של הבקורות הפנימיות הכוללת המלצות לכתובת/ עדכון נהלים הנוגעים לבקורות על דיווח כספי.

החברה נדרשת ע"י רשות החברות לדווח על היערכותה ליישום כללי החשבונאות הבינלאומיים (תקני IFRS) לרבות מיפוי וזיהוי כל הנושאים ורכיבי הדוחות הכספיים העשויים להיות מושפעים מהמעבר לתקני IFRS, הצגת אופן הטיפול הקיים כיום בדוחות הכספיים, החלופות לטיפול הקיימות לגביהם בהתאם לתקינה הבינלאומית והחלטות החברה לגביהם. החברה בחנה את השלכות המעבר לתקני IFRS, ונמצא כי ההשפעות העיקריות העשויות להיות בשל המעבר לתקני IFRS הינם: התחייבות לפיצויים על בסיס אקטואריה, סיווג קרקעות חכורות מהמינהל כחכירה תפעולית והכרה בתביעות תלויות נוספות.

על פי חוזרי הרשות נדרשת החברה להגיש יחד עם הדוחות הכספיים דיווח בדבר יישום הוראות הרשות, בנוגע לכללי דיווח ובקרה, לגבי מקרקעין ומחבורים. על פי חוזר הרשות מיום 17 בספטמבר 2006 נדרשת החברה להמציא רשימת נכסים, תוך פירוט זכויות החברה ואחרים בנכסים אלו, מצב רישום הזכויות בנכסים, מחלוקות לגבי הנכסים והזכויות בהם וכו'.

כמו כן, נדרש יו"ר הדירקטוריון ובהעדרו יו"ר ועדת הביקורת להגיש דוח מצב ראשון לגבי נאותות ושלמות המעקב בחברה והתייחסות רואה החשבון המבקר.

ביום 10 בינואר 2007 דן הדירקטוריון בדיווח ובקרה בעניין חוזר הרשות בנושא מקרקעין. ביום 14 בינואר 2007 הגישה החברה לרשות דוח בנושא.

על פי עמדת הרשות אי הכללה או הכללה לא נכונה בדיווח החברה ורואה החשבון המבקר או אי התייחסות/הסתמכות וכי בנוגע לדיווח כאמור, לא תהווה אסמכתא ליצירת זכות כלשהי של החברה או צדדים שלישיים כלפי נכסי המדינה ויתר הנכסים שבידי החברה או מופעלים/מוחזקים על ידה עבור המדינה או אחרים.

4.1.5. מקורות חברת המים בע"מ

מקורות חברת מים בע"מ (להלן: "החברה"/ "מקורות") משמשת כזרוע הממלכתית המרכזית להפקת מים ולאספקתם הסדירה בכל רחבי המדינה וכן לשמירה ואבטחה של מקורות המים בישראל.

החברה פועלת כרשות מים בהתאם לחוק המים, התשי"ט-1959. כמו כן, החברה הינה חברה ממשלתית וחלות עליה הוראות חוק החברות והתקנות שהותקנו על פיו.

מקורות הינה מפיק וספק מים הגדול והעיקרי במדינת ישראל. החברה מפיקה ומספקת כיום כ-65% מצריכת המים במדינה, בעוד שאר המים מופקים על ידי ספקים מקומיים וקטנים יחסית, המפיקים מים לצריכה עצמית - בעיקר לחקלאות.

בשל היקף פעילותה, פריסתה הארצית ובהתאם לסעיף 46 לחוק המים התשי"ט-1960, הוסמכה מקורות על ידי שר החקלאות, באישור הממשלה והכנסת, כ"רשות המים הארצית", אשר מתפקידיה, בין היתר, להקים את המפעל הארצי, לנהל, להרחיבו, להחזיקו במצב תקין, לשפרו, להרחיבו ולעשות כל פעולה אחרת הדרושה להספקת מים ממנו.

החברה מחויבת לספק מים, כאמור לעיל, ע"פ ההקצבות שנקבעות ע"י נציב המים ובהתאם לכמויות המים המוקצבות לכל צרכן הנקבעות על ידו.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

תעריפי המים המסופקים על ידי מקורות נקבעים בתקנות על ידי שר החקלאות ושר התשתיות הלאומיות בהסמכת שר האוצר ובאישור ועדת הכספים של הכנסת. תעריפים אלו הנקבעים מכוח סעיף 112 לחוק המים מפורסמים מעת לעת במסגרת תקנות המים התש"ז-1987.

ההפרשים שבין עלויות אספקת המים בפועל, לבין התמורה מאספקת מים המתקבלת על פי התעריפים שנקבעו בתקנות תעריפי המים, מכוסים על ידי ממשלת ישראל, על בסיס הכללים שנקבעו ב"הסכם עלויות" שנחתם בין ממשלת ישראל לבין מקורות.

לבד מפעילות החברה כמתואר לעיל, החברה עוסקת בהקמת מפעלי מים חדשים (לרבות התפלה והשבת קולחין), בהקמה וניהול פרויקטים לטיהור שפכים, במחקרים ובפיתוח טכנולוגיה ובעבודות קבלניות לגורמים חיצוניים.

ביום 18 באוגוסט 2002 נחתם הסכם בדבר ארגון מחדש במבנה הנכסים, ההון והפעילויות של החברה, ובדבר אופן חישוב התמיכות שהחברה זכאית להן בגין אספקת מים.

הסכם זה נחתם בהמשך לסדרת הסכמי ביניים והסכם עקרונות שנחתמו ביחס לתקופה המתחילה בשנת 1993 ועד לתום שנת 1998 (כל מערכת ההסכמים שמשנת 1993, לרבות ההסכם הנוכחי, יקראו להלן: "הסכם עלויות").

תקופת הסכם העלויות היתה ל-8 שנים שהחלו ביום 1 בינואר 1999 והסתיימו ביום 31 בדצמבר 2006.

הצדדים סיכמו כי בראשית השנה האחרונה (1 בינואר 2006), יחלו בבדיקה מחודשת של כל פעולות החברה ועלויותיה, במגמה לערוך הסכם מעודכן, שייחתם עד לתום אותה שנה.

ביום 29 באוגוסט 2007, נחתם הסכם חדש (להלן: "ההסכם המעודכן") שהינו בתוקף לשנת 2007 ו-2008, עם אופציה להארכה לשנה נוספת. הסכם זה ערוך בעיקרו במתווה ההסכם הקודם.

בהתאם להחלטת ועדת שרים לענייני כלכלה מספר כל/15 מיום 24 באוקטובר 1996 ובהתאם להחלטת הממשלה שצורפה כנספח להסכם העלויות, הוחלט לבצע שינוי מבני בחברת מקורות. השינוי המבני מבוסס על פיצול של נכסים ועל פיצול של סוגי פעילויות (נא ראו בנוסף נספח שינויים מבניים).

הנכסים שהוקמו בעבר על חשבון ממשלת ישראל יועברו לתאגיד אחר שהוקם. פעילות עסקית שאינה קשורה באספקת מים ובביצוע עבודות פיתוח וחיידוש של מפעלי מים, תבוצע אף היא באמצעות תאגיד חדש שיוקם לשם כך, ואילו הקמת מפעלי מים חדשים תבוצע באמצעות חברת בת של מקורות שתוקם לשם כך. התאגידים כולם יהיו בשליטה של חברת אחזקות.

במסגרת ההסכם נקבע, כי הממשלה תשלם לחברה תמיכה בגובה ההפרש החיובי שבין סך ההוצאות התקניות, כפי שהוגדרו בהסכם העלויות, בניכוי מקדם התייעלות, לבין סך הכנסותיה כפי שהוגדרו אף הן בהסכם העלויות. תמיכת הממשלה אמורה לאפשר לחברה תשואה שנתית בשיעור מוסכם המחושב על בסיס ערך הנכסים הפעילים בלבד שהם מפעלי מים.

תמיכות הממשלה כאמור מבטיחות לחברה רמת הכנסות כוללת שאינה מושפעת מכמות המים הנמכרת או מגובה התעריפים, ובכך מבטיחה את יציבות הכנסותיה של החברה.

ב-28 במרץ 2004 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין מקורות חברת המים בע"מ, הסתדרות העובדים הכללית החדשה והמזכירות הארצית של ארגון עובדי מקורות, שמטרתו לבצע שינויים מבניים בחברה ולהסדיר את תחומי עיסוקיה.

עיקרי הדוח

ההסכם כולל את עיקרי הפרטים שלהלן:

1. הצדדים יפעלו ליישום ההסכמים שנחתמו עם הממשלה, לרבות כל ההיבטים הקושרים לתוכנית ההתייעלות.
2. 200 עובדים יפרשו ויוחלפו 60 עובדים נוספים (כ-16% מהעובדים הקבועים של החברה).
3. תנאי הפרישה של העובדים יסוכמו בין הצדדים.
4. החברה מתחייבת לרכוש לפחות 90% משירותי התכנון ההנדסי מגורמים חיצוניים. כמו כן, היקף העבודות שיבוצע ע"י חברת הביצוע של מקורות לא יפחת מ-350 מיליוני ש"ח מתקציב הפיתוח.
5. חברת ייזום שתוקם במסגרת השינוי המבני, תישאר בשליטת חברת אחזקות 10 שנים לפחות.
6. חברת המוביל שתוקם במסגרת השינוי המבני, תוחזק כל העת בבעלות של 50% ע"י חברת אחזקות.
7. קבוצת מקורות תמשיך להחזיק במתקני ההתפלה הקיימים ותמשיך לפעול להקמתם של מתקנים חדשים.

בנוסף לסעיפים בהסכם הקיבוצי, תוכנית ההתייעלות של הנהלת החברה כוללת את הסעיפים הבאים:

1. הקטנת הגרעון הצפוי של החברה על-ידי הקטנת ההוצאות במספר סעיפים בהתאם לפירוט המוצג בניתוח עלות המכירות.
2. הגדלת הרווח מעבודות לגורמי חוץ - תוך שילוב של גורמי חוץ קבלניים, בהתקשרויות הגורות על פי צרכי כל פרויקט בנפרד.
3. בחינת תוצאות של מרכזי הרווח ותגמולם בהתאם לדיווח התקופתי.

ביום 3 בדצמבר 2006, התקין שר האוצר את תקנות החברות הממשלתיות (כללים לעריכת דוחות כספיים של מקורות חברת המים בע"מ) (הוראת שעה), התשס"ו-2006, וזאת בהתאם לסמכותו בחוק כאמור לעיל.

בתקנות אלו נקבע, כי בתקופה המתחילה ביום 1 בינואר 2004 ומסתיימת ביום 31 בדצמבר 2006 (תקופת המעבר), תערוך החברה את הדוחות הכספיים שלה כשהם מתואמים על פי השינויים בכוח הקנייה הכללי של השקל בהתאם לכללים שנקבעו בגילוי דעת מס' 36.

ביום 20 במאי 2008, התקין שר האוצר תקנות המאריכות את תקופת המעבר דלעיל עד ליום 31 בדצמבר 2008.

הרווח הנקי עליו דיווחה החברה בטיטות הדוח לשנת 2007 הסתכם בכ-210.0 מיליוני ש"ח לעומת רווח של 152.4 מיליוני ש"ח בשנת 2006.

ההכנסות (כולל תמיכות ממשלה) קטנו בשנת 2007 בשיעור של כ-3% בהשוואה לאשתקד, מסך של כ-2,987.3 מיליוני ש"ח בשנת 2006 לסך של כ-2,908.8 מיליוני ש"ח בשנת 2007.

הרווח הגולמי בשנת 2007 הסתכם ב-572.7 מיליוני ש"ח לעומת 403 מיליוני ש"ח בשנת 2006 - גידול של כ-42%.

הרווח התפעולי לפני הוצאות מימון גדל בכ-185.3 מיליוני ש"ח בשנת 2007 והסתכם ב-490.2 מיליוני ש"ח לעומת 304.9 מיליוני ש"ח בשנת 2006.

בטיטות דוח רואה החשבון המבקר ישנן, בין השאר, הפניות תשומת לב:

1. הפנייה לאמור בביאור א'12 לדוחות הכספיים בדבר תובענה ייצוגית של מבקשי מניות ובקשות לתובענות ייצוגיות של אחרים.
2. הפנייה לאמור בביאור א'12.3 בדבר סוגיית זכותה של החברה לגבות כספים מכוח סעיף 34 לחוק המים תשי"ט-1959.

בביאור 1.2.2 לטיטות הדוחות הכספיים מצוין, בין היתר, כי הבעלות על הנכסים שהוקמו בעבר על ידי החברה על חשבון מדינת ישראל, ובכללם נכסי המוביל הארצי, הינה של מדינת ישראל. נושא הזכויות הנלוות לנכסים אלה נמצא בבירור בין הממשלה לבין החברה.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

לבקשת הרשות מובהר בטיטות הדוחות הכספיים כי בסעיף 2יא' להסכם העלויות 18.8.02, נאמר: "הצדדים מבהירים בזה כי, הסכם זה על נספחיו, נועד לקבוע את אופן חישוב עלות המים כאמור בהסכם, וכי אין בכל ביטוי המופיע בהסכם זה או בנספחיו משום הכרה בזכויותיו של מי מהצדדים בנכסים שבאחזקת החברה ו/או בהפעלתה".

כמו כן, אין בהסכם זה או בהסכמות שהושגו על פיו כדי לגרוע מטענות הצדדים או להוות הודאה או ויתור מכל מין וסוג שהוא בנוגע לזכויות במקרקעין, על כל הנובע מכך, ובכלל זה נכסי קווי הירקון והנכסים האחרים, כגון החלק הדרומי של המוביל הארצי ומפעלי המים האזוריים לגביהם קיימת מחלוקת בנושא הבעלות". לעניין המחלוקת נא ראו בין היתר, התייחסות בדוח רשות החברות לשנת 2000 בפרק "עיקרי הדוח".

בביאורים לטיטות הדוחות הכספיים נכללו דוחות כספיים פרופורמה של מקורות חברת מים בע"מ, שאינם כוללים את היתרות המאזניות והפעילות המתייחסים לתאגיד בהקמה, וכן של חברת מקורות המוביל הארצי ונכסים בע"מ, לו היו מועברים אליה היתרות המאזניות והיקף הפעילות.

בנוגע לתובענה ייצוגית של מבקשי מניות מציינת החברה בביאור 19.א, בין היתר, כי אחת מטענות החברה כפי שהוצגה בפני בית המשפט המחוזי, היא כי מדובר בהסכמים עבור זכויות מים ולא עבור הקצאת מניות וכי עמדת המדינה, כפי שהובאה בין היתר, במהלך הדיון בבית המשפט הינה כדלהלן: אין להקצות מניות בגין זכויות מים משום שהקצאה כזו עלולה לדלל את אחזקות המדינה שלא בצדק ולפגוע בה ללא בסיס סביר. הכספים שהועברו למקורות על ידי מבקשי המניות הינם תשלומים לזכויות מים, כך שלא נתקבלה כל תמורה עבור הקצאת מניות.

רואה החשבון המבקר מציינ בחוות דעתו על טיטות הדוחות, כי בביאור 29 לדוחות הכספיים נכלל מידע הנדרש על ידי רשות החברות. בביאור 29 נאמר, בין היתר, כי החברה נתבקשה להגיש יחד עם דוחותיה הכספיים דיווח בדבר פרטי היערכותה ליישום הוראות לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי והאפקטיביות שלה (על בסיס דומה לזה שבסעיף 404 בחוק Sarbanes Oxley).

החברה החלה בהיערכותה ליישום ההוראה האמורה ע"י ביצוע עבודה הכוללת: ערכת סקר סיכונים, מיפוי תהליכים מהותיים המשפיעים על הדיווח הכספי, תיעוד התהליכים ובחינת האפקטיביות של הבקרות. העבודה מתייחסת למטה החברה ומרחב מייצג.

נכון למועד פרסום טיטות הדוחות הכספיים, החברה סיימה עבודתה זו ופועלת במסגרת תוכנית עבודה ליישום המלצות שעלו לשיפור מערכי בקרה מסוימים בחברה וכן להרחבת תחולת העבודה ליתר המרחבים. ההערכה היא, שהעבודה ביתר המרחבים תסתיים בתום הרבעון השני של שנת 2008.

בהתאם להנחיות רשות החברות, נתבקשה החברה לבחון את הסוגיות העולות מיישום כללי החשבונאות הבינלאומיים. החברה נמצאת בשלבים ראשוניים של התארגנות לקראת הערכות זו.

כמו כן מציינת החברה כי נדרשה לדווח על היערכותה ליישום כללי החשבונאות הבינלאומיים (תקני IFRS) החל מראשית שנת 2008. החברה נערכת לבחינת השפעות התקינה הבינלאומית עליה.

עיקרי הדוח

4.2. התעשיות הביטחוניות הממשלתיות העיקריות:

4.2.1. התעשייה האווירית לישראל בע"מ

התעשייה האווירית לישראל בע"מ (להלן: "החברה") הינה בבעלות ובשליטה מלאה של מדינת ישראל, ומהווה חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק.

החברה והחברות המאוחדות שלה עוסקות בעיקר בתחומים הבאים: השבחה ואחזקה של מטוסים צבאיים וייצור כלי טייס לא מאוישים, פעילות בתחום מערכות טילים וחלל, פעילות בתחום האלקטרוניקה הצבאית, הסבת מטוסי נוסעים לתצורת מטען ותחזוקת מטוסים וכן פיתוח וייצור של מטוסי מנהלים וחלקי מטוסים.

בחודש ספטמבר 2003 ביקשה הרשות לקבל את עמדת דירקטוריון החברה בנוגע להצעת החלטה להפרטת החברה. ע"פ הצעת ההחלטה יימכרו עד 33% (בדילול מלא) מהון המניות של החברה בדרך של מכירה פרטית של חבילות מניות בארץ ו/או בחו"ל ו/או בהצעה לציבור על פי תשקיף בארץ ו/או בחו"ל אחת או יותר, שתכלול הצעת מכר של המדינה, או הצעת מכר בשילוב עם גיוס הון לחברה.

בחודש אוקטובר 2003 נמסרה תגובת דירקטוריון החברה למנהל הרשות שבה נאמר, כי הדירקטוריון רואה בחיוב תהליך אשר במסגרתו תנפיק החברה מניות לציבור, בעיקר נוכח צורכי החברה בביצוע השקעות במחקר, בפיתוח ובתשתיות בשנים הבאות ועל מנת לחזק ולבסס את מבנה ההון של החברה. דירקטוריון החברה רואה חשיבות מרבית בשיתוף נציגות העובדים בכל שלבי תהליך ההנפקה.

בחודש אוקטובר 2005 החליט דירקטוריון החברה לחזור ולאמץ את החלטתו מחודש ספטמבר 2003.

ביום 6 באפריל 2006 החליט דירקטוריון החברה על גיוס מהציבור בסך של בין 100 מיליון דולר ל-250 מיליון דולר בדרך של הנפקת אגרות חוב סחירות בבורסה לניירות ערך בתל-אביב. על פי תוצאות תשקיף מיום 29 במאי 2007 סך התמורה המיידית ברוטו שהחברה קיבלה בעד מכירת אגרות החוב הסתכמה בכמיליארד ש"ח.

על פי נתוני הדוחות הכספיים, הרווח הגולמי של החברה בשנת 2007 הסתכם בכ-465 מיליוני דולר (14% ממחזור ההכנסות) לעומת כ-389 מיליוני דולר בשנת 2006 (14% ממחזור ההכנסות).

הרווח הנקי לשנת 2007 הסתכם בכ-126 מיליוני דולר לעומת רווח נקי של כ-130 מיליוני דולר לשנת 2006, קיטון של כ-4 מיליוני דולר לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בשנת 2007 הסתכמו מכירות החברה בדוחות המאוחדים שלה בכ-3,316 מיליוני דולר לעומת כ-2,813 מיליוני דולר בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-17.9%. הגידול במכירות נובע ברובו מהמכירות ליצוא, מגמה בה נמצאת החברה בשנים האחרונות ותואמת את מדיניותה. בשנת 2007 ייצאה החברה כ-82% מתוצרתה, בעיקר לאסיה ולארה"ב, זאת לעומת כ-81% בשנת 2006. צבר ההזמנות של החברה לסוף שנת 2007 הסתכם בכ-7.7 מיליארדי דולרים לעומת צבר ההזמנות של החברה לסוף שנת 2006 שהסתכם בכ-7.3 מיליארדי דולר.

להלן אירועים עיקריים שהתרחשו בשנת הדוח:

1. הערכת שווי אלישרא

בהתאם להחלטת ממשלה מיום 31 ביולי 2002, אלתא רכשה מכור תעשיות בע"מ תמורת 100 מיליון דולר, 30% ממניות אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ (להלן: "אלישרא") וכן נחתם כאמור בהחלטת ממשלה הסכם שיתוף פעולה בין אלתא

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

לאלישראל לרבות מנגנון ליישומו ולהכרעה במקרה של חילוקי דעות (להלן - "הסכם השת"פ"). הנושאים העיקריים בהסכם שת"פ כללו: מערכות וחליפות לוחמה אלקטרונית בפלטפורמות מוטטות, הובלה ברמת הפלטפורמות חולקה בין אלישרא ואלתא על בסיס גיאוגרפי מוסכם. אלתא ביצעה הערכת שווי על ידי מעריך חיצוני שבמסגרתה הוערך השווי של הסכם השת"פ ליום 31 בדצמבר 2005 וליום 31 בדצמבר 2006, בסך של כ-14 מיליון דולר וכ-8 מיליון דולר, בהתאמה (בהערכת השווי של הסכם השת"פ נלקחו בחשבון, בשל מרכיבי אי ודאות, רק פרויקטים בסבירות מימוש גבוהה מאוד).

לדעת רשות החברות, להסכם השת"פ כפי שאושר על ידי הממשלה, שווי כלכלי ייחודי ונפרד לאלתא ולחברה, המהווה נכס נפרד שאינו קיים לגבי שאר בעלי המניות באלישרא ויש לשקף את הסכם השת"פ כנכס נפרד בדוחות הכספיים.

החברה רשמה את שווי ההשקעה באלישרא ליום 31 בדצמבר 2006 בהתאם לעמדת רשות ניירות ערך וכנדרש בהתאם לתקן חשבונאות מספר 15 "ירידת ערך נכסים" של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות, כאמור בביאור 9 (י) לדוחות הכספיים ולא כללה את השווי הכלכלי של הסכם השת"פ הנ"ל כחלק משווי ההשקעה.

בהערכת שווי של אלישרא ליום 31 בדצמבר 2007 שביצעה אלתא על ידי מעריך חיצוני, לא הובאה בחשבון הערכה לגבי השווי של הסכם שיתוף הפעולה.

2. חלוקת דיבידנד

בחודש אפריל 2006 קיבל דירקטוריון החברה החלטה להמליץ בפני האסיפה הכללית על חלוקת דיבידנד בסך של 3 מיליון דולר בגין רווחי שנת 2005. בחודש ספטמבר 2006 עדכן דירקטוריון החברה את החלטתו מחודש אפריל 2006 והמליץ בפני האסיפה הכללית על חלוקת דיבידנד בסך של 10 מיליון דולר במקום 3 מיליון דולר בגין רווחי שנת 2005. בחודש דצמבר 2006 אישרה הרשות את חלוקת הדיבידנד בסך של 10 מיליון דולר אשר ישולמו לפי שער חליפין של 31 בדצמבר 2005 (ליום 31 בדצמבר 2006 מסתכם הדיבידנד לסך של כ-11 מיליון דולר). בחודש פברואר 2007 החליט דירקטוריון החברה לאשר את תשלום הדיבידנד לשנת 2005 לפי שער חליפין של 31 בדצמבר 2005.

ביום 10 במאי 2007 החליט דירקטוריון החברה, לאור הירידה ברווחי החברה בשנת 2005 ובעקבות ההצגה מחדש של הדוחות הכספיים לשנה האמורה, לבטל את החלטתו מחודש פברואר 2007 (קביעת סכום הדיבידנד לתשלום שהוכרז בחודש ספטמבר 2006) בנוגע לסכום הדיבידנד לשנת 2005. הדירקטוריון החליט להכריז על דיבידנד בגין שנת 2005 בסך של 1 מיליון דולר. בנוסף הכריז הדירקטוריון על דיבידנד בגין שנת 2006 בסך של 10 מיליון דולר אשר ישולמו לפי שער חליפין של 31 בדצמבר 2005 (ליום 31 בדצמבר 2006 מסתכם הדיבידנד לסך של כ-11 מיליון דולר). ביום 24 במאי 2007 הכריז דירקטוריון החברה על חלוקה נוספת של דיבידנד בגין שנת 2006 בסך של 19.5 מיליון דולר, אשר ישולמו לפי שער חליפין של 31 בדצמבר 2006.

הרשות אישרה את הדיבידנד בגין שנת 2005, אך לא אישרה את החלטות הדירקטוריון על חלוקת הדיבידנד בגין שנת 2006, מאחר ועמדת הרשות, כאמור באור 1ג, היא כי על החברה לשלם דיבידנד בשיעור של 50% מהרווח הנקי לשנת 2006 (65 מיליון דולר).

לאחר תאריך המאזן, ביום 26 במאי 2008, החליט דירקטוריון החברה להמליץ בפני האסיפה הכללית על חלוקת דיבידנד בגין השנים 2006 ו-2007 בסך כולל של 62.5 מיליון דולר וזאת מתוך הרווחים החייבים במס לשנים אלו. החלטה זו הינה במקום ההחלטות מהימים 10 במאי 2007 ו-24 במאי 2007 המתוארות לעיל. ב-29 ביוני 2008 אישרה הרשות את חלוקת הדיבידנד.

3. מגבלות על המדינה בהסכמים ובמצגים לבנקים ולנושים אחרים

עמדת רשות החברות, כפי שהובאה לידיעת החברה בחודש ינואר 2006, הינה כי לא יוטלו הגבלות באופן שיפגעו במדיניות שר האוצר ורשות החברות בקשר לחלוקת דיבידנד ולענייני הפרטת החברה (כולל מדיניות דיבידנד לא אטרקטיבית לבעלי

עיקרי הדוח

מניית לקראת או לאחר הפרטה). לדעת רשות החברות, הטלת מגבלות כאמור טעונה אישור הממשלה על-פי חוק החברות. עמדת הרשות היא כי הטלת מגבלות כאמור לא תומלץ לאישור הממשלה על ידי רשות החברות בהתאם לסעיף 11(א)(א9) לחוק החברות. בהתאם, לדעת הרשות, אין תוקף למגבלות אלו בהסכמים שנחתמו בין החברה לבין בנקים ונושים מסוימים, ובעיקר הדברים תקפים להסכמים שנחתמו לאחר סיום הסכם הבנקים כאמור לעיל ובביאור 1ה' לדוחות הכספיים, מאחר שלא ניתן לגביהן אישור הממשלה. עמידה במגבלות אלו עלולה, בין היתר, לגרום לכך, כי החל משנת 2006, החברה לא תעמוד במדיניות הדיבידנד הקבועה, זאת כיוון שיכולתה של החברה לעמוד באמות המידה הפיננסיות מושפעת, בין היתר, מההנחה של אי תשלום מלוא הדיבידנד הנדרש בהתאם למדיניות הקבועה של שר האוצר ורשות החברות.

החברה חולקת על עמדת רשות החברות וסבורה, כי המגבלות האמורות הינן בתוקף וניתנו על ידי החברה כדין.

4. רכוש קבוע שהופחת במלואו

לחברה רכוש קבוע שהופחת במלואו ליום 31 בדצמבר 2007 ועדיין בשימוש, המסתכם בסך של כ-634 מיליוני דולר במאוחד. עמדת רשות החברות, כפי שהובאה לידיעת החברה הינה כי יש להציג את הרכוש הקבוע בדרך של יישום למפרע בהתאם להוראות סעיף 80 בהוראות המעבר בתקן חשבונאות מספר 28.

5. התחייבויות בשל סיום יחסי עובד ומעביד

התחייבויות בשל סיום יחסי עובד מעביד מוצגים על בסיס תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לפי שיעור הריבית של אגרות חוב ממשלתיות. עמדת רשות החברות, כפי שהובאה לידיעת החברה, היא כי יש להוון את ההתחייבות על בסיס תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים לפי שיעור ריבית של אג"ח קונצרני.

6. השקעה בחברת תלתן בע"מ

בחודש מרס 2006 חתמה החברה על הסכם לרכישת 30% ממניות חברת תלתן בע"מ המתמחה בתחום ההדמיה הממוחשבת, בתמורה לסך של 6 מיליון דולר. לחברה ניתנה אופציה לשנתיים לרכוש 5% נוספים בתמורה לסך של 1.5 מיליון דולר. בחודש אוקטובר 2006, בוצעה העסקה לאחר שקיבלה את האישרים הנדרשים מהרשויות המאשרות. בתחילת שנת 2007 מימשה החברה את האופציה שניתנה לה בתנאים האמורים לעיל.

7. השקעה בחברת דקולינק אלחוטי בע"מ

בחודש מאי 2006 אישרה הממשלה את החזקת 30% ממניות חברת דקולינק אלחוטי בע"מ על ידי אלתא שחולקו לאלתא כדיבידנד בעין בחודש אוגוסט 2005. כמו כן, נקבע, כי לאחר שחברת דקולינק אלחוטי בע"מ תסיים את הפרויקט העיקרי שלה, תפנה אלתא לקבלת אישור מרשות החברות להמשך החזקתיה במניות.

8. תוכנית רה-ארגון

בשנת 2006 במסגרת תוכנית לרה-ארגון לביצוע צעדי התייעלות וצמצום הוצאות החברה, העתידה להתבצע במספר שלבים, אישר דירקטוריון החברה בחודש יוני 2006, את ביצוע שלב א' של התוכנית. במסגרת שלב א', ביצעה החברה בחודש יוני 2006 הפרשה לפרישת כ-150 עובדים לפנסיה מוקדמת בסך של כ-26 מיליון דולר. בחודש אוגוסט 2006, החליט דירקטוריון החברה להגדיל את מספר העובדים שיפרשו במסגרת שלב א' בכ-100 עובדים נוספים שעלות פרישתם מסתכמת לסך של כ-19 מיליון דולר. בחודש דצמבר 2006 אישר דירקטוריון החברה להגדיל את מספר העובדים שיפרשו במסגרת שלב א' בכ-200 עובדים נוספים שעלות פרישתם מסתכמת לסך של כ-45 מיליון דולר. כמו כן, חברות מאוחדות בישראל ובאר"ב ביצעו הפרשה לפרישה מוקדמת בסך של כ-10 מיליון דולר. נכון לסוף חודש דצמבר 2006 פרשו 537 עובדים בעלות כוללת לפי ערך נוכחי בסך של כ-95 מיליון דולר במאוחד ו-85 מיליון דולר בחברה.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

בשנת 2007 אישר דירקטוריון החברה תוכניות נוספות של פרישת עובדים. בהתאם לכך, רשמה החברה הוצאות לפרישת עובדים במסגרת הדוחות הכספיים של שנת 2007 בסך של כ-24 מיליון דולר מהוון במאוחד ו-20 מיליון דולר מהוון בחברה. מרבית העובדים במסגרת זו פרשו עד למועד פרסום הדוח. לעובדים ניתנו ערבויות של גופים פיננסיים ושל בנקים בסך כולל של 103 מיליון דולר. נכון לסוף חודש דצמבר 2007 פרשו בסך הכול כ-635 עובדים בעלות כוללת לפי ערך נוכחי בסך של כ-119 מיליון דולר במאוחד ו-105 מיליון דולר בחברה.

לאחר תאריך המאזן, החליט דירקטוריון החברה לאשר המשך תוכנית לצמצום עלויות במסגרתה פרשו בפועל 71 עובדים נוספים בעלות של כ-13 מיליון דולר וזאת במסגרת תקציב כולל לפרישת עובדים בסך 30 מיליון דולר בשנת 2008 שאושר על ידי הדירקטוריון.

רואה החשבון המבקר מציין בחוות דעתו כי בביאור 2 כ"ט לדוחות הכספיים נכלל מידע הנדרש על ידי רשות החברות.

החברה נדרשה ע"י הרשות להגיש יחד עם הדוחות הכספיים דיווח בדבר פרטי היערכותה לביצוע דוח לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי והאפקטיביות שלה (על בסיס דומה לזה שבסעיף 404 בחוק Sarbanes Oxley). כמו כן, נדרשת החברה להגיש דוח נוסף בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית הקשורות לדיווח כספי. החברה החליטה להחיל עליה את סעיף 404 בחוק Sarbanes Oxley וצופה שהתהליך עתיד להסתיים לקראת סוף שנת 2008. החברה צופה שהחל מהדוחות הכספיים של שנת 2009 היא תוכל לצרף את הדוח הנוסף.

החברה אימצה החל מיום 1 בינואר 2008 את התקנים הבינלאומיים (תקני IFRS). כאמור בביאור 35 לדוחות הכספיים לשנת 2007 הוצגו מאזנים לימים 1 בינואר 2007 ו-31 בדצמבר 2007, דוח רווח והפסד לשנת 2007 והתאמות להון העצמי כשהם ערוכים לפי תקני חשבונאות בינלאומיים. בנוסף מוצגות ההתאמות המהותיות הנדרשות לצורך המעבר.

בעקבות המעבר לדיווח על פי תקני IFRS גדל ההון העצמי של החברה לימים 31 בדצמבר 2007 ו-1 בינואר 2007 בכ-5 מיליון דולר ובכ-15 מיליון דולר בהתאמה.

בנוסף, החברה מציינת בדוחותיה הכספיים כי חלק מזכויות הבעלות וזכויות החכירה במקרקעין בארץ טרם נרשמו על שם חברות הקבוצה בלשכת רישום המקרקעין מהסיבה של העדר פרצלציה.

4.2.1 רפא"ל - מערכות לחימה מתקדמות בע"מ

רפא"ל - מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן: "רפא"ל" / "החברה") התאגדה בשנת 2002 כתוצאה מהחלטת ממשלת ישראל להעביר את פעילות יחידת הסמך הממשלתית, לחברה ממשלתית בעלת אופי עסקי. החברה היא בשליטתה המלאה של ממשלת ישראל.

בספטמבר 2007 שינתה החברה את שמה מ-"רפא"ל" - רשות לפיתוח אמצעי לחימה בע"מ ל-"רפא"ל - מערכות לחימה מתקדמות בע"מ".

החברה מפתחת אמצעי לחימה ומייצרת חלק מהם.

הייעוד של החברה ממוקד בצרכים המרכזיים של מערכת הביטחון, תוך התבססות על מגוון טכנולוגיות ויכולות מערכתיות, שחלקן מוגדר כתשתיות לאומיות.

עיקרי הדוח

החברה שוקדת על פתוח וייצור אמצעי הלחימה המתקדמים ביותר עבור צה"ל ומערכת הביטחון, תוך ביסוס חוסנה הכלכלי ע"י פעילות בשוק הבינלאומי.

כיום מציעה החברה ללקוחותיה מגוון רחב ביותר של פתרונות חדשניים בחזית הטכנולוגיה העולמית, ובכלל זה מערכות יבשתיות, אוויריות וימיות וכן במערכות לחלל. כמו כן, למעלה מ- 50% ממכירות החברה הינן ליצוא.

פעילות החברה מבוצעת במספר גדול של פרויקטים על פי הזמנות, המתקבלות בדרך כלל לאחר זכיית החברה במכרזים או בהליכים דומים תוך התמודדות עם חברות בינלאומיות וחברות מקומיות.

פעילות זו מרוכזת ומבוצעת על ידי שלוש חטיבות הפועלות כמרכזי רווח ומקיימות ביניהם התקשרויות ומכירות הדדיות, המתבצעות על פי רוב במחירי שוק.

במהלך שנת 2004 הוקמה חברת ERCAS B.V, כחברת אחזקות מאוגדת בהולנד. אחזקתה העיקרית היא בחברת Dynamit Nobel Defence, חברה מאוחדת בשליטה מלאה, שנרכשה במטרה להרחיב תחום עסקים מסוים.

כמו כן מחזיקה ERCAS B.V ב-20% בחברת יורוספייק אשר מטרתה שיווק ומכירות של תחום מוצרים מסוים מחוץ לישראל.

במהלך שנת 2005 יישבה הנהלת Dynamit Nobel Defence עם בעליה הקודמים מחלוקות הקשורות בערך הפעילות והמלאי כפי שנרכש בעת הקמת החברה. סכומים אלו קיבלו ביטוי בדוחות הכספיים השנתיים של Dynamit Nobel Defence ובדוחותיה של ERCAS B.V.

החל משנת 2004 מאוחדת פעילות חברת ERCAS B.V בדוחותיה הכספיים של רפא"ל. במהלך ספטמבר 2007 החל תהליך של הגירת פעילות החברה מהולנד לאנגליה. התהליך מלווה ביעוץ משפטי וחשבונאי וצפוי להסתיים בתחילת שנת 2008.

בחודש מאי 2005 הסתיים תהליך רכש אחזקות (CLOSING) בחברת R-JET בשיעור של 10% והוחלט על הקמת חברת בקר הנדסת מערכות טורבו בע"מ, בשליטה משותפת של R-JET ורפא"ל (50% כל צד). חברת R-JET ובקר הנדסה מתמחות בפיתוח מנועי סילון זעירים. ההשקעה ב-R-JET נרשמה על בסיס עלות וסכום ההשקעה הינו 500 אלף דולר בהון מניות ו-200 אלף דולר הלוואת בעלים המירה להון. פעילות החברה נרשמה על בסיס אקוויטי ולא אוחדה מחוסר מהותיות.

ביום 30 באוקטובר 2007 אישר דירקטוריון החברה השקעה בסך 9 מיליון דולר בחברת מדנגו, העוסקת בטיפול רפואי בתחום הסוכרת. ההחלטה יושמה בינואר 2008.

בדוחות הכספיים של רפא"ל לשנת 2007, כלול רווח נקי בסך 136.7 מיליוני ש"ח לעומת כ-120.1 מיליוני ש"ח אשתקד.

שינוי ארגוני בחברה

- 1) במהלך שנת 2007 ביצעה החברה תהליך עמוק ומקיף לבחינת קווי הפעילות וגיבוש האסטרטגיה העסקית של החברה, שתאפשר לה לממש את המחויבות הלאומית שלה, להשיג את יעדיה העסקיים ולשמר את ההון האנושי המצוי בה. כתוצאה מתהליך זה עברה החברה לעבוד במבנה ארגוני של שלוש חטיבות, שינתה את שמה והחליטה על הקמת אגף חדש לפיתוח עסקי שירכיב את פעילויות המיזוגים והרכישות.
- 2) עיקר השינוי בתוקף מ-1 במאי 2007, הינו בפירוק אחת החטיבות, ושילוב יחידותיה בשלוש החטיבות האחרות. המטרות

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

העיקריות של השינוי הארגוני הן שיפור ביצועיה העיקריים של החברה בשנים הבאות בעיקר ע"י מיקוד הפעילות בתחומי עסקים מובילים. הרוב המכריע של הפעילויות ממשיכות להתבצע במתכונתם המקורית ובאותם מיקומים, כאשר השינוי העיקרי נעוץ בשינוי הכפיפות הארגונית, ומשום כך, להערכת הנהלת החברה, לא צפויות עלויות נוספות לרבות עלויות נטישת ציוד או פטורי עובדים.

(3) דירקטוריון החברה אימץ את המלצות הנהלת החברה בנושא.

כגוף עסקי שתחומי פעילותו בפיתוח טכנולוגיות מוצרים ומערכות, החברה משקיעה במו"פ באופן מתמיד על מנת לשמר ולקדם את הטכנולוגיות שבשימוש, התואמות את פעילויותיה בהווה, פעילויותיה המתוכננות בעתיד ודרישות צפויות של השוק ומערכת הביטחון.

הוצאות מחקר ופיתוח נטו בשנת 2007 הסתכמו בכ-328 מיליון ש"ח לעומת כ-295 מיליון ש"ח בשנת 2006.

שיעור הרווח הגולמי בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2007 הינו 17.4%, ביחס לשיעור של 19.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

על פעילויות החברה משפיעים גורמים חיצוניים רבים כאשר העיקריים שבהם הינם:

1. מדיניות הממשלה בנושאי בטחון לרבות בנושאי הצטיידות ותקציבי ממשלה.
2. תקציבי ביטחון ורכש של ממשלות שונות בשווקי היעד של החברה.
3. הסכם ממשלת ישראל עם ממשלת ארצות הברית להגדלת היצוא הביטחוני למדינות מסוימות.
4. המצב הכלכלי בשווקי היעד של המוצרים והשירותים המסופקים על-ידי החברה.
5. ענף הפעילות של החברה הינו עתיר טכנולוגיה, ומאופיין במימנות גבוהה והתמחות ספציפית של כוח אדם, ולעיתים באורך חיים קצר יחסית של מוצרים. בהקשר לכך משקיעה החברה משאבים רבים במחקר ופיתוח.
6. המדיניות המוניטארית ובכלל זה השינויים בשערי החליפין של מטבעות זרים - בעיקר דולר ויורו.
7. שחיקה ברווחיות עקב התחזקות השקל ביחס למטבעות האחרים-הרווחיות של רפאל בעסקות מכירה למדינות זרות נפגעה בשנת 2007 עקב ירידת שער הדולר ושערי מטבעות אחרים. ההשפעה של הירידה בשערי החליפין על הרווח התפעולי של החברה נאמדת בכ-70 מיליון ש"ח. מנגד, עסקאות ההגנה שעשתה החברה גרמו להפחתת ההפסד, עקב הכנסות מימון בסך כ-29 מיליון ש"ח. המגמה של התחזקות השקל ביחס למטבעות האחרים נמשכת ביתר שאת לאחר תאריך המאזן. המשך המגמה מהווה איום מהותי לרווחיות החברה ולשחיקת הרווח בצבר ההזמנות הקיים ובהצעות המחיר שניתנו ללקוחות (ראה ביאור 26 ג' בדוחות הכספיים).

ביום 10 באפריל 2007 אישר דירקטוריון החברה תשלום דיבידנד למדינה בסך של כ-58.2 מיליון ש"ח בגין שנת 2006. הדיבידנד שולם ביום 31 במאי 2007.

בגין רווחי שנת 2007 ייעדה החברה דיבידנד בסך 68 מיליון ש"ח אשר שולם במהלך שנת 2008.

במהלך אוקטובר 2007 הותנעה הפעילות לביסוס ההצטרות הנדרשות עפ"י סעיף 302 לחוק Sarbanes Oxley, וכן הותנע תהליך של מערכת בקרה לדיווח על אפקטיביות הבקרה הפנימית (סעיף 404 לחוק Sarbanes Oxley) בנושא שכר. במהלך שנת 2008 צפויה החברה להתניע פעילויות נוספות כנדרש לפי סעיף 404 הני"ל. נכון למועד עריכת הדוחות הכספיים, טרם נקבעו הפעילויות הנוספות.

החברה נערכה בשיתוף פעולה עם רואי החשבון שלה לבחינת ההשלכות שינבעו מיישום התקנים הבינלאומיים. הנושאים

עיקרי הדוח

העיקריים המטופלים כעת במסגרת ההערכות הם: הכרה בהכנסה, יישום התקינה החשבונאית בנוגע לנגזרים משובצים בפרויקטים הרלבנטיים וזכויות עובדים.

במהלך חודש פברואר 2007 דיווחה החברה לרשות החברות אודות נכסיה, מחויבויותיה וזכויות בנכסים המוחזקים או מופעלים על ידה. החברה מפעילה מערכת לניהול חשבונאי ולוגיסטי של נכסיה ומקיימת מעת לעת מפקד ציוד, בו מאותרים הנכסים ומבוצעים עדכונים על פי הצורך.

בדוחות הכספיים לשנת 2007 מפנים רואי החשבון את תשומת הלב לאמור בביאור 2(כה') לדוחות הכספיים בדבר התאמה בדרך של הצגה מחדש (Restatement) של הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2006 ולכל אחת משתי השנים שהסתיימו בימים 31 בדצמבר 2006 ו-2005, על מנת לשקף למפרע את השפעת היישום הראשונה של הפחתת הרכוש הקבוע לפי גישת הרכיבים וזאת כנדרש בתקן חשבונאות מספר 27.

4.2.2. התעשייה הצבאית לישראל (תעש) בע"מ

התעשייה הצבאית לישראל (תעש) בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה ממשלתית בבעלות ובשליטה מלאה של מדינת ישראל.

עיסוקיה העיקריים של החברה הם ייצור, פיתוח ואספקת נשק, תחמושת ואמצעי לחימה אחרים למערכת הביטחון, ליצוא ולגופים מקומיים. פעילות החברה מרוכזת ומבוצעת מול לקוחותיה בחמישה תחומי עסקים עיקריים כדלהלן:

1. תחמושת כבדה.
2. מערכות רכב קרבי משוריין (רק"מ).
3. חמי"מ אוויר קרקע.
4. הנעה וחימוש רקטי.
5. תחמושת קלה.

מאז הפיכתה בשנת 1990 מיחידת סמך של משרד הביטחון לחברה ממשלתית, עברה החברה מספר משברים קשים שנבעו בעיקר מירידה בביקוש העולמי למוצרים צבאיים, כדוגמת המוצרים שהחברה מייצרת.

עפ"י נתוני טיוטת הדוחות לשנת 2007 מיום 13 במאי 2008, לחברה גרעון בהון העצמי ליום 31 בדצמבר 2007 בסך של כ-1,832.9 מיליוני ש"ח, וגרעון בהון החוזר של כ-1,065.5 מיליוני ש"ח. בטיטות הדוחות הכספיים לשנת 2007 החברה הציגה הפסד של כ-111.5 מיליוני ש"ח לעומת הפסד של כ-162.2 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, שיפור של כ-31% המכירות בשנת 2007 הסתכמו ב-2,347.4 מיליוני ש"ח לעומת 2,023.7 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ-16%.

הרווח הגולמי בשנת 2007 הסתכם ב-253 מיליוני ש"ח (כ-10.8% מהמכירות) לעומת רווח גולמי של כ-168 מיליוני ש"ח בשנת 2006 (כ-8.3% מהמכירות), גידול של כ-50.6%.

בהתאם להתחייבות המדינה בהסכם הייצוב, קיבלה החברה במהלך שנת 2005 תקבולים על חשבון הון מניות בסך של כ-496 מיליון ש"ח, אשר הועברו במישרין כתשלום בגין התחייבויות בשל יחסי עובד-מעביד. כמו כן, בהתאם לדיווחי החברה, במהלך שנת 2005 קיבלה החברה סיוע להון החוזר בסך כ-396 מיליון ש"ח.

לחברה תוכניות לשיפור מצב הפיננסי ורווחיותה. נכון למועד עריכת הדוח טרם פרעה החברה את הלוואות המדינה העומדות על סך של כ-740 מיליון ש"ח.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

דוח הוועדה הבינמשרדית והסכם הייצוב

בהמשך לתוכנית אסטרטגית שנדונה בהנהלת החברה בשנת 2001 ע"פ בקשת החברה, מונתה ועדה בין משרדית (ועדת ואיש), בהשתתפות נציגי משרד האוצר, הביטחון, משרד ראש הממשלה ובראשות היועץ הכלכלי למשרד הביטחון לבחינת מצבה העסקי של החברה. בחודש נובמבר 2001 פרסמה הוועדה את מסקנותיה.

להלן המלצות הוועדה:

1. סגירת ומכירת מפעלים שאינם פועלים בליבת העסקים של החברה. ביצוע צעדי התייעלות לשיפור המצב העסקי של פעילויות הליבה במאמץ משולב של ההנהלה, העובדים והמדינה ושיפור תנאי ההתקשרות מול משרד הביטחון.
2. המשך תהליך ההפרטה תוך התייחסות לנושא עובדים, קרקעות ובעיות איכות הסביבה.

דירקטוריון החברה קיבל את מרבית המלצות הוועדה בכפוף לכך שיישומן יהיה במימון המדינה ולא על-ידי החברה. במהלך חודש אוגוסט 2002 החליטה הממשלה לאמץ את המלצות הוועדה המפורטות לעיל ולהטיל על שרי הביטחון והאוצר לפעול באופן מיידי ליישומן.

ביום 5 בפברואר 2003 חתמה החברה על הסכם עם מדינת ישראל, שמטרתו מתן סיוע לחברה תוך התחייבות החברה ליישום תוכנית עסקית המבוססת על המלצות ועדת ואיש והשגת יעדיה. לצורך מימוש הסכם הייצוב, חתמה החברה במהלך החודשים פברואר ומרץ 2005 על הסכמים נוספים כדלקמן: הסכמים קיבוציים בקשר למכירה או סגירה, לפי העניין, של מגן תעופה והנכ"ל, הסכם קיבוצי להסדרת מתכונת פרישת עובדים לפנסיה מוקדמת על בסיס תנאי ההסכם הקיבוצי מדצמבר 2002, הסכם להעמדת רשת ביטחון ע"י המדינה לכיסוי חלק מעלויות סיום העסקה של עובדי מגן ותעופה שיעברו לרוכשי המפעלים ויפוטרו על ידם, נספח ט' להסכם בין מדינת ישראל לבין החברה מחודש מרץ 2005, המעדכן את מספר העובדים הפורשים ואת עלות פרישתם ונספח י' להסכם בין מדינת ישראל לבין החברה מחודש נובמבר 2005, המעניק סיוע כספי נוסף לחברה באמצעות שתי הלוואות, שסכומן ביחד כ-397 מיליון ש"ח (מכלול הסכמים אלו יקרא להלן - "הסכם הייצוב").

להלן הפעולות שבוצעו במסגרת הסכם הייצוב:

1. מכירה או סגירה של מפעלים

- 1.1. בחודש פברואר 2005 מכרה החברה את מפעל תעופה.
- 1.2. בחודש דצמבר 2004 מכרה החברה את מפעל מגן.
- 1.3. בחודש ספטמבר 2004 סגרה החברה את מפעל הנכ"ל.

2. סיום העסקת עובדים במגן, בתעופה והנכ"ל

- 2.1. המדינה מימנה את סיום העסקתם של עובדים אשר פרשו ממגן, מתעופה ומהנכ"ל.
 - 2.2. המדינה התחייבה להעמיד למשך כחמש שנים ממועד מכירת מגן ותעופה, רשת ביטחון להבטחה של עד 70% מהוצאות סיום העסקה של עובדים, שעברו להיות מועסקים על ידי רוכשי המפעלים ושהעסקתם תסתיים ביוזמת הרוכשים בתקופת רשת הביטחון.
- החברה התחייבה כלפי רוכשי המפעלים כי תשפה אותם בפער אם וככל שיווצר, בין הסכום אותו התחייבה המדינה לממן במסגרת רשת הביטחון לבין 70% מעלויות הפרישה בפועל עפ"י תנאי הפרישה וקידומי השכר הקיימים בחברה.

3. סיום העסקת עובדים למטרת התייעלות

המדינה העבירה לחברה מימון לצורך סיום העסקתם של 245 עובדים. מימון זה, אשר הותנה בקיום הליכי מכירה או סגירה של מגן, תעופה והנכ"ל, התקבל בשלב ראשון כהלוואה. עם סגירת הנכ"ל ומכירת מגן ותעופה, הומר המימון בסך של כ-101 מיליון ש"ח לתקבולים על חשבון הון מניות.

עיקרי הדוח

4. **הלוואות נוספות למימון סיום העסקת העובדים (נספח ט' להסכם הייצוב)**
 בחודש מרץ 2005 העמידה המדינה לחברה שתי הלוואות נוספות בסך כולל של כ-78 מיליון ש"ח למימון עלויות נוספות בקשר לפרישת עובדים כאמור בסעיפים 2 ו-3 לעיל. הלוואות אלה צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 3.5%.
5. **הלוואות סיוע נוספות (נספח י' להסכם הייצוב)**
 בחודש נובמבר 2005 העמידה המדינה לחברה שתי הלוואות נוספות בסך כולל של כ-396 מיליון ש"ח כסיוע להון החוזר של החברה. הלוואות אלה צמודות למדד המחירים לצרכן ונושאות ריבית שנתית בשיעור של 3.5%.
6. **הפרטת עשות אשקלון**
 בהסכם הייצוב התחייבה החברה להפריט את עשות אשקלון (להלן: "עשות"). לצורך מימוש התחייבות זו חתמה החברה ביום 6 בנובמבר 2003 על שני הסכמים, האחד עם המדינה והשני עם עשות, שמטרתם מתן סיוע במימון עלויות סיום העסקה של 60 עובדים פורשים של עשות.
 6.1. להלן עיקרי ההסכם שחתמה החברה עם המדינה:
 6.1.1. עשות תישא בלפחות שליש מהוצאות סיום ההעסקה של העובדים הפורשים.
 6.1.2. החברה תישא בלפחות שליש מהוצאות סיום העסקה של העובדים הפורשים.
 6.1.3. א. המדינה העמידה לחברה הלוואה בגובה של 17.5 מיליון ש"ח, צמודה למדד ונושאת ריבית שנתית בשיעור של 5%. סכום זה הועבר על ידי החברה לקרן הפנסיה מבטחים (להלן - "מבטחים").
 ב. במידה והליכי הפרטת עשות יושלמו בהתאם לתנאים המפורטים בהסכם, תומר ההלוואה להון מניות והריבית עליה תימחל. במידה ולא יושלמו הליכי ההפרטה כאמור, החברה התחייבה למדינה לפרוע את ההלוואה.
 6.2. להלן עיקרי ההסכם שחתמה החברה עם עשות:
 6.2.1. החברה תישא בשני שלישים, לרבות השתתפות המדינה, מהוצאות סיום העסקתם של כ-60 עובדים ובהיקף שלא יעלה על 37 מיליון ש"ח בצירוף הצמדה וריבית שנתית בשיעור של 5.5% על החלק שטרם הועבר במזומן למבטחים. עד למועד אישור דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2005 העבירה החברה למבטחים 35.8 מיליון ש"ח - לרבות את חלק המדינה כמפורט לעיל. לא הועברו סכומים נוספים בשנת 2006.
 6.2.2. בגין כל סכום שיועבר למבטחים על ידי החברה, תנפיק עשות לחברה שטר הון צמית. עד למועד אישור דוחות כספיים ליום 31 בדצמבר 2005 הנפיקה עשות לחברה שטרי הון צמיתים בסך של 38 מיליון ש"ח. לא הונפקו שטרי הון נוספים בשנת 2006.
 6.2.3. עשות מתחייבת לסייע ולשתף פעולה באופן מלא עם החברה בהליכים להפרטתה ומתחייבת לשפות את החברה בגין נזקים שייגרמו לה כתוצאה מהעדר שיתוף פעולה.
 6.2.4. עשות תשפה את החברה ואת המדינה (באמצעות החברה) כנגד כל תביעה של עובד פורש ו/או מבטחים, שתופנה כלפיהן ועילתה חבות החלה על פי דין או הסכם על עשות לטובת העובד הפורש או מבטחים.
 6.3. בעקבות ההסכם שנחתם בחודש נובמבר 2004 בין משרד האוצר ובין לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים, על פיו התחייבה המדינה לשאת בתוספת העלות הצפויה בגין העלאת גיל פרישה, חתמה החברה עם המדינה בחודש אפריל 2005 על הסכם נוסף לקבלת הלוואה בסך 4.5 מיליון ש"ח. על פי תנאי ההסכם, תומר ההלוואה להשקעה בהון מניות באם עשות תופרט.
 במקביל חתמה החברה עם עשות על הסכם להעברת הסכום לעשות, כשחציו הינו הלוואה המותנית בהפרטת עשות וחציו השקעה כנגד הנפקת שטר הון.
 בסמוך לחתימה על ההסכמים הועבר סך של 4.5 מיליון ש"ח לקרן הפנסיה מבטחים.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

- 6.4 בגין כל הסכומים שהועברו למבטחים על ידי החברה, הנפיקה עשות אשלוך לחברה שטרי הון צמיתים בסך של 38 מיליון ש"ח.
- 6.5 בחודש יולי 2005 נבחר מציע מועדף לרכישת עשות.
- 6.6 ביום 21 במרץ 2007 הודיעה רשות החברות, כי בתיאום עם היועץ המשפטי לממשלה, גובשה החלטה בדבר ביטול הליך מכירת עשות. ההחלטה כפופה לזכותה של הקבוצה שנבחרה כמציע מועדף לבקש שימוע טרם ביטול התהליך.
- 6.7 בחודש יוני 2007 גייסה עשות מהציבור סכום של 80 מיליון ש"ח באמצעות אגרות חוב.

התחייבויות נוספת של החברה במסגרת הסכם הייצוב

1. החברה מתחייבת להחזיר למדינה ללא תמורה את כל זכויותיה במקרקעין המצויים במתחם סלבין, כפי שהוגדר בהסכם.
2. החברה מבטלת את דרישתה לפיצויים ו/או קרקע חלופית בגין הפקעת הקרקע למחלף מורשה.
3. החברה מודיעה כי היא מקבלת את הכרעת גבי מרים רובינשטיין בנושא מימון עלויות הפרישה של פורשי העבר.
4. החברה מסכימה כי בתקופת הסכם הייצוב יינתנו למדינה זכויות קיזוז בקשר להתחשבנות שבין המדינה לחברה.

החלטת הפרטת החברה

ביום 28 באוגוסט 2005 קיבלה ועדת השרים לענייני הפרטה החלטה בדבר הפרטת החברה ואופן ביצועה. להלן עיקרי ההחלטה:

1. מכירת כל אחזקות המדינה בחברה כמקשה אחת בדרך של מכירה פרטית למשקיע או לקבוצת משקיעים מהארץ ו/או מחו"ל.
2. מכירת גבעון ומלטס לרפא"ל לפני השלמת הליך ההפרטה כדלקמן:
 - 2.1. מלטס - למעט הזכויות במקרקעין עליהן מתקיימת פעילות המפעל.
 - 2.2. גבעון - נושא איכות הסביבה במקרקעין שיועברו לרפא"ל יוסדר בין החברה, רפא"ל והמדינה.
3. בהתאם לשיקול דעתם של שרי האוצר והביטחון יוחלט אם למכור את מפעל יצחק לפני השלמת הליך ההפרטה.
4. מכירת מפעל קשת תבצע לפני השלמת הליך ההפרטה, בהתאם לתנאי אופציית Put שניתנה לתעש, בהסכם המכר של מגן.
5. יוסדר מעמד המקרקעין המוחזקים על ידי החברה, בהתאם לעקרונות המפורטים בהחלטה.
6. יישמרו האינטרסים הביטחוניים של המדינה בחברה, לרבות שימור יכולות ומוקדי ידע.
7. יוסדר מבנה ההון של החברה, כך שיאפשר את הליך הפרטת החברה בתמורה חיובית.
8. יגובש הסדר לפיו תשא המדינה בהוצאות החברה בנושא איכות הסביבה ומי התהום, בין היתר, בגין תביעות קיימות ועתידיות נגד החברה, למעט השתתפות עצמית שלה בגובה שייקבע.
9. תוסדר מערכת היחסים בין החברה לבין הבנקים לצורך ביצוע הליך ההפרטה.
10. ביום 6 במרץ 2007 החליטה הממשלה לדחות את הצעת משרד הביטחון לביצוע מיזוג מלא של החברה עם רפא"ל או התעשייה האווירית ולתמוך בהחלטת הממשלה על דרך הפרטת החברה מיום 28 באוגוסט 2005. כן החליטה הממשלה להנחות את ועדת השרים לענייני הפרטה לבחון תיקון של החלטת ההפרטה בעניין ביצוע הליך תחרותי בין רפא"ל לתעשייה האווירית בנושא מכירת גבעון ומלטס ומיזוג גיבוש הסדר עם ארגון העובדים באשר לזכויות העובדים בהפרטה.

החברה נמצאת כיום בצומת דרכים: ביצוע מהלכי ההפרטה והשינויים המבניים עליהם החליטה הממשלה או שמירה על המצב הקיים ובכך לשמר את המצב הקשה ואולי אף להחריפו. עד למועד עריכת הדוח טרם אושרו הדוחות הכספיים של החברה משנת 2003 וטרם גובשו ההסכמים (בעיקר עם עובדי החברה), אשר נועדו לאפשר את הפרטתה כעסק חי.

עיקרי הדוח

4.3 חברות תחבורה:

4.3.1 מע"צ - החברה הלאומית לדרכים בישראל בע"מ

מע"צ - החברה הלאומית לדרכים בישראל בע"מ (להלן: "החברה"/"מע"צ") הינה בבעלות מלאה של מדינת ישראל, ועל כן הינה חברה ממשלתית וחל עליה חוק החברות והתקנות שהותקנו על פיו, לרבות בנוגע לעריכת הדוחות הכספיים ודוחות דירקטוריון בהתאם להוראות חוזרי רשות החברות.

החברה עוסקת בתכנון, פיתוח, אחזקה וניהול תנועה של כל רשת הכבישים הבין עירוניים במדינה.

מטרות החברה המפורטות בתקנונה הינם:

1. תכנון, פיתוח, אחזקה וניהול תנועה של כל רשת הכבישים הבין עירונית גם בדרך של מיקור חוץ עבור המדינה.
2. ניהול הביצוע, הפיקוח והבקרה על רשת הקמת הכבישים הבין עירונית בארץ לאורך שלבי הביצוע השונים.
3. ניהול הטיפול בכל הכרוך בהפקעות לרבות ניהול ביצוע פיננסי ותפיסת חזקה בקרקע מופקעת.
4. פעילות בהתאם להחלטות הממשלה והנחיות שר התחבורה במגמה לשפר את רמת השירות לנוסע וקיום תקני בטיחות.

המטרות המנויות בסעיפים 1-4 לעיל כפופות להסכמים שייחתמו בין החברה למדינה.

בחודש אפריל 2006 הגישה החברה את הדוחות הכספיים הראשונים מאז הקמתה, הן כחברה ממשלתית והן במסגרת יחידת הסמך (בה לא הוגשו דוחות כספיים מברקים של מע"צ).

בשל היותה של מע"צ מונופול, הדוחות הכספיים משקפים חלק ניכר מפעילות תפעול ופיתוח הכבישים במדינת ישראל.

ביום 17 במאי 2004 נחתם הסכם תפעול ומימון זמני בין ממשלת ישראל לבין החברה, המסדיר את פעילות החברה בשנת 2004.

ביום 15 ביולי 2004 נחתם הסכם תפעול ומימון בין ממשלת ישראל לבין החברה, המיישם את החלטת הממשלה ומבטא את ההסכמות בין הממשלה לבין החברה לתקופה של חמש שנים לפחות החל מיום 1 בינואר 2005. ביום 11 בדצמבר 2005 אושרה תוכנית החומש של החברה ובהתאם להחלטת הממשלה תקציב תוכנית החומש (לשנים 2006-2010) יעמוד על כ-19 מיליארד ש"ח.

ביום 18 באוגוסט 2004 נחתם הסכם להעברת נכסים ופעילות בין ממשלת ישראל לחברה. הסכם זה מסדיר את העקרונות להעברת פעילות יחידת הסמך לחברה.

על פי הוראות החשב הכללי ובהתאם לאמור, העברת כל נכסי יחידת הסמך הוארכה ליום 31.5.2005. בפועל, כל נכסי יחידת הסמך הועברו לחברה לאחר חתימה על הסכם הפרישה המסדיר את הסגירה של יחידת הסמך וחתימה על הסכם עבודה קיבוצי בחברה בחודש יולי 2005.

בהתאם לדרישת הרשות, החברה התבקשה להיערך לדיווח על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי. החברה החלה בהיערכות ליישום הבקורות ולשם כך פרסמה מכרז לצורך שדרוג מערכת המחשוב הקיימת בחברה במטרה לפעול באמצעות מערכת ERP המתאימה להיקף פעילותה תוך כדי יצירת ממשקים בין אגפי החברה השונים והוספת בקורות לשיפור מערך הבקרה הפנימית בחברה. בחודש נובמבר 2006 נבחר זוכה והחל מחודש פברואר 2007 החל הזוכה בהליך הטמעת מערכת ERP בארגון.

במהלך חודש דצמבר 2007 נבחר זוכה למתן שרותי ייעוץ בנושא הערכת האפקטיביות של הבקורות הפנימיות בחברה על פי Sarbanes Oxley 404. תהליך יישום מלא של SOX בחברה ייעשה בשני שלבים עוקבים אחר תהליך יישום מערכת ERP. במסגרת

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

השלב הראשון ייבדקו הבקורות והתהליכים ברמת הארגון. בשלב שני ייבדקו הבקורות ברמת התהליכים כפי שהוטמעו במערכת ERP ובמקביל לתהליך הטמעתם בפעילותה השוטפת של החברה. תאריך סיום הפרויקט הצפוי הינו מרץ 2009.

בהתאם להנחיות רשות החברות על החברה לתת גילוי נאות בדוחות הכספיים לזכויותיה בנכסים מהותיים (מקרקעין ומחוברים) שבידיה או שמופעלים ומוחזקים על ידיה עבור המדינה או אחרים לרבות נכסים שיש או שהיתה מחלוקת בעבר עם מי מרשויות המדינה לעניין הזכויות בהם. עד למועד הגשת טיוטת הדוחות הכספיים טרם הועברו לחברה נכסי מקרקעין בהתאם להסכמים שנחתמו בין החברה לבעלי מניותיה.

מדינת ישראל והחברה מנהלות משא ומתן מתמשך בדבר העברת נכסי המקרקעין לחברה במסגרת המעבר לחברה ממשלתית. ההסכם מצוי בשלב שלפני חתימה והנכסים שיוסכם להעבירם לחברה יועברו תמורת הקצאת הון מניות.

בנוסף, החברה נדרשה לדווח על היערכותה ליישום כללי חשבונאות בינלאומיים (תקני IFRS).

החברה מציינת כי עד לפרסום הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2007, הפעולות שיבוצעו הינם: בחינה כמותית של ההשלכות העיקריות שצפויות לנבוע לחברה מאימוץ תקני ה-IFRS ליום 1 בינואר 2007, זיהוי חווי התקשרויות או הסכמים מהותיים אשר עתידים להיות מושפעים כתוצאה מאימוץ תקני ה-IFRS והשלמה מבחינה איכותית וכמותית של ההשלכות הנוספות הצפויות מאימוץ תקני ה-IFRS.

בטיוטת הדוחות הכספיים מדווחת החברה כי היא בוחנת את השלכות המעבר לתקני ה-IFRS, אך אין באפשרותה בשלב זה, לאמוד את השפעת אימוץ תקני ה-IFRS על דוחותיה הכספיים.

נכון למועד עריכת הדוח נבחנה ההשפעה על רכוש קבוע, התחייבויות תלויות והטבות לעובדים ולגביהם החברה לא צופה התאמות מהותיות כתוצאה מהמעבר ל-IFRS.

בהתאם להוראות חוזרי רשות החברות לעניין ייעוד רווחים, רשמה החברה בשנת 2004 הפרשה לדיבידנד נדרש בשיעור 60% בדוח על השינויים בהון העצמי בסך של 315 אלפי ש"ח ולשנת 2006 סכום הדיבידנד מסתכם ל-1,983 אלפי ש"ח. החברה פנתה לרשות החברות ביום 19 בפברואר 2006 לקבלת אישור לאי חלוקת דיבידנד. עמדת הרשות תיקבע עם אישור הדוחות הכספיים של החברה לשנים הרלוונטיות.

ההפסד עליו דיווחה החברה בטיוטת הדוח הכספי לשנת 2007 הסתכם בכ-0.7 מיליוני ש"ח לעומת רווח נקי של כ-3.3 מיליוני ש"ח אשתקד. ההכנסות עליהן דיווחה החברה בטיוטת הדוח לשנת 2007 הסתכמו בכ-2,491 מיליוני ש"ח לעומת כ-1,989 מיליוני ש"ח אשתקד.

4.3.2 רכבת ישראל בע"מ

רכבת ישראל בע"מ (להלן: "החברה"/"הרכבת") הינה בבעלות מלאה של מדינת ישראל ועל כן הינה חברה ממשלתית וחל עליה חוק החברות והתקנות שתוקנו על פיו, לרבות בנוגע לעריכת הדוחות הכספיים ודוחות הדירקטוריון בהתאם לחוזרי והנחיות רשות החברות. החברה עוסקת בהסעות נוסעים ובהובלת מטענים ברכבת ומקימה את התשתיות הנדרשות לפעילותה.

בחודש יולי 1996 החליטה ממשלת ישראל לפעול להעברת הפעילות של הרכבת מרשות הנמלים והרכבות, אשר שינתה שמה לחברת נמלי ישראל פיתוח ונכסים בע"מ (להלן: "חנ"י") לחברה ממשלתית שתוקם בכפוף להוראות חוק החברות.

עיקרי הדוח

בחודש ינואר 1998 הוקמה חברה ממשלתית בשם "רכבת ישראל בע"מ". כמו כן נקבעו מטרותיה, ההון הרשום, הקצאת המניות למדינה, דירקטוריון החברה והרכבו.

בתחילת שנת 1999 הוסכם בין ממשלת ישראל לבין חני"י על השתתפות ממשלת ישראל במימון התקציב השוטף של הרכבת.

ביום 29 בדצמבר 2002 פורסם חוק רשות הנמלים והרכבות (תיקון מס' 11) התשס"ג-2002 שנכנס לתוקפו ביום 26 ביוני 2003 עם חתימת הסכם קיבוצי מיוחד וחברת הרכבת הופרדה מחני"י. חברת הרכבת החלה לפעול עצמאית החל מיום 1 ביולי 2003.

ביום 29 באפריל 2004 נחתם מסמך עקרונות המבטא את העקרונות המוסכמים בין החברה לבין ממשלת ישראל לעניין סבסוד פעילותה השוטפת.

מטרתו של הסכם זה הוא לקבוע את ההסדרים בנוגע למקרקעין בתיקון מס' 11, ובכלל זה הזכויות שיינתנו על ידי המדינה לחברת הרכבת לגבי מקרקעין מסוימים מתוך המקרקעין האמורים, הכול כמפורט בהסכם זה וביחסים שבין הצדדים בלבד. אין באמור בהסכם זה כדי להשליך על השימושים המותרים על פי דין במקרקעין הנדונים בתיקון מס' 11 או על ייעודם, בין אם הוענקה לחברת הרכבת זכות לגביהם ובין אם לאו.

החברה הסכימה לפעול למימוש מדיניות הממשלה בתחום התחבורה הרכבתית כנגד העמדת סובסידיה.

לשם מימוש מדיניותה כאמור, מתחייבת הממשלה לסייע בפעילות השוטפת של החברה בתקופת ההסכם בדרך של מתן סובסידיה. במקביל, השקעות הממשלה בחברה וסיוע הממשלה ליישום תוכנית הפיתוח המאושרת של החברה, ייעשו בהתאם לעקרונות שייקבעו בהסכם פיתוח.

בהתאם למסמך עקרונות לביצוע תוכנית הפיתוח, תוכנית הפיתוח הרב שנתית של החברה מסתכמת לסך של כ-20 מיליארד ש"ח למשך תקופה של 6 שנים, כאשר 13.5 מיליארד ש"ח ימומן ממקורות ממשלתיים. בשלב מאוחר יותר החליטו המשרדים האחראים שיתרת הסכום (6.5 מיליארד ש"ח) תמומן מקופת המדינה ישירות ולא מגיוס חיצוני על ידי החברה.

סבסוד הפעילות השוטפת ייעשה בדרך של מתן סובסידיה שנתית, שתיגור מההפרש שבין ההוצאה השנתית המוכרת של החברה לבין ההכנסה השנתית המוכרת של החברה לאותה שנה ובכפוף למנגנון התמריצים וההתייעלות שנקבעו.

במקרה של שינוי נסיבות המצדיק זאת, כפי שיקבעו שרי האוצר והתחבורה, הממשלה תהא רשאית לשנות את גובה הסובסידיה שתועמד לחברה וזאת לאחר התייעצות עם החברה ובחינת אלטרנטיבות שתציע החברה לטיפול בשינוי הנסיבות, ובלבד שתחולתו של שינוי כאמור לא תהא למפרע, וכי השינוי ייעשה באופן שלא תגרום פגיעה בחברה בשל התחייבויות קודמות שלה לצדדים שלישיים, הקשורות בפעילותה השוטפת, ואשר נלקחו באופן סביר.

בהמשך לחתימת הסכם עקרונות מיום 29 באפריל 2004 לעיל, חתמה החברה ביום 6 באוקטובר 2005 על הסכם מפורט לסבסוד הפעילות השוטפת עם ממשלת ישראל.

בטיוטת הדוחות הכספיים לשנת 2007 מציגה החברה הפסד של כ-550 מיליוני ש"ח לעומת הפסד בסך של כ-478 מיליון ש"ח אשקד. היקף הרכוש הקבוע של החברה הוא כ-12.4 מיליארדי ש"ח.

ההפסד נובע מהיעדר הכנסות לכיסוי הוצאות הפחת של החברה כתוצאה מאי יישום של סעיפים בהסכם הפיתוח שנועדו, בין

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

היתר, למנוע מצב זה. יצוין, כי אי מתן פיתרון לשינויים האמורים ולהשלכות תקן 15 (הדורש כיסוי הוצאות פחת ותשואה נאותה להון זר או עצמי, ששימשו למימון הנכסים) במידה וישנם, עלולים להיות משמעותיים, ובין היתר, עלולים ליצור הפסדים מהותיים נוספים.

בהתאם להסכם הפיתוח, הכנסות הרכבת למימון הוצאות הפחת היו אמורות לנבע מתוך התקבולים מהמדינה המיועדים למימון החזרי ההלוואות מגיוס הון זר (לא ממשלתי) בסך של כ-6.5 מיליארדי ש"ח. כיום לא ברור אם החברה תבצע את גיוס ההון הזר האמור, ועל כן אין ודאות לקיומן של הכנסות אלו ולפיכך הן לא נרשמו בטיוטת הדוחות הכספיים. עם זאת, ישנן התפתחויות בנושא ונבחנת האפשרות למתן פתרונות לסוגיה מהותית זו בדרכים שונות.

החברה ורואי החשבון המבקרים נדרשו על ידי הרשות להציג את התייחסותם בנוגע ליתרונות ולחסרונות של חלופות שונות לפתרון הסוגיה. כמו כן, קיימות סוגיות מיסוי אשר טרם הוסדרו לתקופה המתחילה ביום הקמת החברה ועד כה. בנוסף, נדרשו רואי החשבון להתייחס לסוגיה זו ולגבי הערכות החברה ליישום אפקטיביות הבקרה הפנימית.

4.3.3. נת"ע - נתיבי תחבורה עירוניים להסעת המונים בע"מ

חברת נת"ע - נתיבי תחבורה עירוניים להסעת המונים בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה ממשלתית ולפיכך הינה כפופה לחוק החברות, לתקנות שהותקנו על פיו ולהוראות שפורסמו על ידי רשות החברות.

המטרות שלשמן נוסדה החברה הן:

1. לערוך בדיקת היתכנות למערכת הסעת המונים במטרופולין תל אביב, שתיתן פתרון מערכתי לתחבורה הציבורית, המשלב אמצעי הסעה ציבוריים שונים.
2. להמליץ לממשלה על חלופה מועדפת מתוך מספר חלופות מערכתיות השונות זו מזו במאפייני השירות, בטכנולוגיות ובעלויותיהן, וזאת על בסיס שיקולי יעילות תחברתית ותועלת כלכלית למשק ועל פי אמות מידה מקצועיות המקובלות בפרויקטים תחברתיים גדולים.
3. לאחר בחירת הממשלה בחלופה מועדפת:
 - 3.1. להשלים את התכנון המוקדם של החלופה המועדפת ולהביאו לאישור שר האוצר ושר התחבורה, בהתאם לשיקולים תחברתיים, הנדסיים וכלכליים.
 - 3.2. לטפל בהשגת אישורי רשויות התכנון ורשויות אחרות להבטחת זכויות הדרך לנתיבי תנועה של מערכת הסעה המונית, רכישתן ורישומן על שם המדינה.
 - 3.3. להכין מכרזים שתוציא הממשלה בהתאם לעקרונות שתקבע ליישום הפרויקט (תכנון, הקמתו, הפעלתו ומימונו) תוך הבטחת מבנה תפעולי יעיל ותחרותי, במעורבות מינימאלית.
 - 3.4. לבצע כל מטלה שהממשלה תטיל עליה בקשר למערכת הסעת המונים במטרופולין.

כל פעילותה של החברה ממומנת מתקציב מדינת ישראל.

תנאי המימון שבין המדינה לבין החברה הינם כדלקמן:

1. הסכומים המועברים על ידי הממשלה, למעט סכומים המשמשים לתשלום פיצויים על הפקעת קרקעות שיירשמו על שם המדינה ופעולות נלוות להפקעות אלה, מוגדרים כהלוואה אשר תיפרע במועד שיקבע שר האוצר, בהסכמת שר התחבורה.
2. ההלוואה צמודה למדד המחירים לצרכן ממועד העברת כל סכום, ואינה נושאת ריבית.
3. פירעון ההלוואה, או חלק ממנה, ייעשה בדרך של העברה לידי הממשלה של כל הידעות, המסמכים, התוכניות, הסקרים, המחקרים וכל מסמך אחר שקיבלה על ידי הממשלה או עבורה ושהועבר לחברה. סכום ההלוואה שייפרע כנגד העברת הנכסים כאמור, ייעשה לפי עלות יצירת כל נכס במועד יצירתו, בתוספת הפרשי הצמדה למדד.

עיקרי הדוח

4. יתרת סכום ההלוואה שלא ייפרע כאמור בסעיף 3 לעיל, יהפוך להשקעת הון בעלים שכנגדו יונפקו לממשלה מניות בחברה, בכפוף לאישור ועדת הכספים של הכנסת.

נכון ליום 31 בדצמבר 2007 יתרת ההלוואות שנתקבלו ממשלת ישראל הינה כ-1.42 מיליארד ש"ח.

בדוח רואה החשבון המבקר מציין רואה החשבון כי בביאור 18 לדוחות הכספיים נכלל מידע הנדרש על ידי רשות החברות. בביאור זה מצוין, בין היתר, כי החברה נערכת ביחד עם מבקר הפנים של החברה להכנת תוכנית עבודה וקביעת נהלים פנימיים שיזהו את הליקויים בבקרה הפנימית ולתקנם וזאת על מנת להסתמך על הבקרה הפנימית בכל הנוגע לדיווח הכספי. בנוסף, במסגרת היערכות החברה ליישום כללי IFRS תפעל החברה בשלבים כדלקמן: מיפוי של תקני ה-IFRS הרלוונטיים לחברה, בחינת ההשלכות האיכותיים והכמותיים של אימוץ תקני ה-IFRS על הדוחות הכספיים ועריכת דוחות כספיים בהתאם לתקני ה-IFRS.

בדוח רואה החשבון המבקר ישנה הפניית תשומת לב לאמור בביאור 16 לדוחות הכספיים בנוגע לסיכון האפשרי בדבר תוצאות תביעות פיצויים לפי סעיף 197 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה-1965.

4.3.4 כביש חוצה ישראל בע"מ

חברת כביש חוצה ישראל בע"מ (להלן - "החברה") הינה בבעלות מדינת ישראל המחזיקה ב-100% מהון המניות ועל כן הינה חברה ממשלתית.

המטרות שלשמן נוסדה החברה הינן:

1. לגבש ולהציע דרכים להקמה והפעלה, לרבות שיטות מימון, של כביש מספר 6 כהגדרתן בתוכנית מתאר ארצית 3 ובתוכניות הנגזרות ממנה, תוך מתן עדיפות להקמת הכביש, הפעלתו ומימון ההקמה וההפעלה באמצעות גורמים פרטיים וממקורות חיצוניים לתקציב המדינה ולהגיש חלופות שונות להכרעה ולאישור השרים.
2. להיות אחראית להקמה ולהפעלה של הכביש כפי שיקבעו השרים.
3. לטפל בנושאים השונים הקשורים בביצוע הפרויקט מול רשויות ממלכתיות, רשויות מקומיות וגורמים ציבוריים ופרטיים.
4. לסייע לממשלה בכל הקשור בהכנה וריכוז החקיקה וחקיקת המשנה הדרושות, לדעת הממשלה, לקידום תכנון הכביש, הקמתו ובנייתו.
5. לטפל בכל הכרוך באישור תכניות הכביש בוועדות התכנון ויצירת הבעלות על תוואי הכביש (הפקעות, פינויים וכו').
6. לנהל עבור הממשלה את פרויקט רכבת תל-אביב כפר-סבא בשיטת BOT בהתאם להתניות ועדת המכרזים שמונתה לפרויקט.
7. לנהל עבור הממשלה פרויקטים של נתיבים מהירים ולסייע לוועדות המכרזים שיוקמו לעניין זה, ככל שיידרש.

במהלך שנת 1998 נבחרה חברת "דרך ארץ" לביצוע וסלילת 90 ק"מ מהכביש בקטע המרכזי בין גדרה לחדרה. הזכיין יבנה ויתפעל את הכביש ככביש אגרה במשך 30 שנה, כולל שלב ההקמה. לאחר מכן יועבר הכביש לממשלת ישראל, לרבות המחלפים, כשהם נקיים משעבודים חיובים וזכויות צד אחר והכול כפי שיאושר על ידי הרשות הממונה.

הזכיין התחייב, תמורת הזכות לגבות אגרה, לממן, להקים, לתחזק, לתפעל ולהרחיב את קטע הכביש שעליו תחול האגרה. האגרה תיגבה באמצעים אלקטרוניים כך שלא יהיה צורך לעצור או להאט. המדינה שותפה לעודף/חוסר הפדיון על פי נוסחה שאושרה על ידי הממשלה.

הסכם המימון ("הסגירה הפיננסית") נחתם באוקטובר 1999, וחברת "דרך ארץ" החלה לממש את חוזה הזיכיון.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

ביום 28 באפריל 2004 ניתנה תעודת גמר ואישור להפעלת כביש האגרה בשלמותו.

הואיל והממשלה מממנת את כל פעולות החברה מתקציב המדינה, תנאי המימון שבין המדינה לבין החברה הינם כדלקמן:

1. הסכומים המועברים על ידי הממשלה, למעט סכומים המשמשים לתשלום פיצויים על הפקעת קרקעות שירשמו על שם המדינה ופעולות נלוות להפקעות אלה, מוגדרים כהלוואה אשר תיפרע במועד שיקבע שר האוצר, בהסכמת שר הבינוי והשיכון.

2. ההלוואה צמודה למדד המחירים לצרכן ממועד העברת כל סכום ואינה נושאת ריבית.

3. פירעון ההלוואה, או חלק ממנה, ייעשה בדרך של העברה לידי הממשלה של כל הידיעות, המסמכים, התוכניות, המחקרים וכל מסמך אחר שקיבלה לידיה במסגרת פעולותיה וכן כל מסמך או נכס אחר, שהוכן על ידי הממשלה או עברה ושהועבר לחברה (להלן: "הנכסים"). חישוב סכום ההלוואה שייפרע כנגד העברת הנכסים כאמור, ייעשה לפי עלות יצירת כל נכס במועד יצירתו, בתוספת הפרשי הצמדה למדד.

4. יתרת סכום ההלוואה שלא ייפרע כאמור בסעיף ג', יהפוך להשקעת הון בעלים שכנגדו יונפקו לממשלה מניות בחברה, בכפוף לאישור ועדת הכספים של הכנסת.

נכון ליום 31 בדצמבר 2007 יתרת ההלוואות שנתקבלו מממשלת ישראל הינה כ-2.39 מיליארד ש"ח.

סך ההשקעות בפיתוח כביש חוצה ישראל נכון ליום 31 בדצמבר 2007 הינם כ-2.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-2.0 מיליארד ש"ח לתקופה המקבילה אשתקד.

בדוח רואה החשבון המבקר מציין רואה החשבון, כי בביאור 2' לדוחות הכספיים נכלל מידע הנדרש על ידי רשות החברות. בביאור זה מציין, בין היתר, כי החברה בחנה את השפעות התקינה הבינלאומית עליה ואף קיימה דיון עם נציגי הרשות בה הועלו נקודות בעייתיות אשר עשויות לנבוע עקב יישום התקינה בחברה. בנוסף, על מנת להיערך לביצוע דוח לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי והאפקטיביות שלה (על בסיס דומה לזה שבסעיף 404 בחוק Sarbanes Oxley) החברה בחרה רואה חשבון לצורך ביצוע המשימה שהתחיל את עבודתו ביוני 2007. להערכת החברה השלמת המשימה תארך כשנה.

במהלך חודש דצמבר 2007 התקבל דוח ראשוני אשר מיפה את הפעולות המהותיות המבוצעות בחברה והשפעתן על הדוחות הכספיים ואת מנגנוני הביקורת הקיימים. החברה לומדת את הדוח.

בדוח רואה החשבון המבקר ישנה הפניית תשומת לב לאמור בביאור 8 (ג) ו-(ד) לדוחות הכספיים המתייחס למחלוקת בין הזכיון לחברה. קיימת תביעה מצד החברה בגין שימוש נוסף בשטחים של תחנות דלק בסך של 3.1 מליון ש"ח בגין השנים 2004 - 2006. להערכת הזכיון אין כלל חובות בגין שטחים אלו. כמו כן, קיימות מחלוקות נוספות בסך של מיליון ש"ח בגין אי הכרת הזכיון בהשתתפות הוצאות ארכיאולוגיות ובגין תיקון מחלף קסם. לא נעשתה הפרשה בספרי החברה בגין מחלוקות אלו.

4.3.1 חברת נתיבי איילון בע"מ

חברת נתיבי איילון בע"מ (להלן: "החברה") עוסקת בעיקר בתכנון וביצוע שתיות תחבורה במטרופולין תל אביב, עבור עיריית תל אביב - יפו, משרד התחבורה, רשויות עירוניות ואחרים. החברה פועלת בעיקר מכוח תקציב המדינה ובהתאם לתקנות שהתקין משרד התחבורה. החברה הינה חברה ממשלתית ועל כן הינה כפופה לחוק החברות ולהוראות שניתנו על פיו, לרבות בנוגע לעריכת הדוחות הכספיים ודוח הדירקטוריון בהתאם לחוזרי רשות החברות. החברה מבצעת פעילות שלטונית שאינה למטרת רווח ומדווחת על פעילותה על פי כללי חשבונאות ודיווח כספי הנהוגים על ידי מלכ"רים, כפי שנקבעו בתקן חשבונאות מספר 5 שפורסם על ידי המוסד לתקינה בחשבונאות.

עיקרי הדוח

בחוות דעת רואה החשבון על טיטוט הדוחות הכספיים לשנת 2007 מציין רואה החשבון, כי בביאור 2 ל"דוחות הכספיים נכלל מידע הנדרש על ידי רשות החברות. בביאור זה מצוין, בין היתר, כי החברה נדרשת ליישם מודל בקרה פנימית מקובל, כגון מודל COSO החל מהדוחות של שנת 2009 ואילך ולתת גילוי לגבי פעולות ולוח זמנים ליישומו מעתה ואילך. ליום המאן החברה בוחנת את היערכותה ואת לוח הזמנים ליישומו של מודל בקרה פנימית.

4.4 חברות הנמלים

ביום 22 ביולי 2004 פורסם ברשומות חוק הספנות והנמלים, התשס"ד - 2004 (להלן: "החוק"). החוק ביטל את חוק רשות הנמלים, התשכ"א - 1961. בהתאם לחוק הועברו הנכסים וההתחייבויות של רשות הנמלים לארבע חברות ממשלתיות שהוקמו ביום 21 ביולי 2004 והחלו לפעול ביום 17 בפברואר 2005: חברת נמלי ישראל פיתוח ונכסים בע"מ ("חני"י"), חברת נמל חיפה בע"מ, חברת נמל אשדוד בע"מ וחברת נמל אילת בע"מ. בנוסף, ניתן רשיון נמל לחברת מספנות ישראל בע"מ.

- רשות החברות הממשלתיות החלה להיערך להפרטת חברות הנמל כפי שסוכם במסגרת השינוי המבני בנמלי ישראל ובכלל זה:
1. הכנת תסקיף לחברות הנמל (אשדוד וחיפה).
 2. החלת תקני IFRS על החברות.
 3. הסדרת סוגיות חיוניות להפרטה (עובדים, מקרקעין, מסים, פנסיה וכו').

לגבי חברת נמל אילת סוכם כי ניתן למכור את כל אחזקות המדינה חמש שנים ממועד המעבר לחברות, כלומר הפרטה מלאה החל מחודש פברואר 2010.

בעניין זה יצויין כי הוקם צוות היגוי בראשות החברות ובשיתוף משרד התחבורה שמטרתו להמליץ למנהל רשות החברות על מתווה הפרטה של חברת הנמל. הצוות צפוי להגיש המלצות בתחילת שנת 2009.

4.5 חברות דואר

4.5.1 חברת דואר ישראל בע"מ, חברת בנק הדואר בע"מ

חברת דואר ישראל בע"מ (להלן: "החברה"), התאגדה ביום 5 בנובמבר 2003 כחברה ממשלתית בבעלות ושליטה מלאים של מדינת ישראל והחלה בפעילותה ביום 1 במרץ 2006. הדוחות הכספיים משקפים את פעילות החברה מיום תחילת פעילותה ועד ליום 31 בדצמבר 2007. עד ליום 1 במרץ 2006 התבצעה הפעילות במסגרת רשות הדואר שפעלה מכוח חוק רשות הדואר, התשמ"ו-1986 (אשר שינה את שמו לחוק הדואר, התשמ"ו-1986) ובמסגרת בנק הדואר אשר פעל במסגרת חוק בנק הדואר, התשי"א-1951.

החברה הקימה ביום 20 בפברואר 2006, את חברת בנק הדואר בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של החברה, לשם מתן השירותים הכספיים.

ביום 1 במרץ 2006 ("יום המעבר") הועברו כל פעילויות רשות הדואר ובנק הדואר לחברה, בהתאם להוראות תקנון מספר 8 לחוק הדואר התשמ"ו-1986 (להלן: "חוק הדואר או החוק").

ביום 27 בספטמבר 2004 מינו שרי האוצר והתקשורת ועדה לבחינת תעריפי חברת הדואר ועדכונם (להלן: "ועדת התעריפים הציבורית").

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

הוועדה התבקשה לגבש המלצות בנושאים הבאים:

1. שיטת הפיקוח הרצויה על תעריפי חברת הדואר והתאמת הסדר התעריפים ומידת הפיקוח לשלבי התפתחות התחרות.
2. קביעת הרמה הבסיסית של התעריפים המפוקחים, בהתאם לשיטת הפיקוח שתיבחר, קביעת מנגנון לעדכון התעריפים מעת לעת, לרבות מקדם התייעלות שיחול על התעריפים המפוקחים וכן קביעת מנגנונים למניעת סבסוד צולב בין שירותים שונים, וזאת בהתבסס על עלויות אספקת השירותים.
3. קביעת תקופת הסדר התעריפים החדש.
4. בחינת תעריפי השימוש ברשת החברה, לרבות הסדרי חיוב וגבייה עבור ספקי שירותי דואר אחרים, ככל שיידרשו.
5. המלצות לשינויים הנדרשים בתקנות התעריפים לפי חוק ותקנות רשות הדואר (תשלומים בעד שירותי הרשות לפי סעיף 37 לחוק), התשס"ג-2003.
6. נושאים נוספים הנוגעים לתעריפי החברה, שהוועדה תמצא לנכון ותמליץ עליהם.

כמו כן, נקבע בכתב המינוי, כי במסגרת עבודתה ובגיבוש המלצותיה תתחשב הוועדה בנושאים הבאים:

1. התפתחות התחרות בשוק הדואר על מרכיביו השונים.
2. מדיניות הממשלה לפתיחת שוק הדואר לתחרות.
3. השינויים הטכנולוגיים בשוק הדואר והשפעתם על עלויות החברה.
4. יצירת תנאים סבירים להמשך השקעות ופיתוח של שירותי הדואר על ידי החברה, תוך שמירה על איכות והיקף השירותים.
5. תימרוץ חברת הדואר להתייעלות על פני זמן.
6. המלצות חברת הייעוץ McKinsey לדה-רגולציה של שוק הדואר ("דוח מקינזי" - ספטמבר 2003) ולקחים מועדות קודמות שעסקו בהסדרת שוק הדואר.

ביום 25 במרץ 2007, הגישה הוועדה את המלצותיה לשרים ואלה הודיעו על החלטתם לאמץ את מסקנות הוועדה. ביום 1 בנובמבר 2007 נכנסו לתוקפן תקנות התעריפים ותעריפי שירותי הדואר החדשים של החברה בהתאם להמלצות הוועדה. החברה וכן הסתדרות העובדים הכללית ועובדי החברה פועלים כיום בניסיון לשנות את החלטת השרים כאמור, ודיונים בעניין מכלול הנושאים המשפיעים על איתנות החברה מתקיימים כיום עם משרדי התקשורת והאוצר. להערכת הנהלת החברה, יישום המלצות הוועדה במתכונתן הנוכחית יעמיד בסכנה את יכולתה לספק שירות אוניברסאלי לאורך זמן, יחייב אותה לצמצם את מצבת כוח האדם בחברה, יחייב בעתיד העלאה קיצונית במחירי השירותים לצרכני הדואר היחידני ובסופו של דבר יאיים על עצם איתנותה הכספית ועל קיומה כעסק עצמאי.

בהתאם להוראות החוק, על שר התקשורת לפעול לפתיחת שירותי הדואר בתחום השמור לתחרות.

מהלך הפתיחה לתחרות יבוצע על ידי משרד התקשורת, בהתאם להוראות החוק. הפתיחה לתחרות צפויה להתבצע בשלבים הבאים:

1. ביום 31 בינואר 2006 נפתח לתחרות חלק מהתחום השמור, המהווה כ-26% מתחום הדואר השמור, תוך מתן אפשרות לקבלת היתר או רישיון מיוחד, למתן שירותי דואר כמותי לסוגים מסוימים של מקבלי שירות.
2. החל ביום 1 ביולי 2007 נפתחו לתחרות לפחות 45% אך לא יותר מ-55% משירותי הדואר בתחום השמור, על ידי פתיחה לתחרות מלאה של שירותי הדואר הכמותי, באמצעות מתן אפשרות לקבלת היתר או רישיון מיוחד למתן שירותים כאמור.
3. החל ביום 1 ביולי 2009 ייפתחו לתחרות לפחות 65% אך לא יותר מ-70% משירותי הדואר בתחום השמור, על ידי הפחתת הכמות המזערית של דברי דואר הנדרשת למשלוח דואר כמותי.
4. החל ביום 1 ביולי 2010 רשאי שר התקשורת, אם ראה לנכון לעשות כן לטובת הציבור או לשם קידום התחרות, להעניק רישיונות כלליים נוסף על הרישיון הכללי שניתן לחברה, וכן לספק היתרים ורישיונות מיוחדים המאפשרים הרחבה נוספת של התחרות בתחום השמור.

עיקרי הדוח

5. על אף האמור לעיל, אם נוכחו השרים כי בשל פתיחת שירותי הדואר בתחום השמור לתחרות, קיימת סכנה להמשך מתן שירותי דואר בסיסיים, רשאים הם לקבוע בצו, באישור הממשלה וועדת הכלכלה של הכנסת, כי מועדי פתיחת חלקים מהתחום השמור לתחרות יידחו, או כי שיעורי הפתיחה לתחרות יפחתו, במגבלות שנקבעו בחוק.

להערכת הנהלת החברה, פתיחת הענף לתחרות ללא מתן אפשרות לחברה להגמיש את מבנה תעריפי הדואר הכמותי, כפי שעולה מהמלצות ועדת התעריפים הציבורית, תגרום לחברה אובדן נתחי שוק בהיקפים הצפויים להשפיע לרעה, באופן מהותי, על מצבה הכספי של החברה ועל תוצאות פעולותיה.

החלטת ממשלה בדבר הסדרת פעילותה של החברה וקידום מהלך הפרטת החברה

ביום 12 בספטמבר 2006 התקבלה החלטה מספר 438 של הממשלה על פיה הוחלט, בהמשך להחלטת ממשלה מספר 788 מיום 15 בספטמבר 2003 בנושא הרפורמה בשוק הדואר, לקדם את תהליך ההפרטה של החברה, ובכלל זה:

1. להטיל על שר התקשורת ועל שר האוצר לבצע את הפעולות הבאות, עד לא יאוחר מיום 31 בדצמבר 2006:
 - 1.1. להטיל על שר התקשורת ועל שר האוצר לקבוע מבנה תעריפים חדש לחברת הדואר באופן שיאפשר את התפתחותה של התחרות בתחום הדואר כמותי ואת השמירה על איתנותה הפיננסית של חברת הדואר.
 - 1.2. להטיל על שר התקשורת להגיש לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת את הרכב סל השירותים האוניברסאלי של חברת הדואר ולקבוע את תקני האיכות והשירות של הסל.
 - 1.3. להטיל על שר התקשורת להעניק לחברת הדואר רישיון כללי.
 - 1.4. להטיל על שר התקשורת ועל שר האוצר לגבש ולאשר את רשימת השירותים הנוספים, ובהם השירותים הכספיים שהחברה תורשה לספק.
 - 1.5. להטיל על שר התקשורת ליצור את תשתית ההסדר הנדרש לשם פיקוח על פעילותו של בנק הדואר.

2. להטיל על מנהל הרשות להגיש, עד למועד שייקבע על ידי שר האוצר, הצעת החלטה בנושא מכירת מניות המדינה בחברת הדואר לועדת השרים לענייני הפרטה. הצעת המכירה כאמור תקבע שמניות החברה יימכרו תחילה בדרך של הנפקת ניירות ערך לציבור על פי תסקיף בבורסה לניירות ערך בתל-אביב ובלבד שהשליטה בחברה תישאר בידי המדינה ובהמשך, מכירת יתרת האחזקות בדרך של מכירה פרטית למשקיע אסטרטגי. הצעת המכירה האמורה תאפשר לשמר את יכולתה של חברת הדואר להמשיך ולספק שירות אוניברסאלי ותעגן את זכויות עובדי החברה במסגרת הליך ההפרטה כולל מתן תגמול בהתאם לנוהל הצעת מניות לעובדים בגין הצעה לציבור של הרשות.

בימים אלו עוסקת הרשות יחד עם יתר גורמי המדינה הרלוונטיים בגיבוש החלטות הממשלה הנדרשת לקביעת השינוי המבני הצפוי, מתווה ההפרטה, הגדרת השינויים בסביבה החוקית הנדרשים לשם כך והשלמת מהלכי הרגולציה.

ב-3 בינואר 2008, חתם שר התקשורת (להלן: "השר") על הרישיון הכללי של חברת דואר ישראל (להלן: "בעל הרישיון") מכוח חוק הדואר, התשמ"ו-1986 (להלן: "החוק"). לפי סעיף 7 לרישיון, הרישיון נכנס לתוקף ב-15 לינואר 2008 - יום תחילת תוקפן של תקנות הדואר (שירותי דואר בסיסיים ושירותים כספיים אשר יינתנו לכלל הציבור בכל המדינה).

הרישיון קובע מגבלות ואיסורים על אופן פעולתה של חברת דואר ישראל, מקנה למשרד התקשורת אפשרויות רבות להתערב באופן ניהולה של החברה ואופן פעולתה, מרחיב את אחריותה של החברה, מטיל עליה חובה לספק שירות אוניברסאלי באזורים, בתדירות ובהיקף שנקבעו בו, קובע תקני שירות בהם חייבת לעמוד החברה, מחזיר את הפיקוח על מחירי השירותים המצויים בתחרות מלאה ואשר הוצאו מפיקוח כבר לפני שנים רבות, מקנה למשרד התקשורת אפשרות להטיל על חברת דואר ישראל עיצומים כספיים ולחלט ערבות כספית ומתיר לחברת דואר ישראל לספק סדרה של שירותים חדשים, תחת התניות הקבועות ברישיון ובנספחיו.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

תוקף הרישיון הינו לעשרים שנים מ-15 בינואר 2008 (מועד תחילתו). לבקשת בעל הרישיון, רשאי שר התקשורת להאריך תוקף זה לתקופות נוספות של עשר שנים כל אחת.

בדוחות הכספיים לשנת 2007 הציגה החברה רווח של כ-42 מיליוני ש"ח לעומת הפסד של כ-19 מיליוני ש"ח בשנת 2006. הכנסות החברה בשנת 2007 הסתכמו לכ-1,733 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-1,425 מיליוני ש"ח בשנת 2006.

רואה החשבון מציין, בין היתר, בחוות דעתו על הדוחות הכספיים, כי הדוחות ערוכים גם בהתאם להוראות חוזרי רשות החברות.

בהתאם להנחיות הרשות, החברה נערכת לבחינת השפעת יישום כללי חשבונאות בינלאומיים (תקני IFRS). במסגרת היערכותה, החברה בוחנת את השפעות המעבר לתקני IFRS, אך אין באפשרותה, בשלב זה, להעריך את מידת ההשפעה של המעבר האמור על דוחותיה הכספיים.

בנוסף, בהתאם לדרישת הרשות, החברה נדרשה לדווח על פרטים בדבר היערכותה לדיווחים על הבקרה הפנימית על דיווח כספי והאפקטיביות שלה (על בסיס דומה לזה שבסעיף 404 בחוק Sarbanes Oxley).

החברה החלה בהיערכות כאמור ומכינה מכרז בדבר עריכת סקר סיכונים בחברה. החברה אף התקשרה בהסכם להטמעת מערכת ERP אשר תסדיר, בין היתר, את תיעוד זרימת הנתונים הכספיים באופן שישפר את רמת ואיכות הדיווח הכספי.

החברה מציינת בדוחותיה הכספיים כי נכסי החברה רשומים בשוויים הוגן על פי הערכות שווי שבוצעו.

בדוח רואה החשבון המבקר לדוחות הכספיים, ישנן, בין השאר, הפניות תשומת לב:

1. הפנייה לאמור בביאור 4.ב.1 לדוחות הכספיים בדבר המלצות ועדת התעריפים הציבורית ובדבר הערכת הנהלת החברה, כי יישום המלצות הועדה באמצעות תקנות התעריפים שנכנסו לתוקפן ביום 1 בנובמבר 2007 יעמיד בסכנה את יכולת החברה לספק שירות אוניברסאלי לאורך זמן, יחייב אותה לצמצם את מצבת כח האדם ויחייב בעתיד העלאה קיצונית במחירי השירותים לצרכני הדואר היחידני ובסופו של דבר יאיים על איתנותה הכספית של החברה ועל יכולתה להמשיך ולפעול עסק עצמאי.

2. הפנייה לאמור בביאור 4.ג.1 לדוחות הכספיים בדבר פתיחת ענף הדואר לתחרות ובדבר הערכת הנהלת החברה, כי פתיחת הענף לתחרות ללא מתן אפשרות לחברה להגמיש את מבנה תעריפי הדואר הכמותי, כפי שעולה מהמלצות ועדת התעריפים והתקנות שנכנסו לתוקפן ביום 1 בנובמבר 2007 יגרמו לחברה לאובדן נתחי שוק בהיקפים הצפויים להשפיע לרעה, באופן מהותי, על מצבה הכספי של החברה ועל תוצאות פעולותיה.

4.6. חברות בינוי ושיכון:

ישנם שני סוגי חברות ממשלתיות העוסקות בתחום השיכון כדלהלן:

חברות מאכלסות - מנהלות את השיכון הציבורי: עמידר, חלמיש, פרזות, שקמונה וחלד.
חברות מנהלות ומפתחות - מנהלות ומפתחות תשתיות שכונתיות ועירוניות: חברת ערים.

החברות המאכלסות פועלות בתחום הדיור הציבורי שבניהול החברות. חברות אלו צברו ניסיון ומיומנות רבים ברמה הלאומית. במהלך השנים הן שימשו זרוע ביצועית מוצלחת של הממשלה. הן מהוות אב-טיפוס לסוכנות ביצוע (executive agency), שהינה הדגם הניהולי המועדף במדינות רבות כגון צרפת, אנגליה וארצות הברית. בנוסף, חברות אלו עשויות לשמש חוליה מקשרת יעילה בין המגזר הממשלתי לבין המגזר הפרטי.

עיקרי הדוח

ישנם יתרונות מובהקים להפעלת החברות הממשלתיות בתחום האכלוס, הפיתוח והמרקם העירוני כדלהלן:

1. "שחרור" משרדי ממשלה מעיסוק בביצוע.
2. מתן "גב" ציבורי - הבטחה לסיום הפרויקט ולתיקון תקלות, אם תתעוררנה.
3. ביצוע העבודות הקבלניות ע"י מכרזים - עידוד תחרות בשוק הפרטי.
4. מתן שירות יעיל לציבור רחב - "מוקדי שירות" לרוכשים ברחבי המדינה.
5. גמישות תפעולית, לעומת משרדי ממשלה.
6. ניהול יעיל ומהירות תגובה.

4.6.1. עמידר - החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ

עמידר - החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ (להלן: "החברה"/"עמידר") הוקמה בשנת 1948 והיא אמונה על ביצוע מדיניות ממשלת ישראל בתחום השיכון הציבורי במדינה. החברה עוסקת בעיקר בניהול דירות, אחזקתן, השכרתן ומכירתן לעולים ולזכאים אחרים לקבלת דיור ממשלתי, אכלוס, סיוע בשכר דירה, טיפול במקבצי דיור, ניהול נכסי רשות הפיתוח ועוד. החברה פועלת בפריסה ארצית. החברה הינה חברה בבעלות מלאה של ממשלת ישראל. גובה שכר הדירה, הזכאות לשכור דירות, הזכאות לרכוש דירות מעמידר ומחיר המכירה של הדירות נקבעים בלעדית ע"י ממשלת ישראל.

כמו-כן החברה מבצעת פעולות עפ"י פרוגרמות שונות המוטלות עליה, בין היתר, ע"י משרד הבינוי והשיכון משרד הקליטה וגופים אחרים הקשורים לממשלת ישראל, לרבות פעולות הקשורות בטיפול בדיירים, ברווחתם ובמתן פתרונות דיור זמני לעולים ולזכאים.

עפ"י תקנון החברה, החברה אינה רשאית לחלק רווחים.

מטרתיה העיקריות של החברה, כפי שבאו לידי ביטוי במנדט שנתנו הגופים הממשלתיים לעמידר בניהול הנכסים, הינן כדלקמן:

1. הענקת דיור ציבורי מסובסד לאוכלוסיה הנוקטת ביותר בישראל.
- בבסיס תהליך קביעת הזכאות לדיור עומד העיקרון, שהממשלה אחראית למתן דיור מינימאלי למי שאינו מסוגל להשיג אותו בעצמו. עמידר היא, למעשה, כלי שבאמצעותו מספקת הממשלה פתרונות דיור למי שאינם מצליחים להשיגו בתנאי שוק.
2. מתן דיור בשכירות למטרות שונות, כמו פיזור אוכלוסיה. המטרה העיקרית במקרה זה היא יצירת דיור להשכרה (ודירות למכירה) בעיירות פיתוח.

ניתן לסכם ולומר, כי החברה הוקמה במטרה לבצע את מדיניות ממשלת ישראל בתחום השיכון הציבורי לאוכלוסיות מעוטות יכולת.

ניהול הרכוש הקבוע

החברה מנהלת את סוגי הנכסים הבאים: "רכוש עמידר מקוריי", "רכוש השקעה", "רכוש מנהלי" ו"רכוש רשות פיתוח".

ביום 29 בדצמבר 2003 נחתם הסכם בין החברה לממשלה להסדרת מערכת היחסים בנוגע לניהול הנכסים, השירותים שיינתנו על ידי החברה ומערכת התשלומים בין החברה למשרדים במסגרת ניהול הנכסים.

תוקפו של ההסכם הינו לתקופה מיום 1 בינואר 2004 ועד ליום 31 בדצמבר 2008, אלא אם הודיעו המשרדים לחברה על סיום ההסכם במועד מוקדם יותר.

הנכסים לגביהם חל ההסכם מפורטים בנספח להסכם וכוללים את "הרכוש המנהלי" ו"רכוש השקעה" (כ-53,014 נכסים). "רכוש עמידר מקוריי" (כ-396 נכסים) יכלל לעניין ניהולו במסגרת ההסכם אך לא לעניין התמורה ממכירתו, אשר תהיה שייכת לחברה. בנוסף, נחתם הסכם להסדרת רישום הזכויות בנכסים.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

חברת עמידר הוקמה על מנת לשמש זרוע ביצועית של הממשלה בכל הקשור לאוכלוסיות מצוקה, פעולתה מוכתבת ע"י החלטות ממשלה ומדיניות משרד הבינוי והשיכון הן בנושאי גובה שכ"ד, מכירת דירות למשתכנים, אכלוס ועוד.

ההסכם שנחתם בין המדינה לחברה למעשה הופך את החברה לגוף המתקצב בתקציב הממשלה לכל אורך תקופת ההסכם.

בהסכם נקבעה למעשה רמת השירות שהמדינה נותנת לאוכלוסיית הדיירים בכל הקשור לרמת האחזקה. כמובן שהחברה יכולה להוסיף על כך. ליבת פעילותה של החברה - ניהול הדיור הציבורי נשלט למעשה ע"י המדינה. התמורה נקבעה אף היא ע"י המדינה. כל עוד קיים ההסכם וככל הנראה שיוארך בתום התקופה, לא ניתן להוציא פעילויות מחוץ לחברה ובניגוד להסכם.

רואה החשבון המבקר מציין בחוות דעתו, כי בביאור 2 י"ד לדוחות הכספיים נכלל מידע הנדרש על ידי רשות החברות. החברה נדרשת להיערך לקראת יישום כללי חשבונאות בינלאומיים (תקני IFRS) ולקראת דיווח על האפקטיביות של הבקרה הפנימית (בדומה ל-SOX 404). החברה בוחנת את הנושאים מתוך כוונה לעמוד ביעד הדיווח ולוחות הזמנים כנדרש על ידי הרשות. בדוח רואה החשבון המבקר ישנה הפניית תשומת לב לאמור בביאור 14 ב' בגין תביעות משפטיות שהוגשו כנגד החברה אשר, כאמור בביאור זה, אין אפשרות בשלב זה להעריך את תוצאותיהן ולפיכך נכללה בגיין הפרשה חלקית בדוחות הכספיים.

4.6.2. ח.ל.ד חברה ממשלתית עירונית לשיקום דיור ופיתוח בע"מ

ח.ל.ד חברה ממשלתית עירונית לשיקום דיור ופיתוח בע"מ (להלן: "החברה"/"ח.ל.ד") שהוקמה ב-1964 הינה חברה ממשלתית שהתפלגות מניוניה הינה כדלקמן:

7,996 מניות רגילות ו-5 מניות ייסוד בידי מדינת ישראל (66.7%).
3,993 מניות רגילות ו-5 מניות ייסוד בידי עיריית פי"ת (33.3%).

הזכויות עפ"י המניות

מניות רגילות מקנות זכות בהצבעה באסיפה הכללית וזכויות לדיבידנדים.
מניות ייסוד - מקנות זכות למנות דירקטור אחד לכל מניה וזכויות לדיבידנדים.

החברה פועלת במספר תחומים

1. השכרת דירות ואחזקתם.
2. טיפול בבקשות לתעודות זכות, "הטבות תנאי דיור" ורכישת דירות נ"ר, סיוע לקבלת השתתפות בשכ"ד ממשרד השיכון (מחלקת אכלוס).
3. ניהול עבודות שיקום שכונות עבור משרד השיכון.
4. ביצוע עבודות תשתית, בנייה ושיפוץ מוסדות ציבור, מוסדות חינוך עבור עיריית פי"ת.
5. התחדשות עירונית.

עיקר הכנסותיה של החברה נובעות מעבודות מעיריית פי"ת ומשרד השיכון, שכר דירה, עמלת ניהול פרויקטים והשתתפות משרד הבינוי והשיכון בעלות מחלקת אכלוס.

לחברה קיימת תלות בפרויקטים אותם היא מקבלת לביצוע מעיריית פי"ת וממשרד השיכון שהם בעלי עניין בחברה.

רואה החשבון המבקר מציין בחוות דעתו על הדוחות הכספיים, כי החברה כוללת בדוחותיה הכספיים מידע נוסף הנדרש בחוזרי רשות החברות כפי שמופיע בביאור 2א'. כאמור בביאור זה, החברה החלה בהיערכות לבחינת המעבר ליישום כללי חשבונאות בינלאומיים (תקני IFRS).

עיקרי הדוח

מהבדיקות שנעשו עד כה ע"י החברה עולה כי עשויים להיות הבדלים בנושאים הבאים להם השפעה על הדוחות הכספיים: השקעה בנדל"ן, רכוש קבוע, התחייבות בשל סיום יחסי עובד מעביד, התחייבויות תלויות, שינויים חשבונאיים, השקעה בנייע והצגת דוחות תזרימי מזומנים.

בדוח רואה החשבון המבקר ישנן הפניות תשומת לב כדלקמן: לביאור 1 בנוגע להשלכות הצפויות על החלטת הממשלה מחודש ספטמבר 2003 בנוגע לבחינת האפשרות לאיחוד החברות לדיור הציבורי או להפרטתן ובדבר המחלוקת הקיימת בין רשות החברות לבין הנהלת החברה בדבר הצגת הדירות בהשקעה.

4.6.3. חלמיש - חברה ממשלתית עירונית לדיור לשיקום ולהתחדשות שכונות בת"א יפו בע"מ

חברת חלמיש נוסדה בשנת 1961 במטרה לשקם, לפנות ולחסל משכנות עוני בתחום שיפוטה של העיר תל-אביב-יפו. החברה פועלת בתחומי הסיוע בדיור ואכלוס עבור משרד הבינוי והשיכון ומשרד הקליטה, הניהול והאחזקה של כ-2,150 דירות וניהול פרויקטי שיקום ואחרים עבור המדינה ועיריית תל-אביב.

למדינת ישראל ולעיריית תל אביב ישנה בעלות בחלקים שווים על החברה.

בהתאם להגדרות חוק החברות, החברה מוגדרת כחברה ממשלתית. חובות האמון של הדירקטורים מטעם המדינה נתונות לחברה. על פי פקודת העיריות, מדובר בתאגיד עירוני. חובות האמון של הדירקטורים מטעם העירייה נתונות לעירייה ולא לחברה.

המחלוקת בין המדינה ובין החברה

לצורך מימוש מטרות החברה העבירה המדינה תקציבים לבנייה ולרכישת דירות עבור זכאים לאכלוס או עבור מפונים. הדירות שבניהול החברה מתחלקות לשני סוגי דירות:

1. **דירות מנהליות:** דירות שנמסרו לניהול החברה ע"י המדינה עפ"י הסכם שנחתם בין הצדדים, דירות אלו רשומות ע"ש המדינה בטאבו. (ההסדר הזה חל לגבי דירות שנרכשו עבור המדינה החל משנת 1982).
2. **דירות בהשקעה:** דירות שנמסרו לניהול החברה ע"י המדינה, ככל הידוע לנו, עד תחילת שנות השמונים. חלק מהדירות רשומות על שם החברה וחלקן טרם נרשם מטעמים כאלו ואחרים. המדינה הגיעה להבנות עם החברה בקשר לתמורת מכירתן של דירות אלה בתחילת שנות השמונים. בהתאם להבנות הונהג הסדר תשלומים שקבע כי 80% מתמורת המכירה יועבר למדינה ו-20% יישאר בחברה כהלוואה ללא תנאי פירעון. הסדר זה כובד ע"י החברה עד שנת 1999.

המחלוקת בין המדינה לחברה עוסקת בשאלת הזכויות בדירות בהשקעה ותמורת מכירתן.

לגבי דירות בהשקעה כאמור, קיים הסדר הנוהג בחברה משנות השמונים, על-פיו 80% מתמורת מכירת כל דירה (שנמכרת בד"כ רק לדיירים) הועברה למדינה ו-20% נשארה בחברה כהלוואה ללא תנאי פירעון.

החברה נהגה עפ"י ההסדר הנ"ל עד לשנת 1999. משנה זו ואילך החליטה החברה שלא להעביר כספים למשרד הבינוי והשיכון ממכירת דירות בטענה, כי למדינה אין זכויות בנכסים אלה.

בשל המחלוקת בין הצדדים מינתה הרשות בודק מיוחד לבחינת זכויות המדינה.

בחוות דעתו לדוחות הכספיים, מציין רואה החשבון, כי החברה החלה לבחון את מהות הסדר התשלומים בגין מכר דירות שהיה נוהג עם האוצר על כל היבטיו, כאמור בביאור 19. לאור אי הבהירות העובדתית והבעייתיות סביב הסדר זה, כפי שנמצא

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

מבדיקות החברה, הורה דירקטוריון החברה, כי החברה תפנה למשרד האוצר ובמידת הצורך גם ליועץ המשפטי לממשלה על מנת למצות את זכויותיה המשפטיות של החברה וללבן את זכויות החברה והאוצר זה כלפי זה.

האוצר חולק על עמדת החברה וטוען להסדר תשלומים בתוקף ולבעלות על נכסי החברה.

החברה החליטה לסווג את הסכום הנותר בידיה, בסך 61,758 אלפי ש"ח מתמורת מכר הדיור הציבורי (ואשר הוצג בדוחות הכספיים לזכות האוצר), להכנסות בשנת 2004. כמו כן, החליטה החברה על ביטול יתרת הזכות בסך 76,876 אלפי ש"ח הנובעת מהתאמה לאינפלציה של מלאי דירות וזקיפתה להון העצמי של החברה בשנת 2004 וזאת בהיעדר הסכמת האוצר.

בשל ההשפעה הניכרת על הדוחות הכספיים כתוצאה מסיווג היתרות הנ"ל ע"י החברה, בגלל היעדר קביעה משפטית חד משמעית וביסוס עובדתי מספק וכן עקב היעדר הסכמת הצדדים לגבי מהות היתרות הנ"ל והיקפן, אין רואה החשבון המבקר מחווה דעה על הדוחות הכספיים הנ"ל.

4.6.4. פרזות - החברה העירונית לשיכון ירושלים בע"מ

פרזות החברה העירונית לשיכון ירושלים בע"מ (להלן: "החברה"/"פרזות") הינה חברה ממשלתית כאשר למדינה הזכות למינוי 50% מהדירקטורים ו-50% זכויות ההצבעה באסיפה כללית. הזכויות לרווחים הינן 75% למדינה ו-25% לעיריית ירושלים.

המטרות העיקריות שלשמן הוקמה החברה הינן כדלקמן:

1. שיקום משכנות העוני בירושלים.
2. טיפול בשיכון של אוכלוסיות במצוקה.
3. פינוי מעברות ואכלוס המפונים בדיור קבע.
4. עידוד וייזום הרחבות דיור ושיפור תשתיות.
5. ביצוע משימות בתחומי סיוע בדיור ובאכלוס עפ"י הנחיות ונוהלי משרד הבינוי והשיכון.
6. ניהול ואחזקת נכסים - רכוש מינהלי ורכוש חברה.
7. פרויקט שיקום שכונות.
8. פרויקט התחדשות עירונית.
9. דיור מוגן לקשישים.

קיים הסכם משנת 1980 בין המדינה לחברה על ניהול הדיור הציבורי בו נקבעו לחברה השירותים שינתנו על ידיה. כמו כן, נקבע בהסכם, כי החברה זכאית לשכר הדירה מהדיירים באופן הבא: עבור דירות בבעלות החברה מלוא שכר הדירה ועבור דירות בבעלות המדינה 60% משכר הדירה. שכר הדירה נקבע על ידי המדינה. התמורה ממכירת דירות שייכת למדינה אך 20% ממנה נשארת בידי פרזות כהלואה מהמדינה.

רואה החשבון המבקר מציין בחוות דעתו כי טיטוט הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות שניתנו בחוזרי רשות החברות

בנוסף, בחוות דעתו מפנה רואה החשבון את תשומת הלב לאמור בביאורים 12, 17 ו-25 בעניין התחייבות החברה לחשב הכללי באוצר.

עיקרי הדוח

4.6.5. שקמונה - חברה ממשלתית עירונית לשיקום הדיור בחיפה בע"מ

שקמונה חברה ממשלתית עירונית לשיקום הדיור בחיפה בע"מ (להלן: "שקמונה"/"החברה") הינה חברה ממשלתית כאשר למדינה הזכות למינוי 50% מהדירקטורים ו-50% זכויות ההצבעה באסיפה הכללית. הזכויות לרווחים מתפלגות באופן הבא: 67% למדינה ו-33% לעיריית חיפה.

המטרות העיקריות שלשמן הוקמה החברה הינן כדלקמן:

1. חיסול משכנות העוני באזורי פינוי מוגדרים ושיקום מצוקת הדיור.
2. טיפול החברה בפינוי והריסה של מבנים באזורים מוגדרים של עוני בבעלות מינהל מקרקעי ישראל.
3. רכישה וסיוע ברכישה והטבת תנאי דיור של זכאים ונוקדים.
4. פרויקטים בשיקום שכונות וכן פינויים והריסות עבור מינהל מקרקעי ישראל ועבור חברת יפה נוף.
5. מתן זכאות ומתן פתרונות דיור לתושבי העיר.
6. ניהול הנכסים שברשות ובאחזקה (כ-1,000 נכסים).
7. ניהול הוסטלים.

ביום 1 במאי 2006 נחתם הסכם בין החברה לממשלה להסדרת מערכת היחסים בנוגע לניהול הנכסים (הדיור הציבורי), השירותים שניתנו על ידי החברה ומערכת התשלומים בין החברה למשרדים במסגרת ניהול הנכסים. ההסכם בתוקף עד 30 באפריל 2011.

4.6.6. החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בע"מ

החברה לשיקום ופיתוח הרובע היהודי בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה ממשלתית בבעלות מלאה של המדינה.

החברה הוקמה בשנת 1969 במטרה לשקם ולבנות את הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים ולדאוג לצרכי תושביו. משרדי החברה נמצאים בבית רוטשילד ברובע היהודי. עיסוק החברה כיום מתבטא בעיקר בניהול נכסי החברה, שיפוץ בית הכנסת החורבה וביצוע עבודות בנייה שונות ברחבת הכותל, הפעלה ואחזקת אתרים ארכיאולוגיים, מוזיאונים, הפעלת חניון ואחזקה של הרובע בכלל (ברמה מינורית).

החברה אינה מתוקצבת ע"י המדינה או אחרים (פרט לפרויקט בית הכנסת החורבה). החברה מממנת פעולותיה וקיומה השוטף מהכנסות עצמאיות מנכסיה.

בחוות דעתו לדוחות הכספיים, מצייין רואה החשבון כי בדוחות נכלל מידע הנדרש לגבי חברות ממשלתיות בהתאם להוראות רשות החברות. החברה בוחנת את השלכות המעבר לתקני IFRS אך אין באפשרותה, בשלב זה, לאמוד את השפעת המעבר על הדוחות הכספיים.

בחוות דעתו מפנה רואה החשבון את תשומת הלב לאמור בביאורים 16ה' ו-17 לדוחות כספיים בדבר גרעון בהון החברה ושינוי סיווג השקעות המדינה באמצעות משרד הבינוי והשיכון מסעיפי ההתייביות לסעיף מעין הוני שבוצע בשנת 1998 ואשר לא אושר על ידי משרד זה. כמו כן, טרם הושלמו עבודות למיפוי, איתור וזיהוי מדויק של נכסי המקרקעין השייכים לחברה ומשום כך אין וודאות שרשימת נכסי המקרקעין המתוארת בביאורים 12-8 הינה שלמה.

4.6.7. האגודה לתרבות הדיור

האגודה לתרבות הדיור (להלן: "האגודה") הוקמה בשנת 1964 כאגודה עותומאנית ע"י שר השיכון דאז מר יוסף אלמוגי. בשנת 1982 התאגדה כעמותה. האגודה כפופה לחוק החברות מתוקף סעיף 60 לחוק, זאת לאור העובדה כי כל חברי הוועד המנהל ממונים ע"י המדינה. האסיפה הכללית מורכבת מנציגי ועדי הבתים (ראשי סניפים). למדינה אין השפעה על האסיפה הכללית. הרשות מפקחת על האגודה החל משנת 1993.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

מטרות האגודה הינן: להעלות את רמת הדיור בארץ על ידי ארגון נציגויות בתים משותפים והפעלתם, מתן מענקי שיפוץ, סל שירותים: ייעוץ משפטי, הנדסי, אדריכלי וגישור, גינון ועוד.

4.6.8. ערים חברה לפיתוח עירוני בע"מ

ערים חברה לפיתוח עירוני בע"מ (להלן: "ערים"/"החברה") הינה חברה ממשלתית בבעלות מלאה, אשר מטרתה הינה לזוּם תכנון ופיתוח של שטחים במטרה להקים עליהם תשתית עירונית, בהתאם להחלטות משרדי הממשלה. החברה נוסדה בשנת 1974 והיא כיום החברה הממשלתית הארצית היחידה בתחומי פעילותה.

פעילות החברה בתחומי התכנון והפיתוח נעשה במסגרת הרשאות פיתוח אשר החברה מקבלת ממינהל מקרקעי ישראל וממשרד הבינוי והשיכון וכן בתחומי התכנון והפיתוח במסגרת הרחבות מושבים וקיבוצים.

בשנים האחרונות היקפי הפעילות העסקית קטנים, כתוצאה מהפסקת הקצאת הרשאות פיתוח במנגנון חברה מפתחת ממינהל מקרקעי ישראל והקצאת הרשאות פיתוח במנגנון חברה מנהלת בלבד. בנוסף, החברה לא זכתה במכרז של מינהל מקרקעי ישראל (להלן: "ממ"י") ואינה נמנית על החברות המנהלות שלהן מקצה ממ"י עבודות חדשות.

כמו כן, במהלך שנת 1999 השקיעה החברה ברכישת קרקעות בהר אדר, עד היום השקעה זו הסבה לחברה הפסדים ניכרים.

בעבר, שימשה החברה כזרוע ארוכה של משרד השיכון וקיבלה לניהולה פרויקטים שונים, כחברה מפתחת, בפטור ממכרז. כיום, החברה ניוונה משאריות פרויקטים אלו ואינה זכאית לקבל עבודות בפטור ממכרז.

החברה מתמודדת ומתחרה בחברות שונות בשוק הפרטי וזכתה בפרוייקטים שונים בפעילותה כחברה מנהלת. ישנן חברות רבות בשוק הפרטי אשר יכולות לבצע את עבודתה של חברת ערים.

בחוות דעתו, מציין רואה החשבון המבקר כי הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לחוזרי רשות החברות כמוסבר בביאור 2 ט"ז. על פי האמור בביאורים אלו על החברה לתת גילוי תמציתי לגבי ההיערכות לדיווחים על הבקרה הפנימית לגבי דיווח כספי. בעניין זה מדווחת החברה, כי היא בוחנת את האפשרות להחיל עליה את סעיף 404 בחוק Sarbanes Oxley. בנוסף החברה בוחנת את השלכות המעבר לדיווח על פי כללי חשבונאות בינלאומיים (תקני IFRS) אך אין באפשרותה עדיין לאמור את השפעת המעבר. החברה הקימה ועדה מיוחדת לעניין זה.

4.7. חברות הביטוח

ישנן שלוש חברות ממשלתיות העוסקות בתחום הביטוח:

4.7.1. ענבל חברה לביטוח בע"מ

ענבל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") הוקמה ונתאגדה כחברה ממשלתית בשנת 1978. החברה עוסקת במתן שירותי ייעוץ וכיסוי ביטוחי ושירותי ניהול מגוונים עבור ממשלת ישראל וגופים בשליטתה. החברה הינה בבעלות מלאה של ממשלת ישראל וכפופה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו, ולחוק החברות והתקנות שהותקנו על פיו.

במסגרת תחומי פעילותה החברה מעניקה שירותי ייעוץ וכיסוי ביטוחי בענפי ביטוח כלי שייט וכלי טייס (לסיכונים מלחמה בלבד), ביטוח השקעות רוכשי דירות, ביטוח מטענים בהובלה וביטוח רכוש, שירותים אלו ניתנים בהתאם לבקשת ממשלת ישראל. בנוסף, החברה מנהלת פרויקטים ופעילויות שונות עבור ממשלת ישראל לרבות, ניהול הקרן הפנימית, ניהול מערך הלוואות

עיקרי הדוח

ופיקדונות המדינה, ניהול רישום ואחזקת מניות המדינה בחברות ממשלתיות, מתן שירותים וניהול המערך הממוכן של מרכז השקעות, ניהול חברת נכסים מ.י. בע"מ, ניהול קרנות הון סיכון, סיוע לממשלה בפרויקטים ממשלתיים בשיתוף המגזר הפרטי וסיוע לממשלה בכל הנוגע להנפקת אגרות חוב בשוק המקומי.

על פי נתוני הדוחות הכספיים, מחזור פרמיות, כולל דמים, של החברה הסתכם בכ-245 אלפי ש"ח בשנת 2007 לעומת סך של כ-25,807 אלפי ש"ח בשנת 2006. עתודות ביטוח כללי בשנת 2007 הינן ללא שינוי לעומת קיטון נטו בסך של כ-27,330 אלפי ש"ח בשנת 2006.

הרווח מעסקי ביטוח כללי, לאחר השינוי בעתודות הביטוח הסתכם בסך של כ-64 אלפי ש"ח בשנת 2007 לעומת כ-28,691 אלפי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון ברווח נובע מהעובדה שבשנת 2006 היה שחרור של עתודות ביטוח. בחוות דעתו של רואה החשבון המבקר מצוין, כי החברה כוללת בדוחות הכספיים מידע נוסף הנדרש בחוזרי רשות החברות. החברה בחרה שני יועצים על מנת לבצע סקרי סיכונים בחברה. האחד, לתחום הסיכונים הפיננסיים והאחר, לתחום הסיכונים התפעוליים והאחרים לרבות SOX 404. במהלך שנת 2008 כוונת החברה לבצע את ביצוע סקרי הסיכונים.

רשות החברות הנחתה את החברה לבחון את השלכות יישום תקני ה-IFRS על הדוחות הכספיים. בחינה זו תכלול מיפוי וזיהוי כל הנושאים ורכיבי הדוחות הכספיים העשויים להיות מושפעים מהמעבר לתקני ה-IFRS, הצגת אופן הטיפול הקיים לגביהם כיום בדוחות הכספיים, החלופות הקיימות לגביהם בהתאם לתקני ה-IFRS, החלופה שבכוונת ההנהלה להציע ליישם והשפעתה ביחס למצב הקיים כיום.

החברה אימצה החל מיום 1 בינואר 2008 את התקנים הבינלאומיים (תקני - IFRS). כאמור בביאור 26 לדוחות הכספיים לשנת 2007, הוצגו המאזנים לימים 1 בינואר 2007 ו-31 בדצמבר 2007, דוח רווח והפסד לשנת 2007 והתאמות להון העצמי כשהם ערוכים לפי תקני חשבונאות בינלאומיים. בנוסף, מוצגות התאמות מהותיות הנדרשות לצורך המעבר. בעקבות המעבר לדיווח על פי תקני IFRS גדל ההון העצמי של החברה בכ-0.9 מיליון ש"ח ובכ-1 מיליון ש"ח לימים 31 בדצמבר 2007 ו-1 בינואר 2007.

דירקטוריון החברה בישיבתו מיום 29 במרס, 2007, החליט על חלוקת דיבידנד סופי בסך של כ-814 אלפי ש"ח (בשיעור של 50% מהרווח הנקי, ללא שחרור עתודות ביטוח) מתוך הרווח לשנת 2006 אשר חולק ביום 31 במאי 2007.

קיימת מחלוקת בין החברה לרשות החברות בנושא חלוקת דיבידנד לשנת 2006. הרשות פנתה לחברה בבקשה לחלק דיבידנד בסך של כ-9,328 אלפי ש"ח המהווה 50% מהרווח הנקי לשנת 2006.

4.7.2. קרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ

קרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה ממשלתית כהגדרתה בחוק החברות, ולפיכך כפופה החברה להוראות חוק החברות ולתקנות שהותקנו על פיו, חוזרי והנחיות רשות החברות ולהחלטות ממשלת ישראל כפי שמתקבלות מעת לעת. בנוסף, כחברת ביטוח, כפופה החברה להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 והתקנות שהותקנו על פיו. החברה התאגדה בשנת 1968 ופועלת בתחום ביטוח מפני נזקי טבע ואסונות טבע בחקלאות בישראל. במסגרת זו, מבטחת החברה את מרבית הייצור החקלאי ואת רוב החקלאים בישראל כנגד נזקי טבע ואסונות טבע שונים בתחומי הצומח והחי. הממשלה משתתפת בפרמיות הביטוח בנזקי טבע ואסונות טבע בשיעור משתנה הנקבע מדי שנה בהסדר מול משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

בחודש מרס 2000 חתמה החברה על הסכם עם ממשלת ישראל, לתקופה של חמש שנים, לפיו תבטח החברה את החקלאים בביטוח כנגד אסונות טבע, כהשלמה לביטוח נזקי טבע. החל משנת 2005 חותמת החברה מידי שנה על הסכמים עם ממשלת ישראל להארכת ההסכם באשר לביטוח אסונות טבע לתקופות של שנה.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

בחודש מרס 2001, הוענק לחברה רישיון לעסוק בענף ביטוח מפני אובדן רכוש, מוגבל לכיסוי הגידול החקלאי והרכוש הדרוש לצורך ייצור היבול החקלאי.

על פי נתוני הדוחות הכספיים, מחזור הפרמיות ברוטו של החברה הסתכם בכ-168.8 מיליוני ש"ח בשנת 2007 לעומת סך של כ-148 מיליוני ש"ח בשנת 2006.

פרמיות מחקלאים הסתכמו בתקופת הדוח לשנת 2007 לכ-94.4 מיליון ש"ח לעומת סך של 89 מיליון ש"ח בשנת 2006.

עלות ביטוח המשנה בתקופת הדוח לשנת 2007 הסתכמה בכ-14.7 מיליון ש"ח, לעומת כ-12.3 מיליון ש"ח בשנת 2006. הגידול בעלות הביטוח נובע מעלייה בפרמיות של מבטחי המשנה ומהגידול במחזור. עלות ביטוח המשנה בענף אסון טבע בתקופת הדוח והסתכמה בכ-3.4 מיליון ש"ח לעומת 3.3 מיליון ש"ח בשנת 2006.

בתקופת הדוח לא אירעו נזקים משמעותיים בתחום נזקי הטבע ואסון הטבע. עלות התביעות בתקופת הדוח, לרבות הוצאות הערכה הסתכמה בסך של כ-130.3 מיליון ש"ח (מתוכם סך של 24.7 מיליון ש"ח בביטוח אסונות טבע) לעומת סך של 100.4 מיליון ש"ח בשנת 2006 (מתוכם סך של כ-12.7 מיליון ש"ח בביטוח אסונות טבע).

בחוות דעת רואה החשבון המבקר מצוין, כי החברה כוללת בדוחות הכספיים מידע נוסף הנדרש בחוזרי רשות החברות כמפורט בביאור 2 (י"ג). בביאור זה מצוין, בין היתר, כי כחלק מההערכות ליישום הוראת רשות החברות המבוססת על הוראות חוק Sarbanes Oxley 404, בוצעה בחברה סקירה של התהליכים המהותיים הכספיים בחברה. עבור כל תהליך בוצע תיעוד של התהליך, האימונים המובנים בו והבקורות שנועדו לצמצם חשיפות בתהליך.

הרשות הנחתה את החברה לבחון את השלכות יישום תקני ה-IFRS על הדוחות הכספיים. בחינה זו תכלול מיפוי וזיהוי כל הנושאים ורכיבי הדוחות הכספיים העשויים להיות מושפעים מהמעבר לתקני ה-IFRS, הצגת אופן הטיפול הקיים לגביהם כיום בדוחות הכספיים, החלופות הקיימות לגביהם בהתאם לתקני ה-IFRS, החלופה שבכוונת ההנהלה להציע ליישם והשפעתה ביחס למצב הקיים כיום.

החברה אימצה החל מיום 1 בינואר 2008 את התקנים הבינלאומיים (תקני IFRS). כאמור בביאור 25 לדוחות הכספיים לשנת 2007, הוצגו מאזנים לימים 1 בינואר 2007 ו-31 בדצמבר 2007, דוח רווח והפסד לשנת 2007 והתאמות להון העצמי כשהם ערוכים לפי תקני חשבונאות בינלאומיים. בנוסף, מוצגות התאמות מהותיות הנדרשות לצורך המעבר.

בעקבות המעבר לדיווח על פי תקני IFRS גדל הון העצמי של החברה בכ-0.3 מיליוני ש"ח לימים 31 בדצמבר 2007 ו-1 בינואר 2007.

4.7.3. אשרא - החברה הישראלית לביטוח יצוא בע"מ

אשרא החברה הישראלית לביטוח יצוא בע"מ (להלן: "החברה") התאגדה כחברה ממשלתית בשנת 1957. החברה הינה בבעלות מלאה של ממשלת ישראל. החברה עוסקת בביטוח סיכוני סחר חוץ הנובעים מסיכונים אשראי לטווח בינוני וארוך בעסקאות יצוא ישראלי. החברה מבטחת או ערבה לסיכונים מסחריים ו/או פוליטיים בעסקאות יצוא בהן קיים אשראי ארוך טווח (שנה ויותר). כמו כן, החברה מבטחת השקעות של משקיעים ישראלים בחו"ל כנגד סיכונים פוליטיים.

החברה פועלת בענף ביטוחי האשראי בלבד. החברה מעמידה לרשות היצואנים הישראליים מגוון רחב של תוכניות ביטוח ומסלולי ליווי וייעוץ, המאפשרים מזעור סיכונים, קבלת מימון והכרה מיידית בהכנסה ללא זכות חזרה (Non Recourse).

בחוות דעת רואה החשבון המבקר מצוין, כי החברה כוללת בדוחות כספיים מידע נוסף הנדרש בחוזרי רשות החברות בביאור 2 (י"ג). בביאור זה מצוין, בין היתר, כי בהתאם לדרישות רשות החברות החלה החברה להעריך ליישום הוראות המקבילות

עיקרי הדוח

לסעיפים 302 ו-404 בחוק Sarbanes Oxley הודן בדיווחי הנהלת החברה ורואה החשבון המבקר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי והאפקטיביות שלה, בקרות אשר מטרתן לאפשר לחברה לבחון את אפקטיביות הבקרה הפנימית, כך שניתן יהיה להסתמך עליה בכל הנוגע לדיווח הכספי ועריכתו.

במהלך חודש מארס 2007 החברה השלימה את היערכותה לצורך עמידה בדרישות המקבילות לסעיף 302 לחוק Sarbanes Oxley האמריקאי. במהלך שנת 2007, החברה החלה ביישום שלבי ההיערכות לעמידה בדרישות המקבילות לסעיף 404 לחוק Sarbanes Oxley האמריקאי.

הרשות הנחתה את החברה לבחון את השלכות יישום תקני ה-IFRS על הדוחות הכספיים. בחינה זו תכלול מיפוי וזיהוי כל הנושאים ורכיבי הדוחות הכספיים העשויים להיות מושפעים מהמעבר לתקני ה-IFRS, הצגת אופן הטיפול הקיים לגביהם כיום בדוחות הכספיים, החלופות הקיימות לגביהם בהתאם לתקני ה-IFRS, החלופה שבכוונת הנהלה להציע ליישם והשפעתה ביחס למצב הקיים כיום.

החברה אימצה החל מיום 1 בינואר 2008 את התקנים הבינלאומיים (תקני IFRS). כאמור בביאור 24 לדוחות הכספיים לשנת 2007, הוצגו מאזנים לימים 1 בינואר 2007 ו-31 בדצמבר 2007, דוח רווח והפסד לשנת 2007 והתאמות להון העצמי כשהם ערוכים לפי תקני חשבונאות בינלאומיים. בנוסף מוצגות התאמות מהותיות הנדרשות לצורך המעבר.

לא היתה השפעה מהותית על ההון העצמי של החברה בעקבות המעבר.

4.8. החברה למתנ"סים מרכזיים קהילתיים בישראל בע"מ

החברה למתנ"סים הינה חברה ממשלתית בבעלות מלאה של המדינה שהחלה בפעילות בשנת 1969. החברה עוסקת בהכוונה מקצועית של כ-180 מתנ"סים הפרוסים ברחבי הארץ.

המתנ"ס הוא גוף עצמאי הפועל כחברה בע"מ או כעמותה. בראש כל מתנ"ס עומדת הנהלה ומנהל שהינו עובד החברה למתנ"סים. כל העובדים, למעט המנהל, מועסקים ע"י המתנ"ס.

החברה למתנ"סים הוכרה כמוסד ציבורי בהתאם לסעיף 9(ב) לפקודת מס הכנסה ורשומה כמלכ"ר במס ערך מוסף.

עיקר ההכנסות של החברה מגיעות ממשרד החינוך, המממן הן פעילויות שוטפות והן פעילויות אחרות. בשנת 2007 העביר משרד החינוך לחברה 200 מיליון ש"ח שהיו כ-55% מהכנסות החברה.

לחברה הכנסות גם ממשרדי ממשלה אחרים, מרשויות מקומיות ומהסוכנות היהודית. אלה הגיעו בשנת 2007 ל-113 מיליון ש"ח לעומת 100 מיליון ש"ח בשנה קודמת.

בשנת 2007 סיימה וועדה בין-משרדית בהשתתפות נציגי משרד החינוך, האוצר והמשפטים את עבודתה וקבעה את הקריטריונים שעל פיהם תקצה המדינה, באמצעות החברה למתנ"סים, מימון תקן מנהל מתנ"ס ו/או כספים לפעילויות במתנ"סים השונים ברחבי הארץ. כתנאי לאישור הפטור ממכרז דורש משרד האוצר ליישם את החלטות הוועדה.

את שנת 2007 סיימה החברה בעודף של כ-4 מיליון ש"ח. העודף נוצר לאחר 3 שנים של צבירת גרעון שהגיע לכ-31 מיליון ש"ח לראשית 2007. העודף של כ-4 מיליון ש"ח צמצם את הגרעון המצטבר לכ-27 מיליון ש"ח בלבד. הגרעון של 27 מיליון ש"ח עדיין מכביד על פעולת החברה בכלל, ובפרט בתנאי אי הוודאות של שנת 2008.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

התקשרות עם המרכז לחינוך קהילתי - ע"ש חיים ציפורי (להלן: "המרכז").

מרכז ציפורי מהווה הקדש אשר הנאמנים בו הינם, בין היתר, דירקטורים ונושאי משרה בחברה, אשר מונו על ידה. המרכז נועד לתפקידי הכשרה, הדרכה מחקר ופתוח בתחום החברה והקהילה. כמו כן, מפעיל המרכז למתקני אירוח, לימודים ונופש ביער ירושלים, במסגרת מוסכמות עם עיריית ירושלים.

במהלך שנת 2006, נקלע המרכז לקשיים כספיים והפסיק את פעילותו. הגרעון המצטבר לתום שנה זו, עמד על כ-3 מיליון ש"ח. על פי החלטת דירקטוריון החברה, סייעה החברה להקדש ציפורי בעלות הפסקת יחסי עובד ומעביד של עובדי המרכז וכן בתשלומים נוספים לספקי המרכז בסכום כולל של כ-1.2 מיליון ש"ח.

בנוסף לסכום שתואר לעיל, הפרישה החברה בשנת 2006, סכום של כ-1.2 מיליון ש"ח בשל חובות מרכז ציפורי. החברה בודקת את האפשרות לפרוע חוב זה מסכומים הנובעים ממימוש נכסי מרכז ציפורי.

4.9. חברות מעורבות עיקריות:

4.9.1. קרן קיסריה אדמונד דה רוטשילד

קרן קיסריה אדמונד דה רוטשילד (להלן: "קרן קיסריה"/"הקרן") הוקמה בשנת 1962 בהתאם להסכם שיתוף פעולה שניכרת בין מדינת ישראל לבין הברון אדמונד דה רוטשילד (להלן: "הברון"), הקרן הוקמה כחברה בבעלות משותפת של המדינה ושל הברון.

מטרת הקרן הינה קידום ועידוד ההשכלה הגבוהה בישראל באמצעות חלוקת הרווחים הנובעים מפעילותה כתרומות לגופי ההשכלה הגבוהה בישראל. בבעלות הקרן זכויות בעלות או חכירה בקרקעות בשטח קיסריה והכנסותיה נובעות ממכירת מגרשים באדמות קיסריה ומרווחים אחרים מפעילותה. כמו כן נהנית הקרן מפטור ממיסים שונים.

החברה לפיתוח קיסריה, אשר הינה בבעלותה המלאה של הקרן, משמשת כזרוע ביצועית בכל הקשור לפיתוח ושיווק מקרקעי הקרן. כמו כן, ממלאת החברה חלק מתפקידיה של רשות מקומית לאזור זה, מאחר שאזור התעשייה אינו כפוף לרשות מקומית כלשהי. הסדר זה מעניק הטבות ויתרונות משמעותיים לקרן בהשוואה לחברות מקרקעין אחרות, הנדרשות לשלם תשלומי ארנונה והיטלים שונים לרשות מקומית.

בהתאם למסמכי ההתאגדות הקרן נמצאת בשליטה שווה של הממשלה והברון. על פי הסכם הייסוד, לצדדים כוח שווה בדירקטוריון ובאסיפה הכללית.

בהתאם לחוק החברות, קרן קיסריה אינה מוגדרת כחברה ממשלתית, אלא כחברה מעורבת, מאחר והמדינה אינה מחזיקה מעל מחצית מהזכויות בחברה. כתוצאה מכך סמכויות הבקרה של הממשלה על הגשמת מטרת החברה מצומצמות.

החברה מחזיקה בכ-30 אלף דונם מקרקעין באזור קיסריה. למקרקעין אלו לא ניתן ערך בדוחות הכספיים, הגם שמדובר בנכסים בעלי ערך רב הנאמד במיליארדי ש"ח.

לחברה קופת מזומנים הכוללת נכסים פיננסיים מסוגים שונים אשר נכון ליום 31 בדצמבר 2007 הינה בסך של כ-789 מיליוני ש"ח לעומת 694 אשתקד (לא כולל השקעות בקרנות הון סיכון בסך 26.6 מיליוני ש"ח בשנת 2007 ו-22.4 מיליוני ש"ח בשנת 2006).

היקף התרומות שחולקו בשנת 2007 הסתכם בסך של כ-28.1 מיליוני ש"ח לעומת כ-33.5 מיליוני ש"ח בשנת 2006.

עיקרי הדוח

היקף התרומות ביחס לקופת המזומנים שצברה החברה היווה כ-3.6% בשנת 2007 וכ-4.8% בשנת 2006.

היקף הרווחים הצבורים שטרם יועדו לתרומות בהתאם לדוחות הכספיים הינו 636.6 מיליוני ש"ח נכון לסוף שנת 2007 לעומת כ-624.3 מיליוני ש"ח נכון לסוף שנת 2006.

החברה דיווחה על רווח בשנת 2007 בסך של כ-49 מיליוני ש"ח לעומת רווח בשנת 2006 בסך של כ-77 מיליוני ש"ח.

4.9.2. אגרקסקו, חברה ליצוא חקלאי בע"מ

אגרקסקו חברה ליצוא חקלאי בע"מ (להלן "אגרקסקו"/"החברה") הוקמה בשנת 1965 ועוסקת בעיקר בשינוע, יצוא ושיווק של תוצרת חקלאית ישראלית ואחרת לחו"ל.

השליטה בחברה הינה 50% בידי מדינת ישראל והיתר בידי מועצת הצמחים, מועצת הלול וחברת תנובה. בחברה ישנם, מלבד מניות השליטה, אחד עשר סוגי מניות הוניות, אשר למדינה אחזקה מזערית בהם.

החברה הינה עסקית, אך לפי תקנונה החברה היא אינה מפיקה רווחים. אם ישנם רווחים נוספים הם יתווספו לתמורה שמקבלים המגדלים או ישמשו לכיסוי גירעונות החברה.

בהתאם לחוק החברות, אגרקסקו אינה מוגדרת כחברה ממשלתית אלא כחברה מעורבת, מאחר והמדינה אינה מחזיקה במעל מחצית מהזכויות בחברה. כתוצאה מכך, סמכויות הבקרה של הממשלה על הגשמת מטרות החברה הינן מצומצמות.

עם הסרת המגבלה הרגולטורית על יצוא מתחרה בשנת 1993 שהביאה לפתיחת שוק יצוא התוצרת החקלאית, התווספו לענף עשרות יצואנים, כך שאגרקסקו פועלת למעשה בשוק תחרותי.

נתח השוק של אגרקסקו (פו"ב) נכון לשנת 2007 ביצוא תוצרת חקלאית טרייה עמד על כ-43% (בחלק מהמוצרים נתח השוק נמוך מ-50% ובחלק - מעל 80%, כגון פרחים).

מבנה הבעלות הקיים עשוי לגרום לקושי בהתאמת פעילות החברה לתנאי השוק וביצוע שינויים מתחייבים אם יידרשו בעתיד. כך גם לחברה הון עצמי נמוך המגביל פעולות השקעות שיפעלו לטובת שיפור השירות לחקלאי.

לאחרונה החלה המדינה בהליך קידום הפרטת החברה.

4.9.3. החברה למפעלי כלכלה ותרבות לעובדי המדינה בע"מ

החברה למפעלי כלכלה ותרבות לעובדי המדינה בע"מ הוקמה בשנת 1954 במטרה לתת שירותי רווחה לעובדי שירות המדינה.

המדינה והסתדרות עובדי המדינה מחזיקים בחלקים שווים במחצית ממניות הניהול בחברה.

החברה פועלת כ"חברה מעוקבת" כמשמעותה בחוק החברות הממשלתיות. אולם, מעמדה כחברה מעורבת או ממשלתית אינו ברור, לאור אי סדרים שהתגלו ברישום בעלי המניות על ידי החברה והליך פדיון מניות של המדינה ועובדי המדינה.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

פעילות החברה:

1. הפעלת קרן מיכאל - קרן עזרה לעובדי המדינה וגמלאיה הנמצאים במצוקה כלכלית קשה.
 2. הפעלת מועדון טוב - כרטיסים מוזלים למופעים והצגות, סיבסוד מינויים לתיאטראות, כרטיסי כניסה מוזלים לכפרי שעשועים, סיבסוד חדרי כושר ושוברים מוזלים לחנויות ספרים.
 3. סבסוד ביטוחים לעובדי המדינה.
 4. מימון חדרי כושר וציוד למשרדי ממשלה.
 5. סיבסוד ומימון קייטנות לילדי עובדים.
 6. פרויקט תרבות הפנאי.
- תקציב החברה ל-2008 כ-23 מיליון ש"ח.

5. ריכוז נתונים כלליים

5.1. ריכוז רווחים והפסדים מדווחים בחברות העסקיות הממשלתיות והמעורבות (לוח מספר 3)

מתוך 37 החברות העסקיות ממשלתיות ומעורבות שהגישו דוחות כספיים (לרבות דוחות מאוחדים) לשנת 2007 עד למועד פרסום דוח זה, 27 חברות (73%) דיווחו על רווחים ו-10 חברות (27%) דיווחו על הפסדים.

בשנת 2006 מתוך 38 החברות העסקיות ממשלתיות ומעורבות שהגישו דוחות כספיים (לרבות דוחות מאוחדים) לשנת 2006, כ-25 חברות (66%) דיווחו על רווחים ו-13 חברות (34%) דיווחו על הפסדים.

לפירוט נא ראו בהמשך רשימת החברות העיקריות שסיימו ברווח או בהפסד.

טבלה 3 - החברות העסקיות העיקריות שדיווחו על רווחים בשנת 2007 ונתונים השוואתיים (במיליוני ש"ח)

שם החברה	רווח 2007	רווח 2006	רווח 2005
חברות ממשלתיות עסקיות:			
התעשייה האווירית לישראל בע"מ* ***	516.0	573.0	8.0
אלתא מערכות בע"מ	214.6	182.8	(49.6)
מקורות חברת המים בע"מ* ***	210.0	152.4	153.2
חברת נמל חיפה בע"מ***	156.8	121.1	105.3
חברת רפא"ל בע"מ*	136.7	120.1	96.5
חברות מעורבות עסקיות:			
בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ*	1,330.0	809.0	666.0
פי גלילות מסופים וצינורות נפט בע"מ**	437.7	(27.9)	(43.3)
אל-על נתיבי אוויר לישראל בע"מ*	130.4	(151.1)	219.9

* פרטים נוספים על רווחי החברות, פעילותן ועיקרי הדוחות הכספיים מובאים בסעיף 3 בהמשך העוסק במגמות.
 ** מעבר מהפסד לרווח נובע כתוצאה מרווח ממכירת פעילות בסך של 571 מיליוני ש"ח, שאלמלא כן, הייתה בהפסד של 133 מיליוני ש"ח.
 *** על פי נתוני טיוטת הדוחות הכספיים לשנת 2007.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

טבלה 4 - ניתוח נתוני הרווחים בין השנים 2006-2007

שם החברה	אחוז גידול (קיטון) שנת 2007	אחוז גידול (קיטון) שנת 2006	אחוז מסך החברות העיקריות המרוויחות
חברות ממשלתיות עסקיות:			
התעשייה האווירית לישראל בע"מ	(10%)	7162%	15%
אלתא מערכות בע"מ	17%	מעבר מהפסד לרווח	6%
מקורות חברת המים בע"מ*	38%	(1%)	6%
חברת נמל חיפה בע"מ*	29%	15%	5%
חברת רפא"ל בע"מ	14%	24%	4%
חברת נמל אשדוד בע"מ*	62%	93%	3%
חברות מעורבות עסקיות:			
בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ	64%	21%	39%
פי גלילות מסופים וצינורות נפט בע"מ	מעבר מהפסד לרווח	36%	13%
אל-על נתיבי אוויר לישראל בע"מ	מעבר מהפסד לרווח	מעבר מהפסד לרווח	4%

* על פי נתוני טיוטת הדוחות הכספיים לשנת 2007.

טבלה 5 - החברות העיקריות שדיווחו על הפסדים בשנת 2007 ונתונים השוואתיים (במיליוני ש"ח)

שם החברה	רווח (הפסד) 2007	רווח (הפסד) 2006	רווח (הפסד) 2005
חברות ממשלתיות עסקיות:			
רכבת ישראל** *	(550.1)	(478.3)	(328.9)
בנק החקלאות לישראל בע"מ	(203.3)	(122.5)	(134)
תעש - תעשיות לישראל בע"מ*** *	(111.5)	(162.2)	(176.4)
חברת החשמל לישראל בע"מ*	(101)	262	1,328.0

* פרטים נוספים על רווחי (הפסדי) החברות, פעילותן ועיקרי הדוחות הכספיים מובאים בסעיף 3 בהמשך העוסק במגמות.
** על פי נתוני טיוטת הדוחות הכספיים לשנת 2007.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

טבלה 6 - ניתוח נתוני ההכסדים בין השנים 2006-2007

שם החברה	אחוז גידול (קיטון) שנת 2007	אחוז גידול (קיטון) שנת 2006	אחוז מסך החברות העיקריות המפסידות
חברות ממשלתיות עסקיות:			
רכבת ישראל*	15%	45%	57%
בנק החקלאות לישראל בע"מ	66%	(9%)	21%
תעש - תעשיות לישראל בע"מ*	(31%)	(8%)	12%
חברת חשמל לישראל בע"מ	מעבר מרווח להפסד	(80%)	11%

* על פי נתוני טיוטת הדוחות הכספיים לשנת 2007.

5.2 ריכוז נתונים על חברות ממשלתיות ומעורבות עיקריות ליום 31.12.2007

טבלה 7 - נתונים עיקריים על חברות ממשלתיות ומעורבות עיקריות ליום 31.12.2007

חלק המדינה בהון	מאזן	הכנסות	רווח (הפסד) נקי	התחייבויות	מזומנים מפעילות (לפעילות) שוטפת	השקעות ברכוש קבוע	עובדים	החברה
באחוזים								
במיליוני ש"ח								
100%	12,981	13,524	516	10,619	851	438	12,939	התעשייה האווירית לישראל בע"מ
100%	1,848.9	2,347.5	(111.5)	3,621.2	9	36.7	2,996	התעשייה הצבאית לישראל בע"מ (תעש)*
99.85%	68,974	19,264	(101)	55,128	3,553	2,874	12,212	חברת החשמל לישראל בע"מ
100%	538.7	2,491.4	(0.7)	483	230.2	20.7	296	מע"צ*
92.3%	11,854.8	2,908.7	210	7,338.3	1,075.7	909.6	2,211	מקורות חברת המים בע"מ*
100%	14,398.3	915.1	(550.1)	16,193	(8.8)	1,451.7	2,107	רכבת ישראל*
100%	4,818.3	5,283.5	136.7	3,489.6	460.8	189.7	5,213	רפא"ל בע"מ
100%	1,184.3	311.2	78.7	152.8	143.3	51.1	383	תשתיות נפט ואנרגיה בע"מ
חברות מעורבות עסקיות:								
16.38%	15,156	12,400	1,330	10,984	3,066	973	9,358	בזק - החברה הישראלית לתקשורת בע"מ
**50%	905.7	3,567.6	9.9	856.8	(84.7)	30.1	358	אגרוסקו, חברה ליצוא חקלאי בע"מ

* על פי נתוני טיוטת הדוחות הכספיים לשנת 2007.
** המדינה מחזיקה ב 50% ממניות השליטה.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

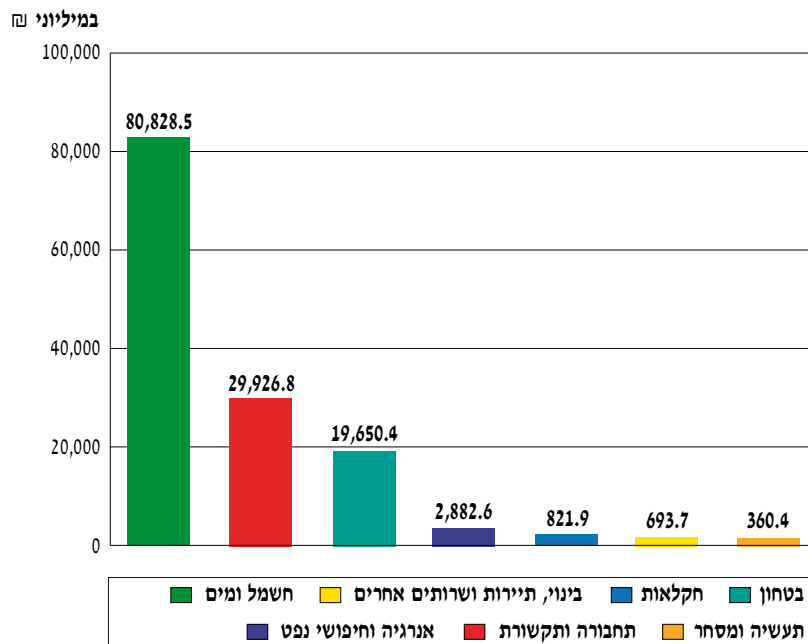
5.3. תשואה להון העצמי המושקע בחברות העסקיות (לוח מספר 4)

בשנת 2007 חלה מגמה חיובית בתוצאות הפעילות העסקית של החברות העיקריות שלמדינה החזקות בהן לעומת השנה הקודמת. עובדה זו באה לידי ביטוי בגידול בתשואה על ההון העצמי של החברות הממשלתיות והמעורבות לתשואה חיובית של כ-7.2% לעומת תשואה חיובית של כ-7.0% בשנת 2006.

5.4. נתונים מאזניים (לוחות מספר 5 ו-7)

היקף המאזנים של החברות הממשלתיות העסקיות בלבד קטן בשנת הדוח לכ-135,164.3 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-141,501.7 מיליוני ש"ח בשנה הקודמת, קיטון של כ-6,337.4 מיליוני ש"ח המהווה קיטון של כ-4%.

גרף 7 - היקף המאזן של החברות הממשלתיות העסקיות בשנת 2007 לפי ענפי המשק

היקף המאזנים של החברות המעורבות העסקיות שנכללו בדוח הגיע בשנת 2007 לכ-29,733.2 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-32,674.8 מיליוני ש"ח בשנת 2006 קיטון של כ-2,941.6 מיליוני ש"ח המהווה קיטון של כ-9%.

החברות בעלות היקפי המאזנים הגדולים ביותר הינן: חברת החשמל לישראל בע"מ (כ-69.0 מיליארדי ש"ח), בנק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (כ-15.2 מיליארדי ש"ח), התעשייה האווירית לישראל בע"מ (כ-13.0 מיליארדי ש"ח), רכבת ישראל בע"מ (כ-14.4 מיליארדי ש"ח) ומקורות מים בע"מ (כ-11.9 מיליארדי ש"ח).

ההון העצמי של החברות הממשלתיות (עסקיות ולא עסקיות) הסתכם בכ-29,661.8 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-30,892.7 מיליון ש"ח בשנה קודמת המהווה ירידה של כ-1,230.9 מיליוני ש"ח, קיטון של כ-3%.

ההון העצמי של החברות הממשלתיות העסקיות הסתכם בכ-29,034.8 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-30,318 מיליוני ש"ח בשנה קודמת המהווה ירידה של כ-1,283.2 מיליוני ש"ח, קיטון של כ-4%.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

ההון העצמי של החברות המעורבות (עסקיות ולא עסקיות) הסתכם בכ-7,676.3 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-8,343.2 מיליון ש"ח בשנה קודמת, ירידה של כ-666.9 מיליון ש"ח, כ-7%.

ההון העצמי של החברות המעורבות העסקיות הסתכם בכ-5,997.5 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-6,717.9 מיליון ש"ח בשנה קודמת ירידה של כ-720.4 מיליון ש"ח, כ-10%.

החברות בעלות היקפי ההון העצמי הגדול ביותר הינן: חברת החשמל לישראל בע"מ (כ-13.8 מיליארדי ש"ח), בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ (כ-4.5 מיליארדי ש"ח), חברת נמלי ישראל - פיתוח ונכסים בע"מ (כ-3.9 מיליארד ש"ח), התעשייה האווירית לישראל (כ-2.4 מיליארדי ש"ח) ומקורות חברת המים בע"מ (כ-2.3 מיליארדי ש"ח).

5.5 הכנסות (לוח מספר 8)

סך ההכנסות של החברות הממשלתיות העסקיות, הגיע בשנת הדוח לכ-55,426.1 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-74,909.1 מיליון ש"ח בשנה הקודמת; ירידה של כ-19,483 מיליון ש"ח המהווה ירידה של כ-26% לעומת שנת 2006.

סך ההכנסות של החברות המעורבות העסקיות, הגיע בשנת הדוח לכ-24,056.3 מיליון ש"ח בהשוואה לכ-23,113.2 מיליון ש"ח בשנה הקודמת; עליה של כ-943.1 מיליון ש"ח המהווה עליה של כ-4% לעומת שנת 2006.

ההכנסות ושיעורי השינוי בהכנסות של אחת עשרה החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות העיקריות הינם כדלהלן:

טבלה 8 - ההכנסות ושיעורי השינוי בהכנסות של אחת עשרה החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות בשנים 2005-2007 (במיליון ש"ח)

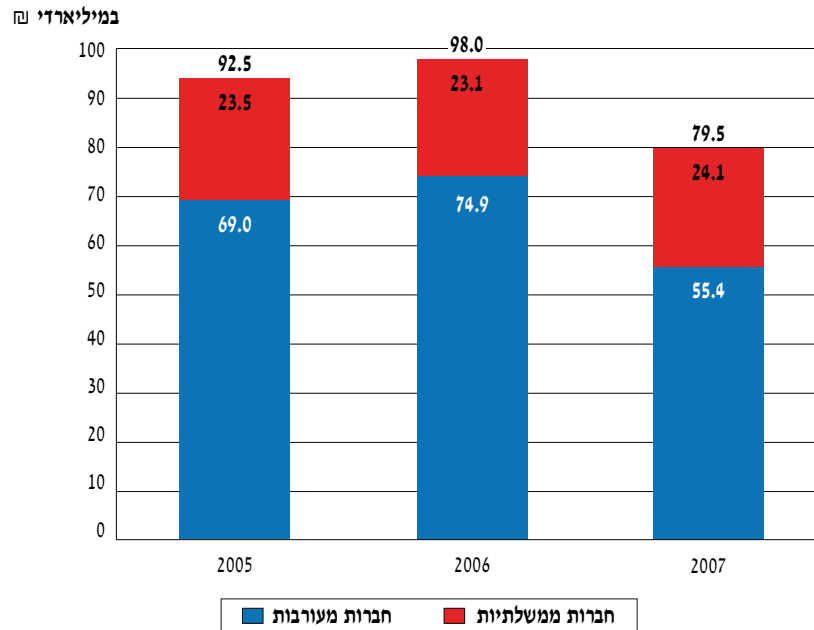
2005	2006		2007		חברה
	הכנסות	שיעור שינוי	הכנסות	שיעור שינוי	
חברות ממשלתיות:					
17,317	5.03%	18,188	5.9%	19,264	חברת החשמל לישראל בע"מ
10,506	19.02%	12,504	8.16%	13,524	התעשייה האווירית לישראל בע"מ
3,867	15.07%	4,450	18.74%	5,284	רפא"ל בע"מ
3,704	(2.08%)	3,627	21.09%	4,392	החברה הלאומית לאספקת פחם
3,138	(4.81%)	2,987	(2.61%)	2,909	מקורות חברת מים בע"מ
1,468	35.49%	1,989	25.24%	2,491	מע"צ - החברה הלאומית לדרכים בישראל בע"מ
1,707	18.57%	2,024	15.96%	2,347	התעשייה הצבאית
-	*	1,425	21.0%	1,733	חברת דואר ישראל בע"מ
חברות מעורבות:					
11,925	2.57%	12,232	1.37%	12,400	בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ
7,268	2.12%	7,422	6.97%	7,939	אל-על נתיבי אוויר לישראל בע"מ
3,245	2.7%	3,333	7.1%	3,568	אגרקסקו

* על החברה לא חל חוק החברות בשנת 2005.

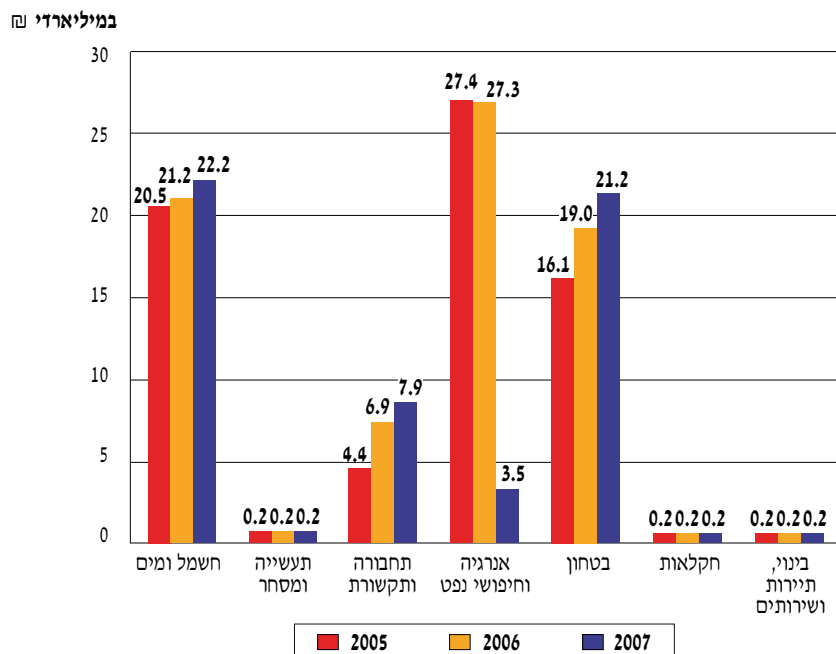
דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

גרף 8 - הכנסות של החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות בשנים 2005-2007

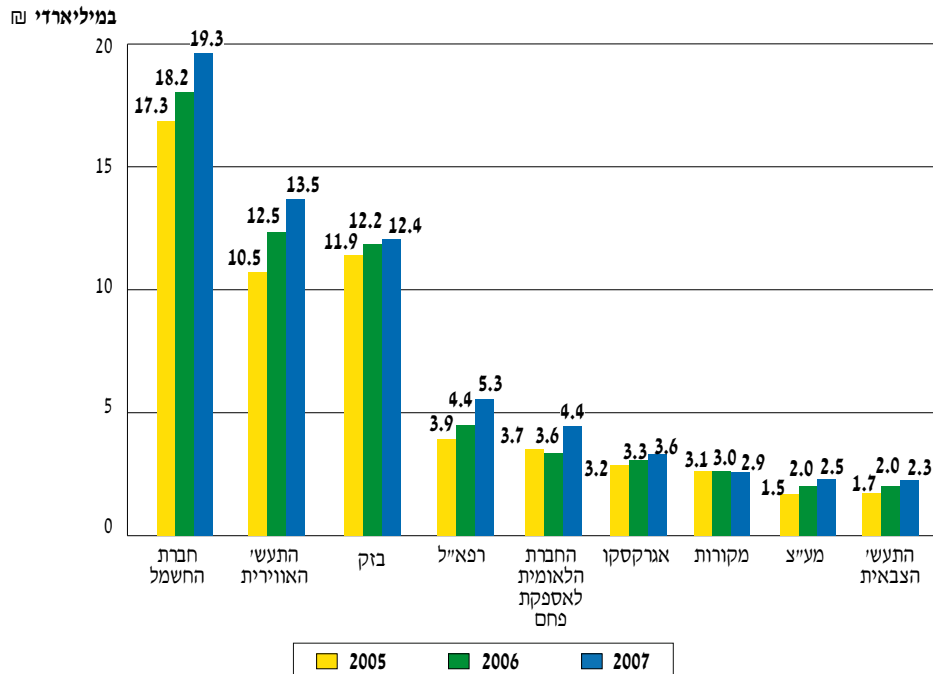
גרף 9 - היקף ההכנסות של החברות הממשלתיות העסקיות בשנים 2005-2007 לפי ענפי המשק

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

גרף 10 - הכנסות של החברות העיקריות בשנים 2005-2007

5.6. ההשקעות בחברות העסקיות הממשלתיות והמעורבות (לוח מספר 6)

בשנת 2007 הגיעו ההשקעות החברות העסקיות הממשלתיות והמעורבות לסך של כ-9,152.3 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-10,054.2 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ולכ-11,230.8 מיליוני ש"ח בשנת 2005. שיעור הירידה בשנת 2007 לעומת שנת 2006 היה כ-9%.

היקף ההשקעות של החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות היווה כ-6.8% מכלל ההשקעות במשק בהשוואה לכ-8.4% וב-2006 ולכ-10% ב-2005.

היקף ההשקעות של החברות הממשלתיות העסקיות בלבד (ללא מעורבות) היווה כ-5.3% מכלל ההשקעות במשק בהשוואה לכ-7.1% בשנת 2006 ולכ-8.3% בשנת 2005.

היקף ההשקעות למועסק בחברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות בשנת 2007 הגיע לכ-144.3 אלפי ש"ח לעומת כ-50.5 אלפי ש"ח במשק, דהיינו פי 2.8 לערך. זאת לעומת כ-164.4 אלפי ש"ח בשנת 2006 וכ-46.5 אלפי ש"ח למועסק במשק, פי 3.5 לערך.

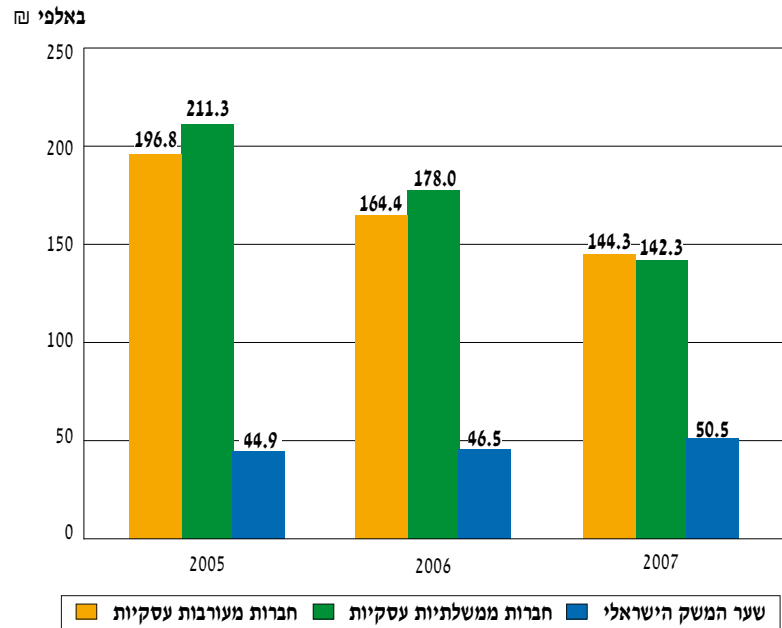
היקף ההשקעות למועסק בחברות הממשלתיות העסקיות בלבד (ללא המעורבות) הגיע בשנת 2007 לכ-142 אלפי ש"ח לעומת כ-178 אלפי ש"ח בשנת 2006.

חלקה של הממשלה בהשקעות בענפי התשתית כגון חשמל ומים הוא דומיננטי. הדבר נובע ממעמדן המונופוליסטי של חברת החשמל לישראל בעי"מ וחברת מקורות חברת מים בעי"מ.

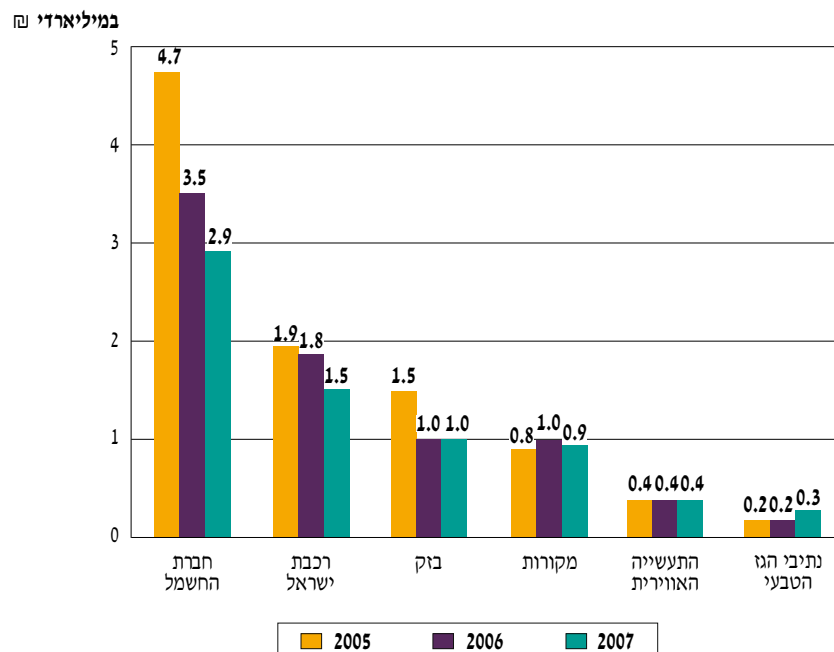
דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

גרף 11 - עתירות השקעות למועסק בחברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות לעומת שאר המשק הישראלי, בשנים 2005-2007

גרף 12 - היקף השקעות הכיתוח בחברות העיקריות בשנים 2005-2007

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

חברת החשמל לישראל בע"מ השקיעה סך של כ-2,874 מיליוני ש"ח בשנת 2007 בהשוואה לכ-3,466 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ולכ-4,650 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

רכבת ישראל בע"מ השקיעה סך של כ-1,451.7 מיליוני ש"ח בשנת 2007 בהשוואה לכ-1,797.1 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ולכ-1,931.0 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

בזק - החברה הישראלית לתקשורת בע"מ השקיעה סך של כ-973 מיליוני ש"ח בשנת 2007 בהשוואה לכ-953 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ולכ-1,477.4 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

מקורות חברת המים בע"מ השקיעה סך של 909.6 מיליוני ש"ח בשנת 2007 בהשוואה לכ-1,043.8 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ולכ-820.5 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

התעשייה האווירית לישראל בע"מ השקיעה סך של כ-438 מיליוני ש"ח בשנת 2007 בהשוואה לכ-427 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ולכ-395 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

נתיבי הגז הטבעי לישראל בע"מ השקיעה סך של כ-337.4 מיליוני ש"ח בשנת 2007 בהשוואה לכ-194.0 מיליוני ש"ח בשנת 2006 ולכ-185.7 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

5.7. נתוני יצוא (לוח מספר 9)

החברות העסקיות (ממשלתיות ומעורבות) ביצעו בשנת 2007 יצוא סחורות ושירותים בהיקף של כ-2,822.9 מיליוני דולרים לעומת כ-4,173.1 מיליוני דולרים בשנת 2006, דהיינו קיטון של כ-1,350.2 מיליוני דולרים (כ-32%).

היצוא של החברות הממשלתיות והבנות ממשלתיות העסקיות, ללא החברות המעורבות העסקיות הסתכם בכ-2,280 מיליוני דולרים בשנת 2007, לעומת כ-3,719.2 מיליוני דולרים בשנת 2006, כלומר קיטון של כ-1,439.2 מיליוני דולרים, (כ-38%).

היצוא של החברות בשנת 2007 מרוכז בעיקר בשני תחומי פעילות:

מערכת הביטחון - כ-70% מכלל היצוא של החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות, סך כ-1,975.7 מיליוני דולרים (כ-1,684.8 מיליוני דולרים בשנה קודמת).

חקלאות - כ-19% מכלל היצוא של החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות, סך כ-542.9 מיליוני דולרים (כ-453.9 בשנה קודמת).

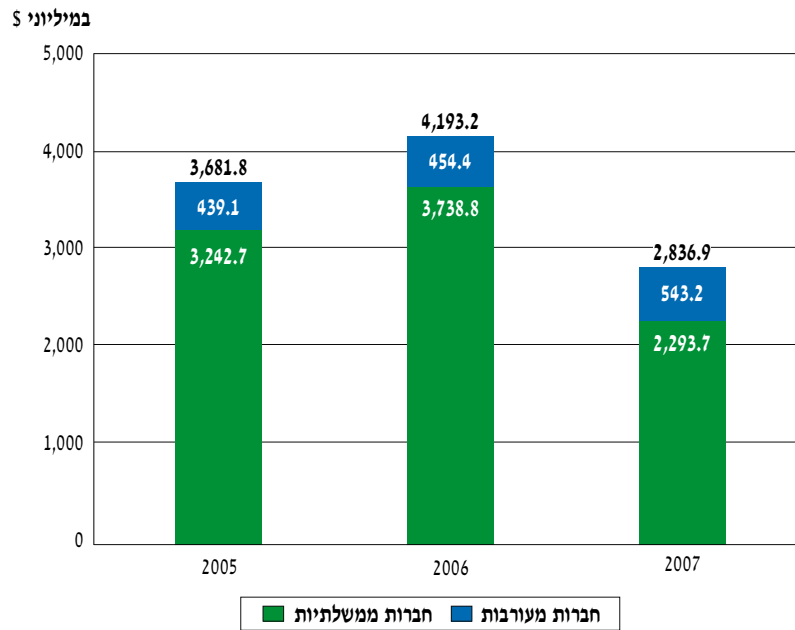
בתקופה המקבילה אשתקד, היצוא היה מרוכז בעיקר בענף אנרגיה ונפט בשיעור של כ-48% מכלל היצוא של החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות. בתחילת שנת 2007 הופרטה חברת בז"ן ובעקבות כך ענף אנרגיה ונפט אינו מהותי יותר בתחום היצוא.

היקף היצוא של החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות היווה כ-6.15% מסך היצוא של המשק (בשנת 2006 - 10.51%). היקף היצוא של החברות הממשלתיות העסקיות ללא המעורבות היווה כ-4.97% מסך היצוא של כל המשק (בשנת 2006 כ-9.37%).

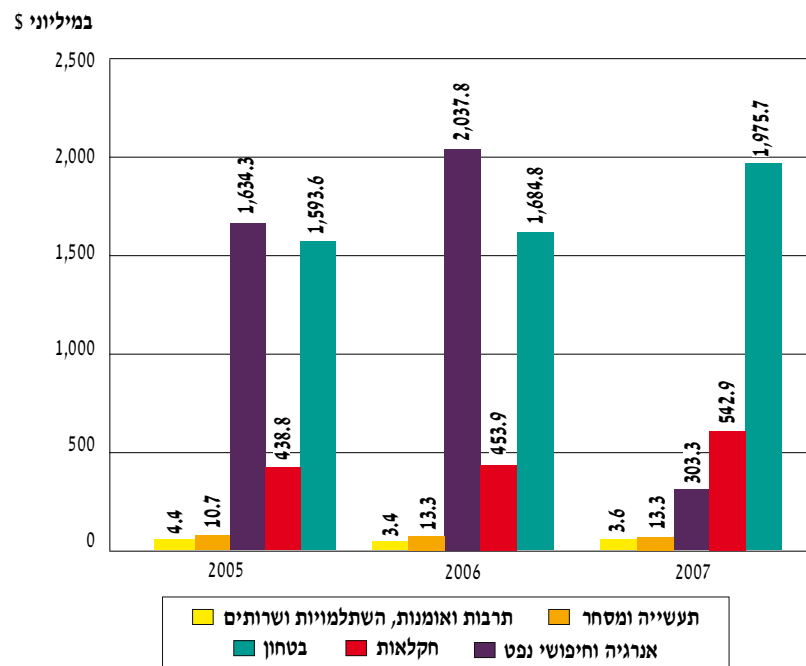
דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

גרף 13 - היצוא (סחורות ושירותים) בחברות הממשלתיות והמעורבות בשנים 2005-2007

גרף 14 - היצוא (סחורות ושירותים) בחברות הממשלתיות והמעורבות בשנים 2005-2007 לפי ענפי המשק

דין וחשבון על חברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

5.8. עובדים (לוח מספר 10א, 10ב, 10ג)

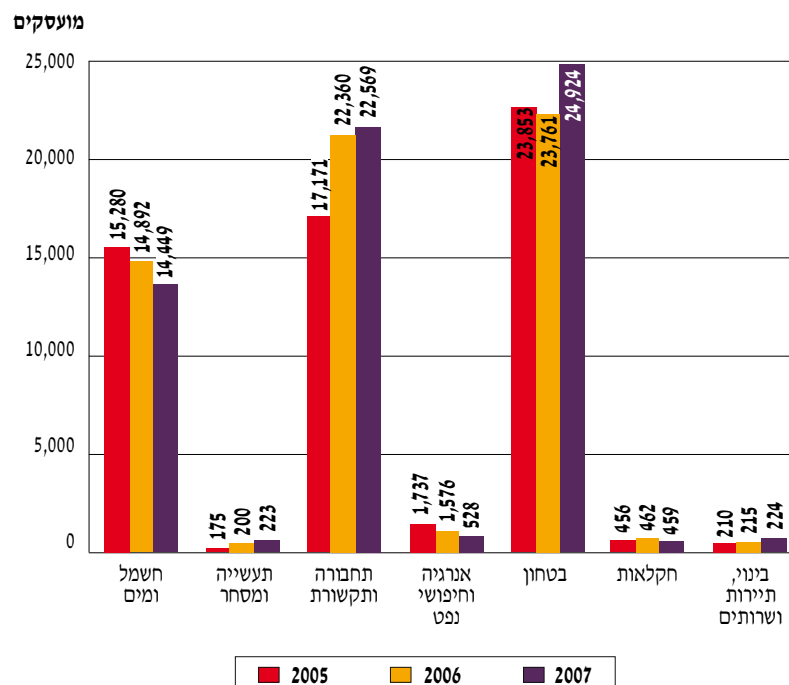
נכון לסוף שנת 2007, החברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות העסיקו 63,376 עובדים לעומת 63,466 בשנת 2006 ו-58,882 עובדים בשנת 2005.

בחברות הממשלתיות העסקיות ירד מספר המועסקים מ-50,063 מועסקים בסוף שנת 2006 ל-50,028 מועסקים בסוף שנת 2007.

חלקם של המועסקים בחברות הממשלתיות והמעורבות מסך המועסקים במשק הגיע בסוף שנת 2007 לכ-2.62% לעומת כ-2.74% בסוף שנת 2006 וכ-2.64% בסוף שנת 2005.

חלקם של המועסקים בחברות הממשלתיות (ללא מעורבות) מסך המועסקים במשק הגיע בסוף שנת 2007 לכ-1.98% בהשוואה לכ-2.06% בשנת 2006, ולכ-1.94% בשנת 2005.

גרף 15 - מספר המועסקים בחברות הממשלתיות והמעורבות העסקיות בשנים 2005-2007 לפי ענפי המשק

עיקרי הדוח

5.9 נתונים לגבי תקבולים מדיבידנדים (לוח מספר 11א, 11ב)

בהתאם לחוק החברות על תיקוניו, טעונה החלטת דירקטוריון חברה ממשלתית בדבר ייעוד רווחים בדוחות הכספיים אישור רשות החברות.

כאשר חולקת הרשות על החלטת הדירקטוריון יחולו הוראות אלה -

(1) בחברה שפסקאות (2) או (3) אינן חלות עליה - תפעל החברה על פי החלטת רשות החברות כפי שאישרה אותה הממשלה;

(2) בחברה בהפרטה - תפעל החברה על פי החלטת רשות החברות כפי שאישר אותה שר האוצר;

(3) בחברה שאינה חברה בהפרטה - תובא המחלוקת להכרעת השרים;

רשות החברות קבעה מדיניות של חלוקת דיבידנדים בשיעורים של 50%-60% מהרווח המתואם (הריאלי) הנקי השוטף התקופתי (לפני בונוס לעובדים) ודיבידנדים מהרווחים הצבורים המתואמים (הריאליים) בהתאם לדרישה ספציפית של רשות החברות לאחר בחינת מצב החברה ויכולתה לשלם דיבידנדים לבעלי המניות.

החברות הממשלתיות והמעורבות (לא כולל בנות ממשלתיות) חילקו בשנת 2007 דיבידנדים מתוך הרווחים בסך של כ-3,211.8 מיליוני ש"ח לעומת כ-5,011.3 מיליון ש"ח בשנת 2006 וכ-75.4 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

חלקה של המדינה בדיבידנד הנ"ל הינו כ-730.1 מיליוני ש"ח בשנת 2007, לעומת כ-3,673.2 מיליוני ש"ח בשנת 2006 וכ-66.9 מיליוני ש"ח בשנת 2005.

בתקופה ינואר עד יוני 2008 החברות הממשלתיות והמעורבות (לא כולל בנות ממשלתיות) חילקו דיבידנדים מתוך הרווחים בסך של כ-753.5 מיליוני ש"ח.

בתקופה ינואר עד יוני 2008 חלקה של המדינה בדיבידנד הסתכם בכ-231.8 מיליוני ש"ח.

מדיניות חלוקת הרווחים בחברות הממשלתיות היא כדלקמן:

א. דיבידנד מרווחים שוטפים אשר ישולם לפי הכלל הבא:

חברות שירותים ציבוריים - 60% מהרווח הנקי השוטף התקופתי לפני תשלום בונוס מתוך הרווחים לעובדים.

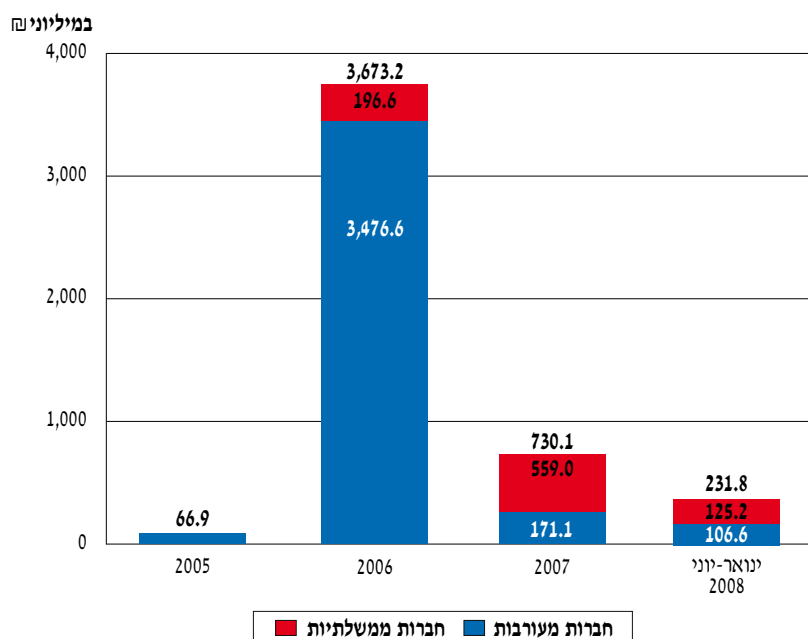
חברות אחרות - 50% מהרווח הנ"ל.

ב. דיבידנד מרווחים צבורים - לגבי כל חברה רלוונטית תוגש דרישה ספציפית אשר תתייחס לצרכי ההשקעות ותזרים המזומנים של החברה על פי תכניתיה וכן תיקח בחשבון את קידום ההיערכות להפרטת החברה וצמצום אפשרות הצטברות עודפי מזומנים בה.

דין וחשבון על החברות הממשלתיות

עיקרי הדוח

גרף 16 - דיבידנדים למדינה מחברות ממשלתיות ומעורבות בתקופה 2005-6/2008

הבעיות העיקריות ביכולת של רשות החברות בקביעת חלוקת דיבידנדים היו:

1. אי תשלומי דיבידנד מהרווחים שנצברו תוך שימוש בסמכות ההכרעה אשר הוקנו לשרים האחראים בהתאם לסעיף 33(ג) לחוק.
2. מגבלות שהוטלו או נוצרו על משיכת דיבידנדים כתוצאה מהסכמים בין החברה לצד ג' באישור גורמי מדינה שאינם רשות החברות אשר הגבילו משיכת דיבידנדים בשל תנאים שונים (למרות קיום עודפי מזומנים).
3. מגבלות הקיימות בחלוקת דיבידנדים בשל מצב אי וודאות בו נמצאות חברות מסוימות בנוגע לנכסים שברשותן או שינוי מבני או שינוי בבעלות שהן עשויות לעבור.
4. חברות שאינן חברות עסקיות ולא היתה אפשרות למשוך מהן דיבידנדים גם כאשר היו להן יתרות מזומנים גבוהות אשר לא נדרשו לתפעול החברה.

5.10. נתונים לגבי מתן בונוסים לעובדי חברות ממשלתיות עסקיות

בחוזר מיום 15 ביולי 2008, קבעה רשות החברות מדיניות של חלוקת בונוס לעובדי החברות הממשלתיות העסקיות בגין רווחיהן השנתיים. על פי מדיניות זו ייתן מראש אישור רשות החברות לדון בנושא חלוקת בונוס לאחר שיועברו לרשות נתונים לפיהן עומדת החברה בקריטריונים הבאים:

1. תשואת הרווח הנקי השנתי להון המתואם היא 5% ומעלה.
2. עלות הבונוס לחברה לא תעלה על 10% מהרווח השנתי על פי הדוחות הכספיים המבוקרים של החברה.
3. בשנה שקדמה לשנה בגינה משולם הבונוס, הייתה לחברה תשואת רווח נקי של 5% ומעלה.
4. לשנה שלאחר השנה בגינה משולם הבונוס - תקציב החברה מאושר על ידי הדירקטוריון הצופה תשואת רווח נקי של 5% ומעלה.
5. לא תותר חלוקת בונוסים לעובדים אם לא חולק דיבידנד בשנה שבגינה מבוקש הבונוס, אלא באישור חריג של מנהל רשות החברות הממשלתיות.
6. הבונוס יהיה דיפרנציאלי ויחולק על פי אמות מידה עליהן יחליט הדירקטוריון ועל פי שיטה שיקבע ובתנאי שלא יעלה על שתי משכורות. על כל פנים, אין לקבוע רמת בונוס אחידה לכל מקבלי הבונוס.
7. עובד אשר משתכר יותר ממנכ"ל החברה על פי סווגה לא יהיה זכאי לבונוס.

עיקרי הדוח

8. הבנוס ישולם באורח חד פעמי, מחוץ לשכר ובדרך שלא תחייב תשלומים להפרשות סוציאליות. למרות זאת, יהיה דירקטוריון החברה רשאי להחליט על ביצוע תשלום הבנוס בשני תשלומים מנימוקים ענייניים שיוצגו בפני רשות החברות.

9. לגבי עובדים שפרשו או מצויים בהליכי פרישה מהחברה:

9.1. אין לכלול בהסדרי פרישה בעת הפסקת יחסי עובד מעביד מחויבות לתשלום בנוס.

9.2. עובד העומד בפני פרישה בעת קבלת החלטה בדירקטוריון על תשלום הבנוס, אם זה בתקופת ההודעה המוקדמת, חופשה ללא

תשלום או השאלה ומתקיימים עדיין בינו ובין החברה יחסי עובד-מעביד, או אם פרש מהחברה וטרם חלפה שנה מיום הפרישה

- יהיה זכאי לקבל בנוס על פי הקריטריונים אותם קבעה החברה לגבי כלל עובדי החברה, ובשיעור של 1/12 לכל חודש שעבד

בשנה בגינה משולם הבנוס.

9.3. עובדים אשר עבדו במשך כל השנה שבגינה משולם הבנוס והבנוס חולק בשנה שלאחריה, יהיו זכאים לבנוס גם אם אין

מתקיימים יותר יחסי עובד-מעביד בינם ובין החברה.

תנאי לביצוע תשלום הבנוס על ידי החברה הוא קבלת אישור רשות החברות לגבי הסכום הספציפי המיועד לחלוקה שכולל את כל

התשלומים הכרוכים בו שעל החברה לשלם בגין תשלום הבנוס.

רשות החברות אישרה מתן בנוס בגין רווחי שנת 2007 לעובדי החברות הבאות כדלקמן:

החברה הלאומית לאספקת פחם בע"מ - ניתן אישור לחלוקת בנוס בסך 547 אלפי ש"ח (כולל כל העלויות החלות על המעסיק).

חברת תשתיות נפט ואנרגיה - ניתן אישור לחלוקת בנוס בסך 3.9 מיליוני ש"ח בגין רווחי החברה לשנת 2007. הבנוס יחולק באופן

דיפרנציאלי ולא יעלה על שתי משכורות לעובד.

חברת אשרא - ניתן אישור לחלוקת בנוס בסך 400 אלפי ש"ח (עלות הכוללת את כל התשלומים שעל החברה לשלם בגין תשלום בנוס).

חברת דואר ישראל - ניתן אישור לחלוקת מענק מיוחד בסך שני מיליון ש"ח.